

EUROOPA LIIDU LEPING

TEMA MAJESTEET BELGLASTE KUNINGAS,

TEMA MAJESTEET TAANI KUNINGANNA,

SAKSAMAA LIITVABARIIGI PRESIDENT,

KREEKA VABARIIGI PRESIDENT,

TEMA MAJESTEET HISPAANIA KUNINGAS,

PRANTSUSE VABARIIGI PRESIDENT,

IIRIMAA PRESIDENT,

ITAALIA VABARIIGI PRESIDENT,

TEMA KUNINGLIK KÕRGUS LUKSEMBURGI SUURHERTSOG,

TEMA MAJESTEET MADALMAADE KUNINGANNA,

PORTUGALI VABARIIGI PRESIDENT,

TEMA MAJESTEET SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIGI KUNINGANNA,

OTSUSTANUD märkida uut etappi Euroopa integratsiooniprotsessis, mida alustati Euroopa ühenduste asutamisega,

MEELDE TULETADES Euroopa kontinendi jagatuse lõpetamise ajaloolist tähtsust ja vajadust luua kindel alus tuleviku Euroopa ülesehitamisele,

KINNITADES oma ustavust vabaduse ja demokraatia põhimõtetele, inimõiguste ja põhivabaduste ning õigusriigi põhimõtete austamist,

KINNITADES oma ustavust sotsiaalsetele põhiõigustele, nagu need on määratletud 18. oktoobril 1961 Torinos allakirjutatud Euroopa sotsiaalhartas ja ühenduse 1989. aasta hartas töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta,

SOOVIDES süvendada oma rahvaste vahelist solidaarsust, samal ajal austades nende ajalugu, kultuuri ja traditsioone,

SOOVIDES veelgi tõhustada institutsioonide demokraatlikku ja tõhusat toimimist, selleks et võimaldada neil ühtses institutsioonilises raamistikus paremini ellu viia neile antud ülesandeid,

OTSUSTANUD saavutada oma rahvamajanduste tugevnemise ja vastastikuse lähenemise ning asutada majandus- ja rahaliidu, mis käesoleva lepingu sätete kohaselt hõlmab ka ühtset ja stabiilset raha,

OTSUSTANUD seoses siseturu väljakujundamise ning ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse tugevdamisega ja säästva arengu põhimõtet järgides edendada oma rahvaste majanduslikku ja sotsiaalset progressi ning rakendada poliitikat, mis tagaks, et majandusliku integratsiooni edusammudega kaasneks rööbitine progress muudes valdkondades,

OTSUSTANUD kehtestada oma riikide kodanikele ühtse kodakondsuse,

OTSUSTANUD rakendada ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, mis hõlmab järk-järgult kujundatavat ühist kaitsepoliitikat, mis vastavalt artikli 17 sätetele võib viia ühiskaitseni, ning niiviisi tugevdada Euroopa identiteeti ja sõltumatust rahu, julgeoleku ja progressi soodustamiseks Euroopas ja kogu maailmas,

OTSUSTANUD hõlbustada isikute vaba liikumist, samal ajal tagades oma rahvaste ohutuse ja julgeoleku, luues kooskõlas käesoleva lepingu sätetega vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala,

OTSUSTANUD jätkata sellise üha tihedama Euroopa rahvaste liidu loomist, kus otsuseid tehakse kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega nii kodanikulähedaselt kui võimalik,

PIDADES SILMAS edasisi samme, mis tuleb astuda Euroopa integratsiooni edendamiseks,

ON OTSUSTANUD asutada Euroopa Liidu ja sel eesmärgil nimetanud oma täievolilisteks esindajateks:

TEMA MAJESTEET BELGLASTE KUNINGAS:

välisminister Mark EYSKENSI;

rahandusminister Philippe MAYSTADTI;

TEMA MAJESTEET TAANI KUNINGANNA:

välisminister Uffe ELLEMANN-JENSENI;

majandusminister Anders FOGH RASMUSSENI;

SAKSAMAA LIITVABARIIGI PRESIDENT:

välisminister Hans-Dietrich GENSCHERI;

rahandusminister Theodor WAIGELI;

KREEKA VABARIIGI PRESIDENT:

välisminister Antonios SAMARASE;

majandusminister Efthymios CHRISTODOULOU;

TEMA MAJESTEET HISPAANIA KUNINGAS:

välisminister Francisco FERNÁNDEZ ORDÓÑEZI;

majandus- ja rahandusminister Carlos SOLCHAGA CATALÁNI;

PRANTSUSE VABARIIGI PRESIDENT:

välisminister Roland DUMAS';

majandus-, rahandus- ja eelarveminister Pierre BÉRÉGOVOY;

IIRIMAA PRESIDENT:

välisminister Gerard COLLINSI;

rahandusminister Bertie AHERNI;

ITAALIA VABARIIGI PRESIDENT:

välisminister Gianni DE MICHELISE;

riigikassaminister Guido CARLI;

TEMA KUNINGLIK KÕRGUS LUKSEMBURGI SUURHERTSOG:

asepeaministri ja välisministri Jacques F. POOSI;

rahandusminister Jean-Claude JUNCKERI;

TEMA MAJESTEET MADALMAADE KUNINGANNA:

välisminister Hans van den BROEKI;

rahandusminister Willem KOKI;

PORTUGALI VABARIIGI PRESIDENT:

välisminister João de Deus PINHEIRO;

rahandusminister Jorge BRAGA de MACEDO;

TEMA MAJESTEET SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIGI KUNINGANNA:

välisministri ja Rahvaste Ühenduse asjade ministri Douglas HURDI;

riigikassa finantssekretäri Francis MAUDE'i,

KES, olles esitanud oma kehtivaks ja vormikohaseks tunnistatud täisvolitused, on kokku leppinud järgmises.

I JAOTIS ÜHISSÄTTED

Artikkel 1 (endine artikkel A)

Käesoleva lepinguga asutavad kõrged lepinguosalised omavahelise EUROOPA LIIDU, edaspidi nimetatud "liit".

Käesolev leping tähistab uut etappi Euroopa rahvaste üha tihedama liidu loomises, kus otsused tehakse nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik.

Liidu aluseks on Euroopa ühendused, mida täiendatakse käesoleva lepinguga kasutuselevõetava poliitika ja koostöövormidega. Liidu ülesandeks on ühtekuuluvust ja solidaarsust ilmutaval viisil korraldada liikmesriikide ja nende rahvaste vahelisi suhteid.

Artikkel 2 (endine artikkel B)

Liit seab endale järgmised eesmärgid:

- edendada majanduslikku ja sotsiaalset progressi, kõrget tööhõive taset ning saavutada tasakaalustatud ja säästev areng, eriti sisepiirideta ala loomise, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamise ning käesoleva lepingu sätete kohaselt lõpptulemusena ühisraha hõlmava majandus- ja rahaliidu loomise kaudu;

- kinnitada oma identiteeti rahvusvahelisel tasandil eelkõige ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamise kaudu, kaasa arvatud ühise kaitsepoliitika järkjärguline kujundamine, mis vastavalt artikli 17 sätetele võib viia ühiskaitseni;

- tugevdada liikmesriikide kodanike õiguste ja huvide kaitset liidu kodakondsuse sisseseadmise kaudu;

- säilitada ja arendada liitu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alana, kus isikute vaba liikumine on tagatud üheskoos nii välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserändega kui ka kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega seotud asjakohaste meetmete võtmisega;

- säilitada täiel määral *acquis communautaire* ja arendada seda edasi, silmas pidades, mil määral käesoleva lepingu alusel kasutuselevõetud poliitika ja koostöövormid võiksid vajada revideerimist, selleks et tagada ühenduse mehhanismide ja institutsioonide tõhusus.

Liidu eesmärgid saavutatakse käesoleva lepingu kohaselt ning kooskõlas lepingus esitatud tingimuste ja ajakavaga, ühtlasi kinni pidades subsidiaarsuse põhimõttest, nagu see on määratletud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 5.

Artikkel 3 (endine artikkel C)

Liidul on ühtne institutsiooniline raamistik, mis tagab tema eesmärkide saavutamiseks ettevõetava tege-

vuse järjepidevuse ja jätkuvuse, ühtlasi austades ja arendades *acquis communautaire*'i.

Eelkõige tagab liit oma välisstegevuse kui terviku järjepidevuse liidu välissuhete, julgeoleku-, majandus- ja arengupoliitika raames. Nõukogu ja komisjon vastutavad nimetatud järjepidevuse tagamise eest ja teevad sel eesmärgil koostööd. Nad tagavad asjaomase poliitika elluviimise vastavalt oma volitustele.

Artikkel 4 (endine artikkel D)

Euroopa Ülemkogu annab liidule selle arenguks vajaliku tõuke ning määratleb arengu poliitilised üldsuunised.

Euroopa Ülemkogu ühendab liikmesriikide riigipäid või valitsusjuhte ning komisjoni presidenti. Neid abistavad liikmesriikide välisministrid ja üks komisjoni liige. Euroopa Ülemkogu tuleb kokku vähemalt kaks korda aastas selle liikmesriigi riigipea või valitsusjuhi eesistumisel, kes on nõukogu eesistuja.

Euroopa Ülemkogu esitab Euroopa Parlamendile iga istungjärgu järel ettekande ning kirjaliku aastaaruande liidu edusammude kohta.

Artikkel 5 (endine artikkel E)

Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon, kohus ja kontrollikoda kasutavad oma volitusi kooskõlas nende tingimuste ja eesmärkidega, mis on ette nähtud ühelt poolt Euroopa ühenduste asutamislepingute ning neid muutvate ja täiendavate hilisemate lepingute ja aktide sätetega ning teiselt poolt käesoleva lepingu ülejäänud sätetega.

Artikkel 6 (endine artikkel F)

1. Liit on rajatud vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtetele, mis on ühised kõikidele liikmesriikidele.

2. Liit austab põhiõigusi kui ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, nagu need on tagatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, mis on alla kirjutatud Roomas 4. novembril 1950, ning nagu need tulenevad liikmesriikide ühesugustest riigiõiguslikest tavadest.

3. Liit austab liikmesriikide rahvuslikku omapära.

4. Liit varustab ennast vahenditega, mis on vajalikud tema eesmärkide saavutamiseks ning poliitika elluviimiseks.

Artikkel 7 (endine artikkel F.1)

1. Riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu võib ühe kolmandiku liikmesriikide või komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist teha ühehäälselt kindlaks, et mõni liikmesriik rikub oluliselt ja jätkuvalt artikli 6 lõikes 1 mainitud põhimõtteid, olles enne seda kutsunud kõnealuse liikmesriigi valitsust üles esitama oma seisukohta.

2. Kui selline rikkumine on kindlaks tehtud, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega teha otsuse peatada teatavad õigused, mis tulenevad käesoleva lepingu kohaldamisest kõnealuse liikmesriigi suhtes, sealhulgas peatada selle liikmesriigi valitsuse esindaja hääleõiguse nõukogus. Seda tehes võtab nõukogu arvesse sellise peatamise võimalikke tagajärgi füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustele ja kohustustele.

Kõnealuse liikmesriigi käesoleva lepingu järgsed kohustused on sellele riigile jätkuvalt siduvad.

3. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega teha hiljem otsuse lõike 2 alusel võetud meetmeid muuta või need tühistada, kui nende kehtestamise tinginud olukord muutub.

4. Käesoleva artikli kohaldamisel teeb nõukogu otsuseid kõnealuse liikmesriigi valitsuse esindaja häält arvestamata. Isiklikult kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista lõikes 1 osutatud otsuste vastuvõtmist. Kvalifitseeritud häälteenamus tähendab sedasama võrdelist osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häältest, mis on sätestatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikes 2.

Samuti kohaldatakse käesolevat lõiget juhul, kui hääleõigus peatatakse vastavalt lõikele 2.

5. Käesoleva artikli kohaldamisel teeb Euroopa Parlament otsused kahe kolmandiku enamusega antud häältest, mis esindavad tema liikmete enamust.

II JAOTIS
**SEOSES EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISEGA
EUROOPA MAJANDUSÜHENDUSE
ASUTAMISLEPINGUT MUUTVAD SÄTTED**

Artikkel 8(endine artikkel G)

(teksti ei esitata)

III JAOTIS
**EUROOPA SÕE- JA TERASEÜHENDUSE
ASUTAMISLEPINGUT MUUTVAD SÄTTED**

Artikkel 9(endine artikkel H)

(teksti ei esitata)

IV JAOTIS
**EUROOPA AATOMIENERGIAÜHENDUSE
ASUTAMISLEPINGUT MUUTVAD SÄTTED**

Artikkel 10(endine artikkel I)

(teksti ei esitata)

V JAOTIS
SÄTTED ÜHISE VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA KOHTA

Artikkel 11(endine artikkel J.1)

1. Liit määratleb ja rakendab ühise välis- ja julgeolekupoliitika, mis hõlmab kõiki välis- ja julgeolekupoliitika valdkondi ning mille eesmärgid on:

- kaitsta liidu ühiseid väärtusi, põhihuvet, sõltumatust ning terviklikkust kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtetega;

- tugevdada igal viisil liidu julgeolekut;

- säilitada rahu ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut kooskõlas nii Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja kui ka Helsingi lõppakti põhimõtetega ning Pariisi harta eesmärkidega, kaasa arvatud rahu ja julgeolek välispiiridel;

- edendada rahvusvahelist koostööd;

- arendada ja tugevdada demokraatiat ja õigusriigi põhimõtteid ning inimõiguste ja põhivabaduste austamist.

2. Liikmesriigid toetavad aktiivselt ja tingimusteta liidu välis- ja julgeolekupoliitikat lojaalsuse ja vastastikuse solidaarsuse vaimus.

Liikmesriigid teevad koostööd, et süvendada ja arendada oma vastastikust poliitilist solidaarsust. Nad hoiduvad igasugustest meetmetest, mis on vastuolus liidu huvidega või mis võivad kahjustada liidu efektiivsust ühtse jõuna rahvusvahelistes suhetes.

Nendest põhimõtetest kinnipidamise tagab nõukogu.

Artikkel 12 (endine artikkel J.2)

Liit taotleb artiklis 11 seatud eesmärkide saavutamist:

- määratledes ühise välis- ja julgeolekupoliitika põhimõtted ning üldsuunised;

- tehes otsuseid ühisstrateegia kohta;

- võttes ühismeetmeid;

- võttes ühiseid seisukohti;

- tugevdades liikmesriikide süstemaatilist koostööd poliitika elluviimisel.

Artikkel 13 (endine artikkel J.3)

1. Euroopa Ülemkogu määratleb ühise välis- ja julgeolekupoliitika põhimõtted ning üldsuunised, sealhulgas kaitsepoliitilise tähendusega küsimustes.

2. Euroopa Ülemkogu teeb otsused liidu ühisstrateegia kohta neis valdkondades, kus liikmesriikidel on tähtsad ühishuvid.

Ühisstrateegia puhul määratakse kindlaks selle eesmärgid, kestus ja vahendid, mis liidul ja liikmesriikidel tuleb kättesaadavaks teha.

3. Nõukogu teeb ühise välis- ja julgeolekupoliitika määratlemiseks ja rakendamiseks vajalikud otsused Euroopa Ülemkogu määratletud üldsuuniste põhjal.

Nõukogu soovib Euroopa Ülemkogule ühisstrateegia ja rakendab seda eelkõige ühismeetmeid ja ühiseid seisukohti võttes.

Nõukogu kindlustab liidu meetmete ühtsuse, järjekindluse ja tõhususe.

Artikkel 14 (endine artikkel J.4)

1. Nõukogu võtab ühismeetmeid. Ühismeetmeid kasutatakse eriolukordades, kus peetakse vajalikuks liidu operatiivmeedet. Ühismeetmete puhul määratakse kindlaks nende eesmärgid, ulatus, liidule kättesaadavaks tehtavad vahendid, vajaduse korral nende kestus ja rakendamise tingimused.

2. Kui asjaolud muutuvad ja see mõjutab oluliselt küsimust, mille suhtes on võetud ühismeetmeid, siis vaatab nõukogu läbi selle meetme põhimõtted ja eesmärgid ning teeb vajalikud otsused. Niikaua kui nõukogu ei ole otsust langetanud, on ühismeetmed jõus.

3. Ühismeetmed seovad liikmesriike nende seisukohavõtude ja talitusviiside suhtes.

4. Nõukogu võib nõuda, et komisjon esitaks talle ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud asjakohaseid ettepanekuid, et tagada ühismeetme rakendamine.

5. Igast ühismeetme alusel plaanitavast üksiku riigi seisukohavõtust või meetmest antakse teada õigel ajal, et vajaduse korral konsulteerida eelnevalt nõukogus. Eelteabe andmise kohustust ei kohaldata meetmete suhtes, mis kujutavad endast lihtsalt nõukogu otsuste ülevõtmist siseriiklikusse õigusesse.

6. Olukorra muutumisest ja nõukogu otsuse puudumisest tingitud tungiva vajaduse korral võivad liikmesriigid võtta vajalikke kiireloomulisi meetmeid, pidades silmas ühismeetme üldisi eesmärgi. Asjassepuutuv liikmesriik teavitab kõikidest niisugustest meetmetest viivitamata nõukogu.

7. Kui ühismeetme rakendamisel peaks esinema suuremaid raskusi, annab liikmesriik neist teada nõukogule, kes neid arutab ja asub otsima asjakohaseid lahendusi. Niisugused lahendused ei tohi olla vastuolus ühismeetme eesmärkidega ega kahjustada selle tõhusust.

Artikkel 15 (endine artikkel J.5)

Nõukogu võtab ühiseid seisukohti. Ühistes seisukohtades määratletakse liidu lähenemisviis konkreetsele geograafilist või temaatilist laadi küsimusele. Liikmesriigid tagavad, et nende riigi poliitika vastab ühistele seisukohtadele.

Artikkel 16 (endine artikkel J.6)

Liikmesriigid teavitavad üksteist ja konsulteerivad omavahel nõukogus kõigis üldist huvi pakkuvates välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes, selleks et tagada kooskõlastatud ja järjekindlate meetmete abil liidu mõju võimalikult tõhus kasutamine.

Artikkel 17 (endine artikkel J.7)

1. Ühine välis- ja julgeolekupoliitika hõlmab kõiki liidu julgeolekuga seotud küsimusi, sealhulgas vastavalt teisele lõigule ühise kaitsepoliitika järkjärgulist kujundamist, mis võib viia ühiskaitseni, kui Euroopa Ülemkogu niiviisi otsustab. Sel juhul soovib ta igal liikmesriigil võtta selline otsus vastu kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Lääne-Euroopa Liit (WEU) on Euroopa Liidu arengu lahutamatu osa, kindlustades liidu operatiivse

tegutsemisvõime eelkõige seoses lõikega 2. Ta toetab liitu ühise välis- ja julgeolekupoliitika kaitseaspektide kujundamisel, nagu on sätestatud käesolevas artiklis. Liit edendab sellele vastavalt tihedaid institutsioonilisi suhteid WEUga, pidades silmas võimalust integreerida WEU liitu, kui Euroopa Ülemkogu niiviisi otsustab. Sel juhul soovitab ta igal liikmesriigil võtta selline otsus vastu kooskõlas nende oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Käesolevas artiklis silmas peetud liidu poliitika ei mõjuta teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära ning arvestab nende liikmesriikide Põhja-Atlandi lepingu järgseid kohustusi, kes näevad oma ühiskaitse teostumist Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonis (NATO); liidu poliitika on kooskõlas selle lepingu raames kehtestatud ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga.

Ühise kaitsepoliitika järkjärgulist kujundamist toetavad liikmesriigid, nii nagu nad seda asjakohaseks peavad, omavahelise koostööga relvastuse alal.

2. Käesolevas artiklis osutatud küsimused hõlmavad humanitaar- ja päästeülesandeid, rahuvalvet ja lahinguüksuste ülesandeid kriiside ohjeldamisel, sealhulgas rahusobitamist.

3. Liit kasutab WEUd, et töötada välja ja rakendada liidu kaitsepoliitilise tähendusega otsuseid ja meetmeid.

Euroopa Ülemkogu pädevus kehtestada üldsuuniseid vastavalt artiklile 13 puudutab ka WEUd nende küsimuste puhul, mille jaoks liit kasutab WEUd.

Kui liit kasutab WEUd, et töötada välja ja rakendada lõikes 2 osutatud ülesannetega seotud otsuseid, siis on kõigil liidu liikmesriikidel õigus osaleda täiel määral kõnealuste ülesannete täitmisel. Kokkuleppel WEU institutsioonidega kehtestab nõukogu vajaliku tegutsemiskorra, et võimaldada kõigil kõnealuste ülesannete täitmisele kaasa aitaval liikmesriikidel täielikult ja võrdsetel alustel võtta osa planeerimisest ja otsuste tegemisest WEUs.

Käesolevas lõikes käsitletud kaitsepoliitilise tähendusega otsuste tegemine ei mõjuta lõike 1 kolmandas lõigus osutatud poliitikat ja kohustusi.

4. Käesoleva artikli sätted ei takista tihedama kahepoolse koostöö arengut kahe või enama liikmesriigi vahel nii WEU kui ka Atlandi liidu raames, kui niisugune koostöö ei ole vastuolus käesolevas jaotises sätestatud koostööga ega takista seda.

5. Käesoleva artikli eesmärkide edendamiseks vaadatakse selle artikli sätted läbi vastavalt artiklile 48.

Artikkel 18 (endine artikkel J.8)

1. Ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes esindab liitu eesistujariik.

2. Eesistujariik vastutab käesoleva jaotise alusel tehtud otsuste rakendamise eest; selles pädevuses väljendab ta rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel põhimõtteliselt liidu seisukohta.

3. Eesistujariiki abistab nõukogu peasekretär, kes tegutseb ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindajana.

4. Komisjon osaleb täiel määral lõigetes 1 ja 2 osutatud ülesannete täitmisel. Vajaduse korral abistab eesistujariiki nende ülesannete täitmisel järgmiseks eesistujariigiks saav liikmesriik.

5. Nõukogu võib, kui ta seda vajalikuks peab, nimetada eriesindaja, kellel on volitused teatavates poliitikaküsimustes.

Artikkel 19 (endine artikkel J.9)

1. Liikmesriigid koordineerivad oma tegevust rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel. Niisugustel foorumitel toetuvad nad ühistele seisukohtadele.

Rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel, millest ei võta osa kõik liikmesriigid, toetuvad osalevad liikmesriigid ühistele seisukohtadele.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 ja artikli 14 lõike 3 kohaldamist, teavitavad liikmesriigid, kes on esindatud rahvusvahelistes organisatsioonides või rahvusvahelistel konverentsidel, millest ei võta osa kõik liikmesriigid, viimasena nimetatuid kõigist ühist huvi pakkuvatest küsimustest.

Liikmesriigid, kes on ühtlasi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu liikmed, kooskõlastavad oma tegevuse ning teavitavad täielikult teisi riike. Liikmesriigid, kes on julgeolekunõukogu alalised liikmed, tagavad oma funktsioonide täitmisel liidu seisukohtade ja huvide kaitse, ilma et see piiraks nende kohustusi, mis johtuvad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja sätetest.

Artikkel 20 (endine artikkel J.10)

Liikmesriikide diplomaatilised ja konsulaaresindused ning komisjoni delegatsioonid kolmandates riikides ja rahvusvahelistel konverentsidel ning nende esindajad rahvusvahelistes organisatsioonides teevad koostööd, kindlustades nõukogu võetud ühiste seisukohtade ja ühismeetmete järgimise ja rakendamise.

Nad tihendavad koostööd teabevahetuse, ühishinnangute andmise ning Euroopa Ühenduse asutamis- lepingu artiklis 20 osutatud sätete rakendamisele kaasaaitamise teel.

Artikkel 21 (endine artikkel J.11)

Eesistujariik konsulteerib Euroopa Parlamendiga ühise välis- ja julgeolekupoliitika peamistes aspektides ja põhilistes valikuvõimalustes ning tagab, et Euroopa Parlamendi seisukohti asjakohaselt arvesse võetaks. Eesistujariik ja komisjon informeerivad Euroopa Parlamenti korrapäraselt liidu välis- ja julgeolekupoliitika arengust.

Euroopa Parlament võib nõukogule esitada küsimusi või anda talle soovitusi. Ta peab igaaastase mõttevahetuse ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamisel saavutatud edusammude üle.

Artikkel 22 (endine artikkel J.12)

1. Iga liikmesriik või komisjon võib suunata nõukogule ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud küsimusi ning teha nõukogule ettepanekuid.

2. Kiiret otsustamist nõudvatel juhtudel kutsub eesistujariik kas omal algatusel või komisjoni või liikmesriigi taotlusel neljakümne kaheksa tunni, äärmise vajaduse korral lühema aja jooksul kokku nõukogu erakorralise istungi.

Artikkel 23 (endine artikkel J.13)

1. Käesoleva jaotise alusel vastuvõetavad otsused teeb nõukogu ühehäälselt. Isiklikult kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista selliste otsuste vastuvõtmist.

Hääletamisest hoiduv nõukogu liige võib põhjendada oma käitumist, tehes käesoleva lõigu alusel ametliku avalduse. Sel juhul ei ole asjaomane liikmesriik kohustatud otsust kohaldama, kuid ta aktsepteerib, et otsus seob liitu. Vastastikuse solidaarsuse vaimus hoidub asjaomane liikmesriik igasugusest meetmest, mis võiks sattuda vastuollu sellel otsusel põhineva liidu meetmega või takistada seda; teised liikmesriigid austavad tema seisukohta. Kui sel viisil hääletamisest hoidumist põhjendanud nõukogu liikmed esindavad üle ühe kolmandiku häälest, mis on arvestatud vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2, siis otsust vastu ei võeta.

2. Erandina lõike 1 sättest teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega:

- kui ta ühisstrateegia põhjal võtab ühismeetmeid, ühiseid seisukohti või teeb mõne muu otsuse;
- kui ta võtab vastu ühismeetme või ühise seisukoha rakendusotsuse.

Kui nõukogu liige teatab, et ta kavatseb liikmesriigi poliitikaga seotud tähtsatel ja esitatud põhjustel olla kvalifitseeritud häälteenamusega otsustamise vastu, siis küsimust hääletusele ei panda. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega taotleda, et küsimus suunataks ühehäälselt otsuse tegemiseks Euroopa Ülemkogusse.

Nõukogu liikmete häáli arvestatakse vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2. Otsuste vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt 62 poolthäält, mis on antud vähemalt 10 liikme poolt.

Käesolevat lõiget ei kohaldata sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega otsuste suhtes.

3. Menetlusküsimuste puhul teeb nõukogu otsuse oma liikmete häälteenamusega.

Artikkel 24 (endine artikkel J.14)

Kui käesoleva jaotise rakendamiseks on vaja sõlmida leping ühe või enama riigi või rahvusvahelise

organisatsiooniga, võib nõukogu ühehäälselt lubada eesistujariigil, keda asjakohaselt abistab komisjon, alustada sellega seotud läbirääkimisi. Selliseid lepinguid sõlmib nõukogu ühehäälselt eesistujariigi soovitusel põhjal. Leping ei seo liikmesriiki, mille esindaja nõukogus teatab, et ta peab järgima oma põhiseadusest tulenevate menetluste nõudeid; teised nõukogu liikmed võivad nõustuda lepingu ajutise kohaldamisega nende suhtes.

Käesoleva artikli sätteid kohaldatakse ka VI jaotises käsitletud küsimuste suhtes.

Artikkel 25 (endine artikkel J.15)

Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 207 kohaldamist, jälgib poliitiline komitee rahvusvahelist olukorda ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga hõlmatud valdkondades ning aitab kaasa poliitika määratlemisele, esitades kas nõukogu taotlusel või omal algatusel nõukogule arvamusi. Ta jälgib ka kokkulepitud poliitika rakendamist, ilma et see piiraks eesistujariigi ja komisjoni pädevust.

Artikkel 26 (endine artikkel J.16)

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindajana tegutsev nõukogu peasekretär abistab nõukogu ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes, aidates eelkõige kaasa poliitikaotsuste sõnastamisele, ettevalmistamisele ja rakendamisele ning pidades vajaduse korral eesistujariigi taotlusel nõukogu nimel poliitilist dialoogi kolmandate osapooltega.

Artikkel 27 (endine artikkel J.17)

Komisjon osaleb täiel määral ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas tehtavas töös.

Artikkel 28 (endine artikkel J.18)

1. Käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätete puhul kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 189, 190, 196-199, 203, 204, 206-209, 213-219, 255 ja 290.

2. Halduskulud, mida institutsioonidele toovad kaasa käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätted, kaetakse Euroopa ühenduste eelarvevahenditest.

3. Nende sätete rakendamiseks vajalikud tegevuskulud tuleb samuti katta Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, välja arvatud sõjalise ja kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonideks vajalikud tegevuskulud ning juhul kui nõukogu ühehäälselt otsustab teisiti.

Juhul kui tegevuskulud ei ole kaetud Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, katavad liikmesriigid need kulud rahvamajanduse kogutoodangu järgi määratud skaala kohaselt, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti. Liikmesriigid, mille esindajad nõukogus on teinud ametliku avalduse artikli 23 lõike 1 teise lõigu alusel, ei ole kohustatud aitama kaasa sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonideks vajalike tegevuskulude katmisele.

4. Euroopa ühenduste eelarvevahenditest kaetavate kulude suhtes kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud eelarvemenetlust.

VI JAOTIS SÄTTED POLITSEIKOOSTÖÖ JA ÕIGUSALASE KOOSTÖÖ KOHTA KRIMINAALASJADES

Artikkel 29 (endine artikkel K.1)

Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduse volitusi, on liidu eesmärk tagada kodanikele kõrgetasemeline kaitse vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal, arendades liikmesriikide ühismeetmeid kriminaalasjadega seotud politseikoostöö ja õigusalse koostöö valdkonnas, vältides rassismi ja ksenofoobiat ning võideldes nende vastu.

See eesmärk saavutatakse organiseeritud või muu kuritegevuse, eelkõige terrorismi, inimkaubanduse ja lastevastaste kuritegude, ebaseadusliku uimasti- ja relvakaubanduse, korrupsiooni ja pettuste vältimisega ning nende vastu võitlemisega:

- liikmesriikide politsei- ja tolliasutuste ning muude pädevate asutuste vahelise tihedama koostööga nii vahetult kui ka Euroopa Politseiameti (Europol) kaudu vastavalt artiklite 30 ja 32 sätetele;

- liikmesriikide kohtute ja muude pädevate asutuste vahelise tihedama koostööga vastavalt artikli 31

punktidele a-d ja artiklile 32;

-vajaduse korral liikmesriikide kriminaalõigusnormide ühtlustamisega vastavalt artikli 31 punkti e sätetele.

Artikkel 30 (endine artikkel K.2)

1. Ühismeetmed politseikoostöö valdkonnas hõlmavad:

1. liikmesriikide pädevate asutuste, sealhulgas politsei, tolli ja muude spetsialiseeritud õiguskaitseorganite operatiivkoostööd kuritegude ennetamisel, avastamisel ja uurimisel;
2. asjakohaste andmete kogumist, säilitamist, töötlemist, analüüsi ja vahetust, kaasa arvatud õiguskaitseorganite valduses olevad eelkõige Europolit kaudu saadud ettekanded kahtlaste finantstehingute kohta, järgides seejuures asjakohaseid isikuandmete kaitsmisega seotud sätteid;
3. koolituse, sidet pidavate ametnike vahetamise, lähetuste, seadmete kasutamise ja kohtuekspertiisiga seotud koostööd ja ühisalgatusi;
4. organiseeritud kuritegevuse raskete vormide avastamisega seotud teatavate uurimismeetodite ühishindamist.

2. Nõukogu soodustab Europolit kaudu toimuvat koostööd ning viie aasta jooksul alates Amsterdami lepingu jõustumise kuupäevast:

1. võimaldab Europolil hõlbustada ja toetada liikmesriikide pädevate asutuste spetsiaalsete uurimistoimingute ettevalmistamist, soodustada nende kooskõlastamist ning teostamist, kaasa arvatud Europolit esindajaid abijõuna hõlmavate ühisrühmade operatsioonid;
2. võtab meetmeid, mis võimaldavad Europolil paluda liikmesriikide pädevatel asutustel konkreetsetel juhtudel korraldada ja kooskõlastada oma uurimistoimingud ja arendada eriteadmisi, mida võib anda liikmesriikide käsutusse nende abistamiseks organiseeritud kuritegevuse juhtumite uurimisel;
3. tihedas koostöös Europoliga soodustab sidepidamise korraldamist süüdistust esitavate ja/või uurimist teostavate ametnike vahel, kes on spetsialiseerunud võitlusele organiseeritud kuritegevuse vastu;
4. loob piiriülest kuritegevust käsitleva uurimis-, dokumenteerimis- ja statistikavõrgu.

Artikkel 31 (endine artikkel K.3)

Kriminaalasjades hõlmavad õigusala koostöö ühismeetmed:

1. liikmesriikide pädevate ministeeriumide ja kohtute või muude vastavate asutuste vahelise koostöö hõlbustamist ja kiirendamist kriminaalasjade menetlemisel ning kohtuotsuste täitmisel;
2. isikute väljaandmise hõlbustamist liikmesriikide vahel;
3. liikmesriikides kohaldatavate eeskirjade kokkusobivuse tagamist, mis võib olla vajalik sellise koostöö parandamiseks;
4. kohtualluvuskonfliktide ärahoidmist liikmesriikide vahel;
5. järkjärgulist meetmete võtmist, selleks et kehtestada miinimumeeskirjad kuriteokoosseisu tunnuste ja karistuste suhtes organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ja ebaseadusliku uimastikaubanduse valdkonnas.

Artikkel 32 (endine artikkel K.4)

Nõukogu sätestab tingimused ja piirangud, mille alusel artiklites 30 ja 31 osutatud pädevad asutused võivad tegutseda teise liikmesriigi territooriumil, olles selle riigi asutustega ühenduses ja nendega kokku leppinud.

Artikkel 33 (endine artikkel K.5)

Käesolev jaotis ei mõjuta nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ja sisejulgeoleku kaitsmiseks.

Artikkel 34 (endine artikkel K.6)

1. Käesolevas jaotises nimetatud valdkondades teavitavad liikmesriigid üksteist ja konsulteerivad nõukogus oma meetmete kooskõlastamiseks. Selleks seavad nad sisse koostöö asjaomaste valitsusasutuste vahel.

2. Nõukogu võtab meetmeid ja edendab koostööd, mis aitab kaasa liidu eesmärkide saavutamisele, kasutades selleks asjakohast vormi ja menetlusi, nagu on sätestatud käesolevas jaotises. Selleks võib nõukogu liikmesriigi või komisjoni algatusel ühehäälselt:

1. võtta vastu ühiseid seisukohti liidu lähenemisviisi määratlemiseks asjaomases küsimuses;
2. võtta vastu raamotsuseid liikmesriikide õigusaktide ühtlustamiseks. Raamotsused on saavutatavat tulemust silmas pidades liikmesriikidele siduvad, kuid jätavad riigi asutustele vabaduse valida vorm ja meetodid. Neil ei ole vahetut õigusmõju;
3. võtta vastu muid käesoleva jaotise eesmärkidega kooskõlas olevaid otsuseid, välja arvatud otsused liikmesriikide õigusaktide ühtlustamiseks. Need otsused on siduvad, kuid neil ei ole vahetut õigusmõju; nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega meetmeid, mis on vajalikud nende otsuste rakendamiseks liidu tasandil;
4. kehtestada konventsioone, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas oma põhi-seadusest tulenevate nõuetega. Liikmesriigid algatavad kohaldatava menetluse nõukogu seatud tähtaja jooksul.

Kui konventsioonides ei ole ette nähtud teisiti, siis jõustuvad need vastvõtnud liikmesriikides, kui vähemalt pooled liikmesriikidest on need vastu võtnud. Konventsiooni rakendusmeetmed võetakse nõukogus lepinguosaliste kahekolmandikulise häälteenamusega.

3. Kui nõukogu peab tegema otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega, arvestatakse tema liikmete hääli vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2 ja nõukogu õigusaktide vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt 62 poolthäält, mis on antud vähemalt 10 liikme poolt.

4. Menetlusküsimuste puhul teeb nõukogu otsuse oma liikmete häälteenamusega.

Artikkel 35 (endine artikkel K.7)

1. Euroopa Ühenduste Kohtu pädevuses on vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele teha eelotsuseid raamotsuste ja otsuste kehtivuse ja tõlgendamise kohta, käesoleva jaotise alusel kehtestatud konventsioonide tõlgendamise kohta ning nende rakendusmeetmete kehtivuse ja tõlgendamise kohta.

2. Liikmesriik saab Amsterdami lepingu allakirjutamise ajal või mis tahes ajal pärast seda tehtud deklaratsiooniga aktsepteerida Euroopa Kohtu pädevust teha lõikes 1 piiritletud eelotsuseid.

3. Kooskõlas lõikega 2 täpsustab deklareeriv liikmesriik, kas:

1. selle riigi kohus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, võib taotleda Euroopa Kohtult, et see teeks eelotsuse poolelioleva kohtuasja käigus üleskerkinud küsimuse kohta, mis käsitleb lõikes 1 osutatud õigusakti kehtivust või tõlgendamist, kui see kohus leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada, selleks et ta saaks teha otsuse, või kas
2. selle riigi kohus võib taotleda Euroopa Kohtult, et see teeks eelotsuse poolelioleva kohtuasja käigus üleskerkinud küsimuse kohta, mis käsitleb lõikes 1 osutatud õigusakti kehtivust või tõlgendamist, kui see kohus leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada, selleks et ta saaks teha otsuse.

4. Igal liikmesriigil, sõltumata sellest, kas ta on teinud deklaratsiooni vastavalt lõikele 2, on õigus esitada seletusi või kirjalikke märkusi Euroopa Kohtule lõike 1 alusel algatatud kohtuasjades.

5. Euroopa Kohtu pädevuses ei ole läbi vaadata liikmesriigi politsei või muude õiguskaitseorganite korraldatavate operatsioonide õiguspärasust või proportsionaalsust või nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ning sisejulgeoleku kaitsmiseks.

6. Euroopa Kohtu pädevuses on läbi vaadata raamotsuste või otsuste õiguspärasust liikmesriikide või komisjoni hagides, mille aluseks on pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, käesoleva lepingu või selle rakendusnormi rikkumine või võimu kuritarvitamine. Käesolevas lõikes sätestatud menetlus tuleb algatada kahe kuu jooksul alates meetme avaldamisest.

7. Euroopa Kohtu pädevuses on lahendada artikli 34 lõike 2 alusel vastuvõetud õigusaktide tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused liikmesriikide vahel, kui nõukogu ei saa lahendada sellist vaidlust kuue kuu jooksul pärast seda, kui üks liige on suunanud selle nõukogusse. Kohtu pädevuses on ka lahendada artikli 34 lõike 2 punkti d alusel kehtestatud konventsioonide tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused liikmesriikide ja komisjoni vahel.

Artikkel 36 (endine artikkel K.8)

1. Asutatakse kõrgematest ametnikest koosnev kooskõlastuskomitee. Lisaks kooskõlastamisele on komitee ülesandeks:

- nõukogu taotlusel või omal algatusel esitada nõukogule arvamusi;

- ilma et see piiraks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu arutelusid artiklis 29 viidatud valdkondades.

2. Komisjon osaleb täiel määral töös, mida tehakse käesolevas jaotises viidatud valdkondades.

Artikkel 37 (endine artikkel K.9)

Liikmesriigid kaitsevad käesoleva jaotise sätete alusel vastuvõetud ühiseid seisukohti rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel, millest nad osa võtavad.

Käesolevas jaotises käsitletud küsimuste suhtes kohaldatakse artiklite 18 ja 19 asjakohaseid sätteid.

Artikkel 38 (endine artikkel K.10)

Artiklis 24 osutatud lepingud võivad hõlmata käesolevas jaotises käsitletud küsimusi.

Artikkel 39 (endine artikkel K.11)

1. Nõukogu konsulteerib Euroopa Parlamendiga enne artikli 34 lõike 2 punktides b, c ja d osutatud meetmete võtmist. Euroopa Parlament esitab oma arvamuse tähtaja jooksul, mille nõukogu võib määrata ja mis on vähemalt kolm kuud. Kui selle tähtaja jooksul ei ole arvamust saadud, võib nõukogu teha otsuse.

2. Eesistujariik ja komisjon teavitavad Euroopa Parlamenti korrapäraselt aruteludest käesoleva jaotisega hõlmatud valdkondades.

3. Euroopa Parlament võib nõukogule esitada küsimusi või anda talle soovitusi. Ta peab iga-aastase mõttevahetuse käesolevas jaotises nimetatud valdkondades saavutatud edusammude üle.

Artikkel 40 (endine artikkel K.12)

1. Liikmesriigid, kes kavatsevad omavahel sisse seada tihedama koostöö, võivad artikleid 43 ja 44 arvesse võttes saada loa kasutada asutamislepingutes ettenähtud institutsioone, menetlusi ja mehhanisme, tingimusel et kavandatav koostöö:

1. austab Euroopa Ühenduse volitusi ja käesolevas jaotises sätestatud eesmäärke;
2. seab eesmärgiks võimaldada liidul areneda kiiremini vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks.

2. Lõikes 1 osutatud loa annab nõukogu, kes teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega asjaomaste liikmesriikide taotluse põhjal ja pärast seda, kui on kutsunud komisjoni üles esitama oma arvamust; taotlus edastatakse ka Euroopa Parlamendile.

Kui nõukogu liige teatab, et ta kavatseb liikmesriigi poliitikaga seotud tähtsatel ja esitatud põhjustel olla kvalifitseeritud häälteenamusega otsustamise vastu, siis küsimust hääletusele ei panda. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega taotleda, et küsimus suunataks ühehäälse otsuse tegemiseks Euroopa Ülemkogusse.

Nõukogu liikmete hääli arvestatakse vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikele 2. Otsuste vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt 62 poolthäält, mis on antud vähemalt 10 liikme poolt.

3. Liikmesriik, kes soovib osaleda vastavalt käesolevale artiklile rajatud koostöös, teatab oma kavatsusest nõukogule ja komisjonile, kes esitab oma arvamuse nõukogule kolme kuu jooksul pärast teate kättesaamist koos võimaliku soovitusena sellise erikorra kohta, mida ta võib vajalikuks pidada selleks, et

see liikmesriik saaks osaleda kõnealusel koostöös. Nelja kuu jooksul pärast teatamist teeb nõukogu otsuse taotluse ja sellise erikorra kohta, mida ta võib vajalikuks pidada. Otsust peetakse vastuvõetuks, kui nõukogu ei otsusta kvalifitseeritud hääleteenamusega selle otsuse vastuvõtmist edasi lükata; sel juhul esitab nõukogu oma otsuse põhjused ja määrab tähtaja selle taasläbivaatamiseks. Käesoleva lõike kohaldamisel teeb nõukogu otsuseid artiklis 44 sätestatud tingimuste kohaselt.

4. Kui käesolevas artiklis ning artiklites 43 ja 44 ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesoleva artikliga sätestatud tihedama koostöö suhtes artiklite 29-41 sätteid.

Lõigete 1, 2 ja 3 suhtes kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad Euroopa Ühenduste Kohtu volitusi ja nende volituste kasutamist.

5. Käesolev artikkel ei piira Schengeni *acquis*' Euroopa Liitu integreerimise protokollis sätestatud sätete kohaldamist.

Artikkel 41 (endine artikkel K.13)

1. Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 189, 190, 195, 196-199, 203, 204, artikli 205 lõiget 3, artikleid 206-209, 213-219, 255 ja 290 kohaldatakse käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätete puhul.

2. Halduskulud, mida institutsioonidele toovad kaasa käesolevas jaotises nimetatud valdkondadega seotud sätted, kaetakse Euroopa ühenduste eelarvevahenditest.

3. Nende sätete rakendamisel tekkivad tegevuskulud tuleb samuti katta Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti. Juhul kui tegevuskulud ei ole kaetud Euroopa ühenduste eelarvevahenditest, katavad liikmesriigid need kulud rahvamajanduse kogutoodangu järgi määratud skaala kohaselt, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti.

4. Euroopa ühenduste eelarvevahenditest kaetavate kulude suhtes kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud eelarvemenetlust.

Artikkel 42 (endine artikkel K.14)

Komisjoni või liikmesriigi algatusel ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga võib nõukogu ühehäälselt otsustada, et meetmed artiklis 29 osutatud valdkondades kuuluvad Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alla, ja samal ajal määrata sellega seotud asjakohased hääletamistingimused. Ta soovib liikmesriikidel see otsus vastu võtta kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

VII JAOTIS (endine VIA JAOTIS) SÄTTED TIHEDAMA KOOSTÖÖ KOHTA

Artikkel 43 (endine artikkel K.15)

1. Liikmesriigid, kes kavatsevad omavahel sisse seada tihedama koostöö, võivad kasutada käesolevas lepingus ja Euroopa Ühenduse asutamislepingus ettenähtud institutsioone, menetlusi ja mehhanisme, tingimusel et see koostöö:

1. on suunatud liidu eesmärkide edendamisele ja selle huvide kaitsmisele ning teenimisele;
2. austab nimetatud lepingute põhimõtteid ja liidu ühtset institutsioonilist raamistikku;
3. võetakse kasutusele viimase abinõuna, kui nimetatud lepingute eesmärke ei saa saavutada nendes kehtestatud asjakohaseid menetlusi kohaldades;
4. hõlmab vähemalt liikmesriikide enamust;
5. ei mõjuta *acquis communautaire*'i ja nimetatud lepingute ülejäänud sätete alusel võetud meetmeid;
6. ei mõjuta nende liikmesriikide pädevust, õigusi, kohustusi ja huve, kes ei osale koostöös;
7. on avatud kõikidele liikmesriikidele ja lubab neil hakata osalema koostöös millal tahes, juhul kui nad järgivad põhiotsust ja koostöö raames vastuvõetud otsuseid;
8. järgib sõltuvalt asjaomasest valdkonnast Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 11 sätestatud spetsiaalseid lisakriteeriume ja käesoleva lepingu artiklit 40 ning on nõukogu poolt lubatud kooskõlas kõnealustes artiklites sätestatud menetlustega.

2. Liikmesriigid kohaldavad neid puudutavas osas selle koostöö rakendamiseks vastuvõetud akte ja otsuseid, milles nad osalevad. Liikmesriigid, kes ei osale sellises koostöös, ei takista osalevatel liikmesriikidel selle elluviimist.

Artikkel 44 (endine artikkel K.16)

1. Selleks et võtta vastu artiklis 43 osutatud koostöö rakendamiseks vajalikke õigusakte ja otsuseid, kohaldatakse käesoleva lepingu ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu vastavaid institutsioonilisi sätteid. Aruteludel võivad osaleda kõik nõukogu liikmed, kuid otsuste tegemisest võtavad osa ainult koostöös osalevate liikmesriikide esindajad. Kvalifitseeritud häälteenamuseks määratletakse seesama võrdeline osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häältest, mis on sätestatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikes 2. Ühehäälsuseks vajatakse ainult nõukogu asjaomaste liikmete häält.

2. Koostöö rakendamisest tulenevad kulud, välja arvatud institutsioonide halduskulud, kaetakse liikmesriikide eelarvevahenditest, kui nõukogu ühehäälselt ei otsusta teisiti.

Artikkel 45 (endine artikkel K.17)

Nõukogu ja komisjon teavitavad Euroopa Parlamenti korrapäraselt käesoleva jaotise alusel loodud tihedama koostöö arengust.

VIII JAOTIS (endine VII JAOTIS) LÖPPSÄTTED

Artikkel 46 (endine artikkel L)

Euroopa Ühenduse asutamislepingu, Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad Euroopa Ühenduste Kohtu volitusi ja nende volituste kasutamist, kohaldatakse ainult järgmiste käesoleva lepingu sätete suhtes:

1. sätteid, millega muudetakse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut seoses Euroopa Ühenduse asutamisega, Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingut ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut;
2. VI jaotise sätteid artiklis 35 sätestatud tingimuste alusel;
3. VII jaotise sätteid Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 11 ja käesoleva lepingu artikliga 40 sätestatud tingimuste alusel;
4. artikli 6 lõige 2 institutsioonide meetmete suhtes niivõrd, kui võrd kohus on pädev Euroopa ühenduste asutamislepingute ja käesoleva lepingu alusel;
5. artiklid 46-53.

Artikkel 47 (endine artikkel M)

Kui seoses Euroopa Ühenduse asutamisega Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut muutvatest ning Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingut ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut muutvatest sätetest ja käesolevatest lõppsätetest ei tulene teisiti, ei mõjuta miski käesolevas lepingus Euroopa ühenduste asutamislepinguid ega hilisemaid lepinguid või õigusakte, mis neid muudavad või täiendavad.

Artikkel 48 (endine artikkel N)

Iga liikmesriigi valitsus või komisjon võib teha nõukogule ettepanekuid muudatuste tegemiseks liidu aluseks olevates lepingutes.

Kui nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja vajaduse korral komisjoniga esitab arvamuse, mis pooldab liikmesriikide valitsuste esindajate konverentsi kokkukutsumist, siis kutsub nõukogu eesistuja kokku konverentsi, et ühisel kokkuleppel otsustada nendes lepingutes tehtavad muudatused. Institutsiooniliste muudatuste puhul rahanduse valdkonnas konsulteeritakse ka Euroopa Keskpangaga.

Muudatused jõustuvad, kui kõik liikmesriigid on need ratifitseerinud kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 49 (endine artikkel O)

Liidu liikmeks astumise avalduse võib esitada iga Euroopa riik, kes austab artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid. Ta esitab avalduse nõukogule, kes otsustab asja ühehäälselt pärast konsulteerimist komisjoniga ning nõusoleku saamist Euroopa Parlamendilt, kes langetab otsuse oma liikmete absoluutse häälteenamusega.

Vastuvõtutingimused ja niisuguse vastuvõtmisega kaasnevad kohandused liidu aluseks olevates lepingutes määratakse kindlaks liikmesriikide ja avalduse esitanud riigi vahelise lepinguga. See leping esitatakse kõikidele asjaosalistele riikidele ratifitseerimiseks kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 50 (endine artikkel P)

8. aprillil 1965 Brüsselis allakirjutatud Euroopa ühenduste ühtse nõukogu ja ühtse komisjoni asutamislepingu artiklid 2-7 ja 10-19 tunnistatakse kehtetuks.

17. veebruaril 1986 Luxembourgis ja 28. veebruaril 1986 Haagis allakirjutatud ühtse Euroopa akti artikkel 2, artikli 3 lõige 2 ja III jaotis tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 51 (endine artikkel Q)

Käesolev leping on sõlmitud määramata tähtajaks.

Artikkel 52 (endine artikkel R)

1. Käesoleva lepingu ratifitseerivad kõrged lepinguosalisel kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate nõuetega. Ratifitseerimiskirjad antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsusele.

2. Käesolev leping jõustub 1. jaanuaril 1993 eeldusel, et kõik ratifitseerimiskirjad on hoiule antud, või vastasel juhul viimasena selle sammu astunud liikmesriigi ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel päeval.

Artikkel 53 (endine artikkel S)

Käesolev leping, mille originaal on koostatud hispaania, hollandi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, portugali, prantsuse, saksa ja taani keeles, kusjuures kõigis nendes keeltes on tekstid võrdselt autentset, antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsuse arhiivi ja see valitsus edastab tõestatud koopia kõigi teiste allakirjutanud riikide valitsustele.

Vastavalt 1994. aasta ühinemislepingule on käesoleva lepingu soome- ja rootsikeelne tekst samuti autentset.

SELLE TÕENDUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule oma allkirja andnud.

Sõlmitud ühe tuhande üheksasaja üheksakümne teise aasta veebruarikuu seitsmendal päeval Maastrichtis.

Mark EYSKENS
Uffe ELLEMANN-JENSEN
Hans-Dietrich GENSCHER
Antonios SAMARAS
Francisco FERNÁNDEZ ORDÓÑEZ
Roland DUMAS
Gerard COLLINS
Gianni DE MICHELIS
Jacques F. POOS
Hans VAN DEN BROEK
João de Deus PINHEIRO
Douglas HURD

Philippe MAYSTADT
Anders FOGH RASMUSSEN
Theodor WAIGEL
Efthymios CHRISTODOULOU
Carlos SOLCHAGA CATALÁN
Pierre BÉRÉGOVOY
Bertie AHERN
Guido CARLI
Jean-Claude JUNCKER
Willem KOK
Jorge BRAGA DE MACEDO
Francis MAUDE

TEMA MAJESTEET BELGLASTE KUNINGAS,

SAKSAMAA LIITVABARIIGI PRESIDENT,

PRANTSUSE VABARIIGI PRESIDENT,

ITAALIA VABARIIGI PRESIDENT,

TEMA KUNINGLIK KÕRGUS LUKSEMBURGI SUURHERTSOGINNA,

TEMA MAJESTEET MADALMAADE KUNINGANNA,

OTSUSTADES panna aluse üha tihedamale liidule Euroopa rahvaste vahel,

PÜÜDES TAGADA Euroopat jagavaid barjääre lammutavate ühismeetmetega oma riikide majanduslikku ja sotsiaalset progressi,

KINNITADES oma jõupingutuste peamise eesmärgina soovi pidevalt parandada oma rahvaste elu- ja töötingimusi,

TUNNISTADES, et olemasolevate tökete kõrvaldamine nõuab kooskõlastatud meetmeid pideva majanduskasvu, tasakaalustatud kaubanduse ja ausa konkurentsi tagamiseks,

PÜÜDES tugevdada oma rahvamajanduste ühtsust ja tagada nende harmoonilist arengut regioonidevaheliste erinevuste ja ebasoodsate tingimustega piirkondade mahajäämuse vähendamise kaudu,

SOOVIDES ühise kaubanduspoliitika abil kaasa aidata rahvusvahelise kaubanduse piirangute järkjärgulisele kaotamisele,

KAVATSEDES kinnitada solidaarsust, mis seob Euroopat ja ülemeremaid, ning soovides tagada nende õitsengut vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtetele,

OLLES OTSUSTANUD niiviisi oma ressursse ühendades säilitada ja tugevdada rahu ja vabadust ning kutsudes teisi samu ideaale järgivaid Euroopa rahvaid üles nende jõupingutustega ühinema,

OTSUSTANUD hariduse laia kättesaadavuse ja pideva kaasajastamise abil edendada oma rahvaste teadmiste arendamist võimalikult kõrgele tasemele,

ON OTSUSTANUD rajada EUROOPA ÜHENDUSE ja sel eesmärgil määranud oma täievolilisteks esindajateks:

TEMA MAJESTEET BELGLASTE KUNINGAS:

välisminister Paul Henri SPAAKI,

majandusministeeriumi peasekretäri, valitsustevahelise konverentsi Belgia delegatsiooni juhi parun J. Ch. SNOY et d'OPPUERS'i;

SAKSAMAA LIITVABARIIGI PRESIDENT:

liidukantsler dr Konrad ADENAUERI,

välisministeeriumi riigisekretäri professor dr Walter HALLSTEINI;

PRANTSUSE VABARIIGI PRESIDENT:

välisminister Christian PINEAU,

asevälisminister Maurice FAURE'i;

ITAALIA VABARIIGI PRESIDENT:

ministrite nõukogu esimehe Antonio SEGNI,

välisminister professor Gaetano MARTINO;

TEMA KUNINGLIK KÕRGUS LUKSEMBURGI SUURHERTSOGINNA:

valitsuse esimehe ja välisministri Joseph BECHI,

suursaadiku, valitsustevahelise konverentsi Luksemburgi delegatsiooni juhi Lambert SCHAUSI;

TEMA MAJESTEET MADALMAADE KUNINGANNA:

välisminister Joseph LUNSI,

valitsustevahelise konverentsi Madalmaade delegatsiooni juhi J. LINTHORST HOMANI,

KES, olles esitanud oma kehtivaks ja vormikohaseks tunnistatud täisvolitused, on kokku leppinud järgmises.

ESIMENE OSA

Põhimõtted

Artikkel 1 (endine artikkel 1)

Käesoleva lepinguga asutavad KÕRGED LEPINGUOSALISED omavahelise EUROOPA ÜHENDUSE.

Artikkel 2 (endine artikkel 2)

Ühenduse ülesanne on ühisturu ning majandus- ja rahaliidu rajamise ning artiklites 3 ja 4 märgitud ühise poliitika või meetmete kaudu edendada ühenduse kõigis osades majandustegevuse harmoonilist, tasakaalustatud ja säästvat arengut, tööhõive ja sotsiaalkaitse kõrget taset, meeste ja naiste võrdõiguslikkust, püsivat ja inflatsioonivaba kasvu, konkurentsivõime ja majandusliku suutlikkuse vastastikuse lähenemise kõrget astet, keskkonna kaitse ja kvaliteedi parandamise kõrget taset, elatustaseme ja elu kvaliteedi parandamist ning liikmesriikide majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust ja solidaarsust.

Artikkel 3 (endine artikkel 3)

1. Käesoleva lepingu kohaselt ning vastavalt selles esitatud ajakavale hõlmab ühenduse tegevus artiklis 2 seatud eesmärkide saavutamiseks:

1. kaupade impordi ja ekspordiga seotud tollimaksude ja koguseliste piirangute, samuti kõigi muude samaväärse toimega meetmete keelamist liikmesriikide vahel;
2. ühist kaubanduspoliitikat;
3. siseturgu, mida iseloomustab kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumise takistuste kõrvaldamine liikmesriikide vahel;
4. meetmeid, mis käsitlevad isikute sissesõitu ja liikumist vastavalt IV jaotise sätetele;
5. ühist põllumajanduspoliitikat ja kalanduspoliitikat;
6. ühist transpordipoliitikat;
7. süsteemi, mis tagab, et konkurentsi siseturul ei kahjustata;
8. liikmesriikide õigusaktide ühtlustamist ühisturu toimimiseks vajalikul määral;
9. liikmesriikide tööhõivepoliitika koordineerimise edendamist, pidades silmas selle tõhustamist koordineeritud tööhõivestrateegia väljatöötamise abil;
10. sotsiaalpoliitikat, mis hõlmab Euroopa Sotsiaalfondi;
11. majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamist;
12. keskkonnapoliitikat;
13. ühenduse tööstuse konkurentsivõime tugevdamist;
14. teadusuuringute ja tehnoloogia arengu edendamist;

15. üleeuroopaliste võrkude rajamise ja väljaarendamise soodustamist;
16. panust tervisekaitse kõrge taseme saavutamisse;
17. panust kvaliteetse hariduse ja kutseõppe ning liikmesriikide kultuuri õitsengu saavutamisse;
18. arengukoostööpoliitikat;
19. ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimist selleks, et laiendada kaubandust ning ühiselt edendada majanduslikku ja sotsiaalset arengut;
20. panust tarbijakaitse tugevdamisse;
21. meetmeid energeetika, kodanikukaitse ja turismi valdkonnas.

2. Kõigi käesolevas artiklis osutatud meetmete puhul on ühenduse eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine.

Artikkel 4 (endine artikkel 3a)

1. Artiklis 2 seatud eesmärkide saavutamiseks hõlmab liikmesriikide ja ühenduse tegevus käesoleva lepingu kohaselt ning vastavalt selles esitatud ajakavale niisuguse majanduspoliitika kasutuselevõttu, mis rajaneb liikmesriikide majanduspoliitika tihedal koordineerimisel, siseturul ja ühiseesmärkide kindlaksmääramisel ning mida korraldatakse kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega.

2. Rööbiti eespool märgituga ning käesoleva lepingu kohaselt ja vastavalt selles esitatud ajakavale ning menetlustele hõlmab see tegevus vahetuskursside lõplikku kindlaksmääramist, mis viib ühisraha, eküü kasutuselevõtmisele, ning ühtse rahapoliitika ja vahetuskursipoliitika määratlemist ja teostamist; mõlema poliitika esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus ning nimetatud eesmärki kahjustamata toetada ühenduse üldist majanduspoliitikat kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega.

3. See liikmesriikide ja ühenduse tegevus tähendab kinnipidamist järgmistest juhtpõhimõtetest: stabiilsed hinnad, riigi rahanduse ja majanduse usaldusväärsus ning tasakaalustatud maksebilanss.

Artikkel 5 (endine artikkel 3b)

Ühendus toimib käesoleva lepinguga talle antud volituste ning temale seatud eesmärkide piires.

Valdkondades, mis ei kuulu ühenduse ainupädevusse, võtab ühendus kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega meetmeid ainult niisuguses ulatuses ja siis, kui liikmesriigid ei suuda täielikult saavutada kavandatava meetme eesmärke ning seetõttu võib neid kavandatava meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada ühenduse tasandil.

Ükski ühenduse meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 6 (endine artikkel 3c)

Artiklis 3 osutatud ühenduse poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse peab integreerima keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist.

Artikkel 7 (endine artikkel 4)

1. Ühendusele antud ülesandeid täidavad järgmised institutsioonid:

- EUROOPA PARLAMENT,
- NÕUKOGU,
- KOMISJON,
- EUROOPA KOHUS,
- KONTROLLIKODA.

Iga institutsioon toimib talle käesoleva lepinguga antud volituste piires.

2. Nõukogu ja komisjoni abistavad nõuandva pädevusega majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komitee.

Artikkel 8 (endine artikkel 4a)

Vastavalt käesolevas lepingus sätestatud menetlustele asutatakse Euroopa Keskpankade Süsteem (edaspidi "EKPS") ja Euroopa Keskpank (edaspidi "EKP"); need tegutsevad neile käesoleva lepinguga ning sellele lisatud EKPS ja EKP põhikirjaga (edaspidi "EKPS põhikiri") antud volituste piires.

Artikkel 9 (endine artikkel 4b)

Käesolevaga asutatakse Euroopa Investeerimispank, mis toimib talle käesoleva lepinguga ja sellele lisatud põhikirjaga antud volituste piires.

Artikkel 10 (endine artikkel 5)

Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada nende kohustuste täitmine, mis tulenevad käesolevast lepingust või ühenduse institutsioonide võetud meetmetest. Nad aitavad kaasa ühenduse eesmärkide saavutamisele.

Liikmesriigid hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist.

Artikkel 11 (endine artikkel 5a)

1. Liikmesriigid, kes kavatsevad omavahel sisse seada tihedama koostöö, võivad Euroopa Liidu lepingu artikleid 43 ja 44 arvesse võttes saada loa kasutada käesolevas lepingus ettenähtud institutsioone, menetlusi ja mehhanisme, tingimusel et kavandatav koostöö:

1. ei hõlma valdkondi, mis kuuluvad ühenduse ainupädevusse;
2. ei mõjuta ühenduse poliitikat, meetmeid või programme;
3. ei käsitle liidu kodakondsust ega tee vahet liikmesriikide kodanike vahel;
4. jääb käesoleva lepinguga ühendusele antud volituste piiresse;
5. ei kujuta endast diskrimineerimist või piirangut liikmesriikidevahelises kaubanduses ega kahjusta nendevahelist konkurentsi.

2. Lõikes 1 osutatud loa annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

Kui nõukogu liige teatab, et ta kavatseb liikmesriigi poliitikaga seotud tähtsatel ja esitatud põhjustel olla kvalifitseeritud häälteenamusega otsustamise vastu, siis küsimust hääletusele ei panda. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega taotleda, et küsimus suunataks ühehäälese otsuse tegemiseks riigipeadest ja valitsusjuhtidest koosnevasse Euroopa Ülemkogusse.

Liikmesriigid, kes kavatsevad sisse seada lõikes 1 osutatud tihedama koostöö, võivad taotlusega pöörduda komisjoni poole, kes võib sel eesmärgil teha nõukogule ettepaneku. Juhul kui komisjon ettepanekut ei tee, teatab ta asjakohastele liikmesriikidele selle põhjustest.

3. Liikmesriik, kes soovib osaleda vastavalt käesolevale artiklile rajatud koostöös, teatab oma kavatsusest nõukogule ja komisjonile, kes annab oma arvamuse nõukogule kolme kuu jooksul pärast teate saamist. Nelja kuu jooksul pärast teatamise kuupäeva teeb komisjon otsuse taotluse ja erikorra kohta, mida ta võib vajalikuks pidada.

4. Koostöömeetmete elluviimiseks vajalike õigusaktide ja otsuste suhtes kehtivad kõik käesoleva lepingu asjakohased sätted, kui käesolevas artiklis või Euroopa Liidu lepingu artiklites 43 ja 44 ei ole sätestatud teisiti.

5. Käesolev artikkel ei piira Schengeni *acquis'* Euroopa Liitu integreerimise protokollis sätete kohaldamist.

Artikkel 12 (endine artikkel 6)

Ilma et see piiraks käesolevas lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, on lepingus käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.

Tehes otsuse vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele, võib nõukogu võtta vastu eeskirju, mis on kavandatud niisuguse diskrimineerimise keelamiseks.

Artikkel 13 (endine artikkel 6a)

Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist ja talle ühenduse poolt antud volituste piires võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga astuda vajalikke samme, et võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.

Artikkel 14 (endine artikkel 7a)

1. Kooskõlas käesoleva artikli ning artiklite 15, 26, artikli 47 lõike 2, artiklite 49, 80, 93 ja 95 sätetega ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võtab ühendus meetmeid, et rajada järk-järgult siseturg perioodi jooksul, mis lõpeb 31. detsembril 1992.

2. Siseturg hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt käesoleva lepingu sätetele.

3. Komisjoni ettepaneku põhjal määrab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks suunised ja tingimused, mis on vajalikud tasakaalustatud edasimineku tagamiseks kõigis asjassepuutuvates sektorites.

Artikkel 15 (endine artikkel 7c)

Koostades oma ettepanekuid artiklis 14 seatud eesmärkide saavutamiseks, võtab komisjon arvesse nende jõupingutuste ulatust, mida erineva arengutasemega rahvamajandustel tuleb siseturu rajamise perioodil teha, ning ta võib ette panna asjakohaseid sätteid.

Kui need sätted kehtestatakse eranditena, peavad need olema ajutised ja võimalikult vähe häirima ühise turu toimimist.

Artikkel 16 (endine artikkel 7d)

Ilma et see piiraks artiklite 73, 86 ja 87 kohaldamist ning arvestades kohta, mis liidu ühistes väärtustes kuulub üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele, nagu ka nende osa ühiskondliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel, hoolitsevad ühendus ja liikmesriigid, igaüks oma vastavate volituste ja käesoleva lepingu kohaldamisala piires, et niisugused teenused toimiksid põhimõtete ja tingimuste alusel, mis võimaldavad neil täita oma ülesandeid.

TEINE OSA

Liidu kodakondsus

Artikkel 17 (endine artikkel 8)

1. Käesolevaga kehtestatakse liidu kodakondsus. Iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on liidu kodanik. Liidu kodakondsus täiendab, kuid ei asenda liikmesriigi kodakondsust.

2. Liidu kodanikel on käesoleva lepinguga antud õigused ja sellest tulenevad kohustused.

Artikkel 18 (endine artikkel 8a)

1. Igal liidu kodanikul on vastavalt käesolevale lepingule ja selle rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutele ja tingimustele õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil.

2. Nõukogu võib võtta vastu sätteid selleks, et hõlbustada lõikes 1 märgitud õiguste kasutamist; kui käesolev leping ei näe ette teisiti, teeb nõukogu otsuse vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele. Selle menetluse kohaldamisel teeb nõukogu otsused ühehäälselt.

Artikkel 19 (endine artikkel 8b)

1. Igal liidu kodanikul, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, on selles liikmesriigis kohalikel valimistel õigus valida ja olla valitud samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel. Seda õigust kasutatakse vastavalt nõukogu poolt ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga vastuvõetud üksikasjalikule korrale; nimetatud korras võib ette näha erandeid, kui neid õigustavad liikmesriigi eriomased probleemid.

2. Ilma et see piiraks artikli 190 lõike 4 ja selle rakendamiseks vastuvõetud sätete kohaldamist, on igal liidu kodanikul, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, selles liikmesriigis Euroopa Parlamendi valimistel õigus valida ja olla valitud samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel. Seda õigust kasutatakse vastavalt nõukogu poolt ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga vastuvõetud üksikasjalikule korrale; nimetatud korras võib ette näha erandeid, kui neid õigustavad liikmesriigi eriomased probleemid.

Artikkel 20 (endine artikkel 8c)

Igal liidu kodanikul on mingi kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanik ta on, õigus saada kaitset iga teise liikmesriigi diplomaatistelt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui selle teise liikmesriigi oma kodanikel. Liikmesriigid kehtestavad omavahel vajalikud eeskirjad ning alustavad nimetatud kaitse kindlustamiseks vajalikke rahvusvahelisi läbirääkimisi.

Artikkel 21 (endine artikkel 8d)

Igal liidu kodanikul on õigus pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole vastavalt artiklile 194.

Igal liidu kodanikul on õigus pöörduda ombudsmani poole, kelle ametikoht luuakse vastavalt artiklile 195.

Iga liidu kodanik võib kirjutada ükskõik millisele käesolevas artiklis või artiklis 7 osutatud institutsioonile või organile ühes artiklis 314 nimetatud keeltest ja saada vastuse samas keeles.

Artikkel 22 (endine artikkel 8e)

Iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande käesoleva osa sätete kohaldamise kohta. Selles aruandes võetakse arvesse liidu arengut.

Selle põhjal ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võib nõukogu võtta ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga käesolevas osas ettenähtud õiguste suurendamiseks või täiendamiseks vastu sätteid, mida ta soovitab liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

KOLMAS OSA

Ühenduse poliitika

I JAOTIS

KAUPADE VABA LIIKUMINE

Artikkel 23 (endine artikkel 9)

1. Ühendus rajaneb tolliliidul, mis hõlmab kogu kaubavahetust ning millega kaasneb impordi- ja ekspordimaksude ja kõigi samaväärse toimega maksude keelustamine liikmesriikide vahel, samuti ühise tollitariifistiku vastuvõtmine nende suhetes kolmandate riikidega.

2. Käesoleva jaotise artikli 25 ja 2. peatüki sätted kehtivad liikmesriikidest pärit toodete ning kolmandatest riikidest toodud toodete suhtes, mis on liikmesriikides vabas ringluses.

Artikkel 24 (endine artikkel 10)

Kolmandast riigist toodud tooted loetakse liikmesriigis vabas ringluses olevaks, kui on täidetud impordiformaalsused ning tasutud tollimaksud või samaväärse toimega maksud, mida tuleb maksta selles liikmesriigis, ja kui selliseid tolli- või muid makse pole täielikult või osaliselt tagastatud.

1. PEATÜKK

Tolliliit

Artikkel 25 (endine artikkel 12)

Liikmesriikide vahel on keelatud impordi- ja ekspordimaksud ja samaväärse toimega maksud. See keeld kehtib ka fiskaalsete tollimaksude suhtes.

Artikkel 26 (endine artikkel 28)

Ühise tollitariifistiku maksumäärad kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 27 (endine artikkel 29)

Täites talle käesolevas peatükis antud ülesandeid, juhindub komisjon:

1. vajadusest edendada liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelist kaubandust;
2. konkurentsitingimuste arengust ühenduse piires niivõrd, kui võrd see parandab ettevõtjate konkurentsivõimet;
3. ühenduse nõuetest toorainega ja pooltoodetega varustamise suhtes; seoses sellega kannab komisjon hoolt, et valmistoodete puhul välditaks konkurentsitingimuste kahjustamist liikmesriikide vahel;
4. vajadusest vältida tõsiseid häireid liikmesriikide majanduses ning tagada tootmise ratsionaalne areng ja tarbimise laienemine ühenduse piires.

2. PEATÜKK

Liikmesriikidevaheliste koguseliste piirangute keelamine

Artikkel 28 (endine artikkel 30)

Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.

Artikkel 29 (endine artikkel 34)

Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.

Artikkel 30 (endine artikkel 36)

Artiklite 28 ja 29 sätted ei välista ekspordi, impordi või transiitkaupade suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, kui need on õigustatud kõlbluse, avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt; inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks; kunstilise, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei kujuta endast siiski suvalise diskrimineerimise vahendit või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist.

Artikkel 31 (endine artikkel 37)

1. Liikmesriigid kohandavad kaubanduslikke riigimonopole nii, et kaupade hankimis- ja turustamistingimuste suhtes ei oleks diskrimineerimist liikmesriikide kodanike vahel.

Käesoleva artikli sätted kehtivad iga asutuse suhtes, kelle kaudu liikmesriik kas juriidiliselt või faktiliselt, otseselt või kaudselt kontrollib, määrab või oluliselt mõjutab liikmesriikidevahelist importi ja eksporti. Käesolevad sätted on kohaldatavad samuti monopolide suhtes, mis põhinevad riigi antud ainuõigusel.

2. Liikmesriigid hoiduvad kehtestamast uusi meetmeid, mis on vastuolus lõikes 1 sätestatud põhimõtetega või mis piiravad liikmesriikidevaheliste tollimaksude ja koguseliste piirangute keelamist käsitlevate artiklite reguleerimisala.

3. Kui kaubanduslikul riigimonopolil on eeskirju, mille eesmärk on kergendada põllumajandustoodete müüki või saada nendest suurimat tulu, tuleb käesoleva artikli eeskirjade kohaldamisel anda samaväärsed tagatised asjassepuutuvate tootjate tööhõive ja elatustaseme kindlustamiseks.

II JAOTIS

PÕLLUMAJANDUS

Artikkel 32 (endine artikkel 38)

1. Ühisturg hõlmab ka põllumajandust ja põllumajandustoodetega kauplemist. Põllumajandustooted tähendavad põllundus-, loomakasvatus- ja kalandustooteid ning nende toodetega otseselt seotud esmatöötlemissaadusi.

2. Ühisturu rajamiseks ettenähtud eeskirjad kehtivad ka põllumajandustoodete suhtes, kui artiklites 33-38 ei ole sätestatud teisiti.

3. Tooted, mille suhtes kohaldatakse artiklite 33-38 sätteid, on loetletud käesoleva lepingu I lisas.
4. Põllumajandustoodete ühisturu toimimise ja arenguga peab kaasnema ühise põllumajanduspoliitika kehtestamine.

Artikkel 33 (endine artikkel 39)

1. Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid on:

1. tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel;
2. selle kaudu kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, eelkõige põllumajandusega tegelevate inimeste isikutulu suurendamise teel;
3. stabiliseerida turud;
4. tagada varude kättesaadavus;
5. tagada mõistlikud tarbijahinnad.

2. Ühise põllumajanduspoliitika ja selle rakendamise erimeetodite väljatöötamisel võetakse arvesse:

1. põllumajandusliku tegevuse eripära, mis tuleneb põllumajanduse sotsiaalsest struktuurist ning põllumajanduspiirkondade struktuurilistest ja looduslikest erinevustest;
2. vajadust viia asjakohaseid kohandamisi ellu järk-järgult;
3. tõsiasja, et liikmesriikides kujutab põllumajandus endast kogu rahvamajandusega tihedalt seotud sektorit.

Artikkel 34 (endine artikkel 40)

1. Artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks kehtestatakse ühine põllumajanduse turukorraldus.

Sõltuvalt tootest on selleks korralduseks üks järgmistest:

1. ühised konkurentsieeskirjad;
2. eri riikide turukorralduse kohustuslik koordineerimine;
3. Euroopa turukorraldus.

2. Kooskõlas lõikega 1 kehtestatud ühine korraldus võib hõlmata kõiki meetmeid, mis on nõutavad artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks, eelkõige hindade reguleerimist, toetusi mitmesuguste saaduste tootmiseks ja turustamiseks, varude ladustamis- ja ülekandmissüsteemi ning ühist impordi ja ekspordi stabiliseerimise süsteemi.

Ühine korraldus piirdub artiklis 33 seatud eesmärkide taotlemisega ja välistab ühenduse piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise.

Igasugune ühine hinnapoliitika rajaneb ühistel kriteeriumidel ja ühesugustel arvutusmeetoditel.

3. Et võimaldada lõikes 1 märgitud ühise korralduse eesmärke saavutada, võidakse luua üks või mitu põllumajanduse arendus- ja tagatistfondi.

Artikkel 35 (endine artikkel 41)

Et võimaldada artiklis 33 seatud eesmärke saavutada, võidakse ühise põllumajanduspoliitika raames ette näha järgmisi meetmeid:

1. efektiivne jõupingutuste koordineerimine kutseõppe, uuringute ja põllumajanduslike teadmiste levitamise alal; see võib hõlmata projektide või institutsioonide ühisrahastamist;
2. ühismeetmed teatud toodete tarbimise edendamiseks.

Artikkel 36 (endine artikkel 42)

Konkurentsieeskirju käsitleva peatüki sätteid kohaldatakse põllumajandussaaduste tootmise ja nendega

kauplemise suhtes ainult selles ulatuses, nagu nõukogu artikli 37 lõigete 2 ja 3 raames ning vastavalt seal ettenähtud menetlusele määrab, võttes arvesse artiklis 33 seatud eesmäärke.

Eelkõige võib nõukogu lubada toetust anda:

1. struktuuriliste või looduslike tingimuste tõttu halvemuses olevate ettevõtjate kaitseks;
2. majandusarengu programmide raames.

Artikkel 37 (endine artikkel 43)

1. Ühise põllumajanduspoliitika põhisuundade väljatöötamiseks kutsub komisjon kohe pärast käesoleva lepingu jõustumist kokku liikmesriikide konverentsi, selleks et võrrelda nende põllumajanduspoliitikat, eelkõige koostades ülevaate liikmesriikide ressursidest ja vajadustest.

2. Olles võtnud arvesse lõikes 1 ettenähtud konverentsi töö tulemused, teeb komisjon kahe aasta jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumist ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ettepanekud ühise põllumajanduspoliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks, sealhulgas riikide turukorralduse asendamiseks ühega artikli 34 lõikes 1 ettenähtud ühise korralduse vormidest ning käesolevas jaotises täpsustatud meetmete rakendamiseks.

Nendes ettepanekutes võetakse arvesse käesolevas jaotises käsitletud põllumajandusküsimuste omavahelist seotust.

Nõukogu annab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga määrusi ja direktiive või teeb otsuseid, ilma et eelõeldu piiraks tema õigust anda ka soovitusi.

3. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega ja vastavalt lõikele 2 asendada riikide turukorralduse ühise korraldusega, mis on ette nähtud artikli 34 lõikes 1, kui:

1. ühine korraldus võimaldab selle meetme vastu olevatele ja kõnealuse toodangu jaoks turukorraldust omavatele liikmesriikidele asjassepuutuvate tootjate tööhõive ning elatustaseme samaväärseid tagatisi, võttes arvesse võimalikke kohandamisi ja aja jooksul vajalikuks osutuvat spetsialiseerumist;
2. selline korraldus tagab ühenduse piires samasugused kaubandustingimused, kui on riigi siseturul.

4. Kui teatud tooraine jaoks luuakse ühine korraldus enne, kui on olemas ühine korraldus vastava töödeldud toote jaoks, siis sellist toorainet, mida kasutatakse kolmandatesse riikidesse eksporditavate töödeldud toodete valmistamiseks, võib sisse vedada väljastpoolt ühendust.

Artikkel 38 (endine artikkel 46)

Kui mõnes liikmesriigis kehtib mingi toote riiklik turukorraldus või rakendatakse samaväärse toimega siseriiklikke eeskirju, mis kahjustavad samasuguse toodangu konkurentsivõimet teises liikmesriigis, rakendavad liikmesriigid tasakaalustusmakset selle toote impordile liikmesriigist, kus niisugune turukorraldus või eeskirjad kehtivad, juhul kui see riik ei rakenda tasakaalustusmakseid ekspordi puhul.

Komisjon määrab kindlaks nimetatud maksete taseme, mis on vajalik tasakaalu saavutamiseks; ta võib lubada ka muid abinõusid, mille tingimused ja üksikasjad ta kindlaks määrab.

III JAOTIS

ISIKUTE, TEENUSTE JA KAPITALI VABA LIIKUMINE

1. PEATÜKK

Töötajad

Artikkel 39 (endine artikkel 48)

1. Tagatakse töötajate liikumisvabadus ühenduse piires.
2. Selline liikumisvabadus nõuab igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.
3. Alludes piirangutele, mis on õigustatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise seisukohalt,

toob see endaga kaasa õiguse:

1. võtta vastu tegelikult tehtud tööpakkumisi;
2. liikuda sel eesmärgil vabalt liikmesriikide territooriumil;
3. viibida liikmesriigis, et seal töötada kooskõlas selle riigi kodanike töösuhteid reguleerivate õigus- ja haldusnormidega;
4. jääda liikmesriigi territooriumile pärast selles riigis töötamist kooskõlas tingimustega, mis lülitatakse komisjoni poolt koostatavatesse rakendusmäärustesse.

4. Käesoleva artikli sätted ei hõlma avalikku teenistust.

Artikkel 40 (endine artikkel 49)

Nõukogu annab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast majandus- ja sotsiaalkomiteega konsulteerimist direktiivid või määrused, milles nähakse ette artiklis 39 määratletud töötajate liikumisvabaduse saavutamiseks vajalikud meetmed, eelkõige:

1. tagades tiheda koostöö riikide tööhõivetalituste vahel;
2. kaotades niisugused siseriiklikest õigusaktidest või liikmesriikide vahel varem sõlmitud lepingutest tulenevad haldusmenetlused ja -tavad ning vabale töökohale asumise õigusega seotud tähtjad, mille säilitamine takistaks töötajate liikumisvabaduse kehtestamist;
3. kaotades kõik sellised siseriiklike õigusaktide või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingute põhjal ettenähtud tähtjad ja muud piirangud, mis seavad teiste liikmesriikide töötajatele töökoha vaba valiku suhtes tingimusi, mis erinevad oma riigi töötajatele seatud tingimustest;
4. seades sisse sobiva mehhanismi tööpakkumiste ja tööotsijate kokkuviiamiseks ning hõlbustades tööturul nõudmise ja pakkumise tasakaalu saavutamist sellisel viisil, mis väldiks tõsist ohtu elatus- ja tööhõivetasemele eri piirkondades ja tööstusharudes.

Artikkel 41 (endine artikkel 50)

Liikmesriigid toetavad noorte töötajate vahetamist ühisprogrammi raames.

Artikkel 42 (endine artikkel 51)

Nõukogu võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele sotsiaalkindlustuse valdkonnas meetmeid, mis on vajalikud töötajate liikumisvabaduse tagamiseks; selleks kehtestab ta korra, millega kindlustatakse võõrtöötajatele ja nende ülalpeetavatele:

1. kõigi eri riikide õigusaktide kohaselt arvessevõetavate perioodide kokkuliitmine, et omandada ja säilitada õigus saada toetust ja arvutada toetuse suurus;
2. toetuse maksmine isikutele, kes elavad liikmesriigi territooriumil.

Artiklis 251 sätestatud menetluse kohaldamisel teeb nõukogu otsused ühehäälselt.

2. PEATÜKK

Asutamisõigus

Artikkel 43 (endine artikkel 52)

Allpool esitatud sätete kohaselt keelatakse piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodaniku asutamisevabadust teise liikmesriigi territooriumil. Niiviisi keelatakse ka piirangud, mis takistavad mis tahes liikmesriigi territooriumile asunud liikmesriigi kodanikel rajada esindusi, filiaale ja tütarettevõtjaid.

Kui kapitali käsitleva peatüki sätetest ei tulene teisiti, hõlmab asutamisevabadus õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid, eriti äriühinguid artikli 48 teises lõigus määratletud tähenduses, neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestab selle riigi õigus, kus niisugune asutamine toimub.

Artikkel 44 (endine artikkel 54)

1. Asutamisevabaduse saavutamiseks teataval tegevusalal annab nõukogu artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega direktiive.

2. Nõukogu ja komisjon täidavad eelnevatest sätetest tulenevaid ülesandeid, eelkõige:

1. käsitledes üldjuhul prioriteetsena tegevusalasid, mille puhul asutamisevabadus tagab eriti väärtusliku panuse tootmise ja kaubanduse arendamisse;
2. tagades tiheda koostöö liikmesriikide pädevate asutuste vahel selleks, et kindlaks teha mitmesuguste tegevusalade konkreetne olukord ühenduse piires;
3. kaotades kas siseriiklikest õigusaktidest või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingutest tulevad haldusmenetlused ja -tavad, mille säilitamine kujuneks takistuseks asutamisevabadusele;
4. tagades, et ühe liikmesriigi töötajad, kes on võetud tööle teise liikmesriigi territooriumil, võivad jääda sellele territooriumile, et alustada seal tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana, kui nad täidavad tingimusi, mille täitmist neilt nõutaks siis, kui nad siseneksid sellesse riiki ajal, mil nad sellist tegevust alustada kavatsevad;
5. võimaldades ühe liikmesriigi kodanikel omandada ja kasutada teise liikmesriigi territooriumil asuvat maad ning ehitisi, kuivõrd see ei ole vastuolus artikli 33 lõikes 2 esitatud põhimõtetega;
6. kaotades järk-järgult asutamisevabaduse piirangud igas kõnealusel tegevusharus nii tingimuste puhul, mis on seotud mingi liikmesriigi territooriumil esinduste, filiaalide ja tütarettevõtjate asutamisega, kui ka tingimuste puhul, mis reguleerivad emaettevõtja töötajate asumist sellistes esindustes, filiaalides ja tütarettevõtjates juhtimis- või järelevalveülesandeid täitma;
7. kooskõlastades vastavalt vajadusele tagatise, mida liikmesriigid nõuavad äriühingutelt artikli 48 teises lõigus määratletud tähenduses nii osanike ja aktsionäride kui ka kolmandate isikute huvide kaitseks, pidades silmas selliste tagatiste muutmist võrdväärseks kogu ühenduse ulatuses;
8. veendudes, et liikmesriikide antava abiga ei rikuta asutamistingimusi.

Artikkel 45 (endine artikkel 55)

Käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata liikmesriigis tegevuse puhul, mis selles riigis on kas või ajutiselt seotud avaliku võimu teostamisega.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, et käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata teatud tegevusalade suhtes.

Artikkel 46 (endine artikkel 56)

1. Käesoleva peatüki sätted ja nende alusel võetud meetmed ei mõjuta nende õigus- ja haldusnormide kohaldatavust, mis sätestavad välisriigi kodanike teistsuguse kohtlemise avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise huvides.

2. Tehes otsuse vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele, annab nõukogu direktiivid eespool mainitud sätete kooskõlastamiseks.

Artikkel 47 (endine artikkel 57)

1. Selleks et hõlbustada tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana, annab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele direktiive diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsioonitõendite vastastikuse tunnustamise kohta.

2. Samal eesmärgil annab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele direktiive liikmesriikides nende õigus- ja haldusnormide kooskõlastamiseks, mis käsitlevad tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana. Artiklis 251 sätestatud menetluse kohaldamisel otsustab nõukogu ühehäälselt selliste direktiivide andmise, mille rakendamiseks tuleb vähemalt ühes liikmesriigis muuta kutsealasid reguleerivaid seadusega kehtestatud põhimõtteid, mis on seotud füüsiliste isikute koolituse ja kutsealale pääsemise tingimustega. Muudel puhkudel teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

3. Meditsiini-, meditsiiniga seotud ning farmaatsiaerialade puhul sõltub piirangute järkjärguline kaotamine nendel aladel töötamise tingimuste kooskõlastamisest eri liikmesriikides.

Artikkel 48 (endine artikkel 58)

Äriühingud, mis on asutatud vastavalt liikmesriigi seadusele ja millel on ühenduse piires registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht, võrdsustatakse käesoleva peatüki sätete kohaldamise korral füüsiliste isikutega, kes on liikmesriikide kodanikud.

Äriühingutena mõistetakse tsiviil- või kaubandusõiguslikke äriühinguid, samuti ühistuid ja muid avalikõiguslikke või eraõiguslikke juriidilisi isikuid, välja arvatud mittetulundusühingud.

3. PEATÜKK

Teenused

Artikkel 49 (endine artikkel 59)

Järgnevate sätete kohaselt keelatakse ühenduse piires teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises ühenduse riigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega kohaldada käesoleva peatüki sätteid kolmanda riigi kodanike suhtes, kes osutavad teenuseid ja asuvad ühenduse piires.

Artikkel 50 (endine artikkel 60)

Teenustena mõistetakse käesolevas lepingus tavaliselt tasulist tegevust niivõrd, kuivõrd see ei ole reguleeritud kaupade, kapitali ja isikute vaba liikumist käsitlevate sätetega.

Teenuste hulka kuuluvad eelkõige:

1. tööstuslik tegevus,
2. kaubanduslik tegevus,
3. käsitöenduslik tegevus,
4. vabakutseline tegevus.

Ilma et see piiraks asutamisõigust käsitleva peatüki sätete kohaldamist, võib teenust osutav isik ajutiselt jätkata oma tegevust riigis, kus seda teenust osutatakse, samadel tingimustel, mis see riik on seadnud oma kodanikele.

Artikkel 51 (endine artikkel 61)

1. Transporditeenuste osutamise vabadust käsitletakse transpordi jaotise sätetes.
2. Kapitali liikumisega seotud pangandus- ja kindlustusteenused liberaliseeritakse rööbiti kapitali liikumise liberaliseerimisega.

Artikkel 52 (endine artikkel 63)

1. Et saavutada teenuse liberaliseerimine, annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning Euroopa Parlamendiga direktiivid, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.
2. Lõikes 1 märgitud direktiivide puhul käsitletakse üldjuhul prioriteetsena neid teenuseid, mis otseselt mõjutavad tootmiskulusid või mille liberaliseerimine aitab edendada kaubavahetust.

Artikkel 53 (endine artikkel 64)

Kui liikmesriikide üldine majandusolukord ja vastava majandussektori olukord võimaldavad, teatavad nad oma valmisolekust liberaliseerida teenused üle selle määra, kui on nõutud artikli 52 lõike 1 alusel antud direktiivides.

Komisjon annab selleks nendele liikmesriikidele soovitusi.

Artikkel 54 (endine artikkel 65)

Niikaua kui teenuste osutamise vabaduse piirangud ei ole kaotatud, rakendab iga liikmesriik selliseid piiranguid kõigi isikute suhtes, kes osutavad teenuseid artikli 49 esimeses lõigus määratletud tähenduses, tegemata vahet nende kodakondsuse või elukoha alusel.

Artikkel 55 (endine artikkel 66)

Käesolevas peatükis käsitletud küsimuste puhul rakendatakse artiklite 45-48 sätteid.

4. PEATÜKK

Kapital ja maksed

Artikkel 56 (endine artikkel 73b)

1. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.
2. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik maksepiirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

Artikkel 57 (endine artikkel 73c)

1. Artikli 56 sätted ei takista kohaldamast kolmandate riikide suhtes 31. detsembril 1993 siseriikliku või ühenduse õiguse järgi kehtivaid piiranguid, mis käsitlevad kapitali liikumist kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega - kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse -, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele.
2. Püüdes saavutada võimalikult laialdast kapitali vaba liikumist liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste peatükkide kohaldamist, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega ja komisjoni ettepaneku põhjal võtta meetmeid kapitali liikumise kohta kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega - kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse -, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele. Käesoleva lõike põhjal võetavate meetmete puhul, mis kujutavad endast ühenduse õiguses sammu tagasi kapitali kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest liikumise liberaliseerimisel, on nõutav ühehäälsus.

Artikkel 58 (endine artikkel 73d)

1. Artikli 56 sätted ei mõjuta liikmesriikide õigust:
 1. kohaldada oma maksuseaduste vastavaid sätteid, mis eristavad maksumaksjaid nende elukoha või nende kapitali investeerimise koha põhjal;
 2. võtta kõiki vajalikke meetmeid, et takistada siseriiklike õigusnormide rikkumist, eriti maksustamise ja rahaasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve alal, või kehtestada kapitali liikumise deklareerimise kord haldamiseks vajalike või statistiliste andmete saamiseks, või võtta meetmeid, mis on õigustatud avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt.
2. Käesoleva peatüki sätted ei mõjuta niisuguste asutamisõiguse piirangute kohaldamist, mis on kooskõlas käesoleva lepinguga.
3. Lõigetes 1 ja 2 märgitud meetmed ja kord ei tohi kujutada endast suvalise diskrimineerimise vahendit ega varjatud piirangut kapitali ja maksete vabale liikumisele artikli 56 tähenduses.

Artikkel 59 (endine artikkel 73f)

Kui erandlike asjaolude tõttu kapitali liikumine kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest põhjustab või ähvardab põhjustada tõsiseid raskusi majandus- ja rahaliidu toimimises, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Keskpangaga võtta kolmandate riikide suhtes mitte kauemaks kui kuueks kuuks tarvitusele kaitsemeetmed, kui sellised meetmed on vältimatud.

Artikkel 60 (endine artikkel 73g)

1. Kui artiklis 301 märgitud juhtudel peetakse vajalikuks ühenduse meetmeid, võib nõukogu vastavalt artiklis 301 sätestatud menetlusele võtta asjassepuutuvate kolmandate riikide suhtes kapitali liikumise ja maksetega seotud vajalikke kiireloomulisi meetmeid.
2. Ilma et see piiraks artikli 297 kohaldamist ning niikaua kui nõukogu ei ole võtnud meetmeid lõike 1 alusel, võib liikmesriik tõsiste poliitiliste põhjuste korral ning kiireloomulisuse tõttu võtta kapitali liikumise

ja maksete suhtes kolmanda riigi vastu ühepoolseid meetmeid. Komisjoni ja teisi liikmesriike informeeritakse niisugustest meetmetest hiljemalt nende jõustumise kuupäeval.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal otsustada, et asjassepuutuval liikmesriigil tuleb niisugused meetmed muuta või tühistada. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti igast niisugusest nõukogu otsusest.

IV JAOTIS (endine IIIA JAOTIS)

VIISA-, VARJUPAIGA-, SISSERÄNDE- JA MUU ISIKUTE VABA LIIKUMISEGA SEOTUD POLIITIKA

Artikkel 61 (endine artikkel 73i)

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärguliseks rajamiseks võtab nõukogu:

1. viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist meetmed isikute vaba liikumise tagamiseks vastavalt artiklile 14 koos nendega otseselt seotud kõrvalmeetmetega välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserände kohta vastavalt artikli 62 lõigetele 2 ja 3, artikli 63 lõike 1 punktile a ja lõike 2 punktile a ning meetmed kuritegevuse ennetamiseks ja tõkestamiseks vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 31 punktile e;
2. muud meetmed varjupaiga, sisserände ja kolmandate riikide kodanike õiguste kaitse valdkonnas vastavalt artiklile 63;
3. õiguslase koostöö meetmed tsiviilasjades, nagu on ette nähtud artiklis 65;
4. vajalikud meetmed halduskoostöö edendamiseks ja tugevdamiseks, nagu on ette nähtud artiklis 66;
5. politseikoostöö ja õiguslase koostöö meetmed kriminaalasjades, mille eesmärk on kuritegevuse ennetamise ja tõkestamise abil saavutada liidu piires vastavalt Euroopa Liidu lepingu sätetele kõrge turvalisuse tase.

Artikkel 62 (endine artikkel 73j)

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist:

- 1) meetmed, millega vastavalt artiklile 14 tagatakse igasuguse kontrolli puudumine isikute, kas liidu või kolmandate riikide kodanike suhtes sisepiiride ületamisel;
- 2) liikmesriikide välispiiride ületamisega seotud meetmed, millega kehtestatakse:
 1. normid ja kord, mida liikmesriigid järgivad isikute kontrollimisel sellistel piiridel;
 2. viisaeeskirjad kuni kolmekuulise kavatsatud viibimise puhuks, sealhulgas:
 - i) nimekiri nendest kolmandatest riikidest, mille kodanikel peab välispiiride ületamiseks olema viisa, ja nendest kolmandatest riikidest, mille kodanikud on sellest nõudest vabastatud;
 - ii) liikmesriikide viisade väljastamise kord ja tingimused;
 - iii) ühtne viisavorm;
 - iv) eeskirjad ühtse viisa kohta;
- 3) meetmed, mis sätestavad tingimused, mille kohaselt kolmandate riikide kodanikel on õigus reisida liikmesriikide territooriumil kuni kolme kuu vältel.

Artikkel 63 (endine artikkel 73k)

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist:

- 1) kooskõlas pagulasseisundit käsitleva 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsiooniga ja 31. jaanuari 1967. aasta protokolliga ning teiste asjakohaste lepingutega varjupaika käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:

a) kriteeriumid ja mehhanismid, et määrata, milline liikmesriik vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest, mille on ühes liikmesriigis esitanud kolmanda riigi kodanik;

b) varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded liikmesriikides;

c) kolmandate riikide kodanike pagulaseks tunnistamise miinimumnõuded;

d) pagulasseisundi andmise või äravõtmise menetluste miinimumnõuded liikmesriikides;

2) pagulasi ja ümberasustatud isikuid käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:

a) miinimumnõuded ajutise kaitse andmiseks kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud isikutele, kes ei saa naasta oma päritolumaale, ja isikutele, kes muul põhjusel vajavad rahvusvahelist kaitset;

b) liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamine pagulaste ja ümberasustatud isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel;

3) sisserändepoliitikat käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:

a) sissesõidu- ja elamistingimused ning selle korra normid, mille kohaselt liikmesriigid väljastavad pikaajalisi viisasid ja elamislube, sealhulgas neid, mille eesmärk on perekondade taasühinemine;

b) ebaseaduslik sisseränne ja ebaseaduslik elamine riigis, kaasa arvatud ebaseaduslikult riigis elavate isikute repatrieerimine;

4) meetmed, mis määravad kindlaks õigused ja tingimused, mille korral kolmandate riikide kodanikud, kes elavad seaduslikult ühes liikmesriigis, võivad elada teistes liikmesriikides.

Meetmed, mida nõukogu võtab vastavalt punktidele 3 ja 4, ei takista ühtki liikmesriiki mainitud valdkondades säilitamast või kehtestamast siseriiklikke norme, mis sobivad kokku käesoleva lepingu ja rahvusvaheliste kokkulepetega.

Meetmete suhtes, mis tuleb võtta punkti 2 alapunkti b, punkti 3 alapunkti a ja punkti 4 alusel, ei kohaldata eespool nimetatud viieaastast tähtaega.

Artikkel 64 (endine artikkel 73l)

1. Käesolev jaotis ei mõjuta nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ja sisejulgeoleku kaitseks.

2. Juhul kui kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool tingib hädaolukorra ühes või mitmes liikmesriigis, võib nõukogu võtta komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega kõnealuste liikmesriikide kasuks ajutisi meetmeid, mille kestus ei ületa kuut kuud, ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist.

Artikkel 65 (endine artikkel 73m)

Vastavalt artiklile 67 ja siseturu häireteta toimimiseks vajalikul määral võetavad õigusosalase koostöö piiriülese toimega meetmed tsiviilasjus hõlmavad:

a) järgmiste valdkondade täiustamist ja lihtsustamist:

- kohtu- ja kohtuväliste dokumentide piiriülese kättetoimetamise süsteem;

- koostöö tõendite kogumisel;

- tsiviil- ja kaubandusasjades tehtud otsuste vastastikune tunnustamine ja täitmine, kaasa arvatud kohtuvälised otsused;

b) liikmesriikides seaduste ja kohtualluvuse konflikti suhtes kohaldatavate eeskirjade kokkusobivuse edendamist;

c) tsiviilasjade lahendamise tõrgeteta sujumiseks takistuste kõrvaldamist, vajaduse korral edendades liikmesriikides kohaldatavate tsiviilkohtumenetlusnormide kokkusobivust.

Artikkel 66 (endine artikkel 73n)

Vastavalt artiklile 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu meetmed, et tagada käesoleva jaotisega

hõlmatud valdkondades koostöö liikmesriikide vastavate valitsusasutuste vahel, samuti nende asutuste ja komisjoni vahel.

Artikkel 67 (endine artikkel 73o)

1. Amsterdami lepingu jõustumisele järgneva viieaastase üleminekuperioodi vältel teeb nõukogu otsused ühehäälselt komisjoni ettepaneku või liikmesriigi algatuse põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

2. Selle viie aasta järel:

- teeb nõukogu otsused komisjoni ettepanekute põhjal; komisjon vaatab läbi kõik liikmesriikide taotlused, mis puudutavad nõukogule ettepaneku tegemist;

- teeb nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt otsuse artiklis 251 osutatud menetluse kohaldamise kohta kõigi või mõne käesoleva jaotisega hõlmatud valdkonna suhtes, kohandades Euroopa Kohtu volitustega seotud sätteid.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võtab nõukogu alates Amsterdami lepingu jõustumisest artikli 62 lõike 2 punkti b alapunktides i ja iii osutatud meetmed kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

4. Erandina lõikest 2 võtab nõukogu viie aasta vältel pärast Amsterdami lepingu jõustumist artikli 62 lõike 2 punkti b alapunktides ii ja iv osutatud meetmed vastavalt artiklis 251 osutatud menetlusele.

Artikkel 68 (endine artikkel 73p)

1. Artiklit 234 kohaldatakse käesoleva jaotise suhtes järgmiste asjaolude ja tingimuste puhul: kui käesoleva jaotise tõlgenduse või ühenduse institutsioonide käesoleval jaotisel põhinevate õigusaktide kehtivuse või tõlgenduse kohta tõstatatakse küsimus poolelioleva kohtuasja läbivaatamisel liikmesriigi kohtus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, taotleb see kohus Euroopa Kohtult selle kohta otsust, kui ta leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada, selleks et ta saaks teha otsuse.

2. Mingil juhul ei ole Euroopa Kohus pädev tegema otsust ükskõik millise artikli 62 lõike 1 kohaselt võetud meetme või otsuse kohta, mis on seotud avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsega.

3. Nõukogu, komisjon või liikmesriik võib taotleda Euroopa Kohtult otsust käesoleva jaotise või ühenduse institutsioonide käesoleval jaotisel põhinevate õigusaktide tõlgenduse kohta. Otsust, mille Euroopa Kohus vastuseks sellisele taotlusele teeb, ei kohaldata liikmesriikide kohtute jõustunud otsuste suhtes.

Artikkel 69 (endine artikkel 73q)

Käesolevat jaotist kohaldatakse vastavalt Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolliga ja Taani seisukohta käsitleva protokolliga sätetele ja ilma et see piiraks mõningate Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 14 teatavate aspektide Ühendkuningriigi ja Iirimaa suhtes kohaldamise protokolliga kohaldamist.

V JAOTIS (endine IV JAOTIS)

TRANSPORT

Artikkel 70 (endine artikkel 74)

Käesolevas jaotises käsitletud küsimustes taotlevad liikmesriigid käesoleva lepingu eesmärgi ühist transpordipoliitikat rakendades.

Artikkel 71 (endine artikkel 75)

1. Nõukogu, toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, kehtestab transpordi iseärasusi arvesse võttes artikli 70 rakendamiseks:

1. ühised eeskirjad, mida kohaldatakse liikmesriigi territooriumile või sealt välja kulgeva rahvusvahelise transpordi suhtes, samuti läbi ühe või mitme liikmesriigi territooriumi kulgeva rahvusvahelise transpordi suhtes;
2. tingimused, mille kohaselt võivad liikmesriigis transporditeenuseid osutada mitteresidentidest

vedajad;

3. meetmed transpordi ohutuse tõhustamiseks;

4. kõik muud asjakohased sätted.

2. Erandina lõikes 1 ettenähtud menetlusest kehtestab nõukogu ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja majandus- ja sotsiaalkomiteega sellised transpordi korralduspõhimõtteid käsitlevad sätted, mille kohaldamine võiks tõsiselt kahjustada teatud piirkondade elatustaset ja tööhõivet, samuti veovahendite kasutust. Seejuures võtab nõukogu arvesse vajadust kohaneda ühisturu rajamisest tuleneva majandusliku arenguga.

Artikkel 72 (endine artikkel 76)

Kuni artikli 71 lõikes 1 osutatud sätete kehtestamiseni ei või ükski liikmesriik ilma nõukogu ühehäälsel heakskiiduta muuta 1. jaanuaril 1958 või ühinevate riikide puhul nende ühinemise kuupäeval seda valdkonda reguleerivaid sätteid teiste liikmesriikide vedajate suhtes ei otsese ega kaudse mõju poolest ebasoodsamaks kui kõnealuse riigi vedajate suhtes.

Artikkel 73 (endine artikkel 77)

Toetused ei ole vastuolus käesoleva lepinguga, kui need vastavad transpordi koordineerimise vajadusele või kujutavad endast avalike teenuste hulka kuuluvate teatud kohustuste täitmise kulude katmist.

Artikkel 74 (endine artikkel 78)

Iga käesoleva lepingu kohaselt veotariifide ja -tingimuste suhtes võetav meede peab arvesse võtma vedajate majanduslikku olukorda.

Artikkel 75 (endine artikkel 79)

1. Ühenduse piires toimuva transpordi puhul kaotatakse diskrimineerimine, mis seisneb selles, et vedajad kehtestavad veetavate kaupade päritolu- või sihtriigi alusel erinevad veohinnad või erinevad veotingimused ühtede ja samade kaupade transportimisel ühtedel ja samadel ühendusteedel.

2. Lõikes 1 sätestatu ei takista nõukogu vastu võtmast muid meetmeid artikli 71 lõike 1 alusel.

3. Nõukogu kehtestab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega eeskirjad lõike 1 sätete rakendamiseks.

Elkõige võib nõukogu kehtestada sätteid, mis on vajalikud, et võimaldada ühenduse institutsioonidel tagada lõikes 1 esitatud eeskirja täitmine ning kindlustada, et kasutajad saaksid sellest täiel määral kasu.

4. Omal algatusel või liikmesriigi taotluse põhjal uurib komisjon lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvaid diskrimineerimisjuhtumeid ja võtab pärast iga asjassepuutuva liikmesriigiga konsulteerimist vastu vajalikud otsused eeskirjade kohaselt, mis on kehtestatud vastavalt lõike 3 sätetele.

Artikkel 76 (endine artikkel 80)

1. Ühenduse piires osutatavatele transporditeenustele liikmesriigi kehtestatud hinnad ja tingimused, mis sisaldavad toetus- või kaitselementi ühe või mitme ettevõtja või tootmisharu huvides, keelatakse, välja arvatud juhul, kui komisjon on andnud selleks loa.

2. Omal algatusel või liikmesriigi avalduse põhjal vaatab komisjon läbi lõikes 1 märgitud hinnad ja tingimused, võttes eriti arvesse ühelt poolt sobiva regionaalse majanduspoliitika nõudeid, vähearenenud piirkondade vajadusi ja poliitilistest asjaoludest tugevasti mõjutatud piirkondade probleeme ning teiselt poolt selliste tariifide ja tingimuste mõju eri transpordiliikide omavahelisele konkurentsile.

Pärast konsulteerimist iga asjassepuutuva liikmesriigiga võtab komisjon vastu vajalikud otsused.

3. Lõikes 1 sätestatud keeld ei kehti konkurentsitariifide suhtes.

Artikkel 77 (endine artikkel 81)

Maksud või lõivud, mida vedaja võtab piiriületamise eest lisaks veohindadele, ei tohi ületada mõistlikku taset, kui on võetud arvesse piiriületamisega tegelikult seotud kulud.

Liikmesriigid püüavad neid kulusid järk-järgult vähendada.

Komisjon võib anda liikmesriikidele soovitusi käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 78 (endine artikkel 82)

Käesoleva jaotise sätted ei takista rakendamast meetmeid, mida Saksamaa Liitvabariigis kasutatakse niipalju, kui need meetmed on vajalikud, et kompenseerida Saksamaa jagamisest põhjustatud majanduslikku halvemust sellest jagamisest mõjutatud liitvabariigi mõne piirkonna majanduses.

Artikkel 79 (endine artikkel 83)

Komisjoni juurde luuakse nõuandekomitee, mis koosneb liikmesriikide valitsuste nimetatud ekspertidest. Pidades seda soovitavaks, konsulteerib komisjon komiteega transpordiküsimustes, ilma et see piiraks majandus- ja sotsiaalkomitee volitusi.

Artikkel 80 (endine artikkel 84)

1. Käesoleva jaotise sätted kehtivad raudtee-, maantee- ja siseveetranspordi suhtes.
2. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, kas, mil määral ja millise menetlusega võib kehtestada kohaseid sätteid mere- ja lennutranspordi kohta.

Kohaldatakse artikli 71 menetlusnorme.

VI JAOTIS (endine V JAOTIS)

KONKURENTSI, MAKSUSTAMISE JA ÕIGUSAKTIDE ÜHTLUSTAMISE ÜLDEESKIRJAD

1. PEATÜKK

Konkurentsieeskirjad

1. jagu

Ettevõtjate suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 81 (endine artikkel 85)

1. Ühisturuga on kokkusobimatud ja keelatud kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires, iseäranis need kokkulepped, otsused ja tegevus, millega:

1. otseselt või kaudselt määratakse kindlaks ostu- või müügihinnad või mis tahes muud tehingu-tingimused;
 2. piiratakse või kontrollitakse tootmist, turge, tehnilist arengut või investeringuid;
 3. jagatakse turge või tarneallikaid;
 4. rakendatakse võrdväärsete tehingute puhul erinevaid tingimusi, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
 5. seatakse lepingu sõlmimise eeltingimuseks teise poole nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud sellise lepingu objektiga.
2. Kõik käesoleva artikli põhjal keelatud kokkulepped või otsused on algusest peale tühised.
3. Lõike 1 sätted võib kuulutada kohaldamatuks:
- ettevõtjatevaheliste kokkulepete või kokkuleppeliikide suhtes;
 - ettevõtjate ühenduste otsuste või otsuseliikide suhtes;
 - kooskõlastatud tegevuse või kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes,

mis aitavad parandada kaupade tootmist või levitamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi, võimaldades samal ajal tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa, ilma et

1. kehtestaks asjassepuutuvatele ettevõtjatele piiranguid, mis ei ole nimetatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud;
2. annaks sellistele ettevõtjatele võimalust kõrvaldada konkurentsi kõnesolevate toodete olulise osa suhtes.

Artikkel 82 (endine artikkel 86)

Ühisturus või selle olulises osas turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ühe või mitme ettevõtja poolt on keelatud kui ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

Sellised kuritarvitused võivad seisneda iseäranis:

1. ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglaste tehingutingimuste otseses või kaudses kehtestamises;
2. toodangu, turgude või tehnilise arengu piiramises tarbijate kahjuks;
3. erinevate tingimuste rakendamises võrdväärsete tehingute puhul, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
4. selles, et lepingu sõlmimise eeltingimuseks seatakse teise poole nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud lepingu objektiga.

Artikkel 83 (endine artikkel 87)

1. Kõik artiklites 81 ja 82 esitatud põhimõtete kohaldamiseks vajalikud määrused või direktiivid kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

2. Lõikes 1 märgitud määruste või direktiivide eesmärk on eelkõige:

1. tagada kinnipidamine artikli 81 lõikes 1 ja artiklis 82 sätestatud keeldudest, kehtestades selleks sätted trahvide rakendamiseks;
2. kehtestada üksikasjalikud eeskirjad artikli 81 lõike 3 kohaldamiseks, võttes arvesse ühelt poolt vajadust tagada tõhus järelevalve ning teiselt poolt vajadust lihtsustada halduskontrolli niipalju kui võimalik;
3. määratleda vajaduse korral artiklite 81 ja 82 sätete ulatus eri majandusharudes;
4. määratleda komisjoni ja Euroopa Kohtu funktsioonid käesoleva lõike sätete kohaldamisel;
5. määrata kindlaks suhted siseriiklike seaduste ja nii käesoleva jao kui ka käesoleva artikli alusel vastuvõetud sätete vahel.

Artikkel 84 (endine artikkel 88)

Kuni artikli 83 alusel vastuvõetud sätete jõustumiseni otsustavad liikmesriikide ametiasutused kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse lubatavuse ning ühisturus turgu valitseva seisundi kuritarvitamise üle oma riigi õigusaktidest ning artikli 81, eelkõige selle lõike 3, ja artikli 82 sätetest lähtudes.

Artikkel 85 (endine artikkel 89)

1. Ilma et see mõjutaks artikli 84 kohaldamist, kindlustab komisjon artiklites 81 ja 82 esitatud põhimõtete rakendamise. Liikmesriigi avalduse põhjal või omal algatusel ning koostöös teda abistavate liikmesriikide pädevate asutustega uurib komisjon juhtumeid, mil kahtlustatakse nimetatud põhimõtete rikkumist. Kui komisjon leiab, et põhimõtteid on rikutud, paneb ta ette kohased meetmed rikkumise lõpetamiseks.

2. Kui rikkumist ei lõpetata, sedastab komisjon kõnealuste põhimõtete rikkumise oma põhjendatud otsuses. Komisjon võib otsuse avaldada ja volitada liikmesriike võtma olukorra parandamiseks vajalikke meetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Artikkel 86 (endine artikkel 90)

1. Riigi osalusega äriühingute ja nende ettevõtjate puhul, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused, ei jõusta ega säilita liikmesriigid mingeid meetmeid, mis on vastuolus käesoleva lepingu eeskirjadega, eelkõige nendega, mis on sätestatud artiklis 12 ja artiklites 81-89.

2. Ettevõtjad, kellele on antud üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamine või kes on fiskaalmonopolid, alluvad käesoleva lepingu eeskirjadele, eriti konkurentsieeskirjadele niivõrd, kuivõrd nimetatud eeskirjade kohaldamine juriidiliselt ega faktiliselt ei takista nendele määratud eriülesannete täitmist. Kaubanduse arengut ei tohi mõjutada määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega.

3. Komisjon tagab käesoleva artikli sätete kohaldamise ja vajaduse korral adresseerib liikmesriikidele asjakohased direktiivid või otsused.

2. jagu

Riigiabi

Artikkel 87 (endine artikkel 92)

1. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

2. Ühisturuga sobib kokku:

1. üksiktarbijatele antav sotsiaalabi, kui sellist abi antakse ilma asjassepuutuvate toodete päritolul põhineva diskrimineerimiseta;
2. loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi;
3. Saksamaa jagamisest kahjustatud Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondade majandusele antav abi määral, mis on vajalik nimetatud jagamisest põhjustatud majandusliku halvemuse korvamiseks.

3. Ühisturuga kokkusobivaks võib pidada:

1. abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus;
2. abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks või mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks;
3. abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;
4. abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;
5. muud liiki abi, mida komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega võib kindlaks määrata nõukogu.

Artikkel 88 (endine artikkel 93)

1. Koostöös liikmesriikidega kontrollib komisjon pidevalt kõiki neis riikides olemasolevaid abisüsteeme. Ta paneb liikmesriikidele ette sobivaid meetmeid, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks.

2. Kui komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.

Kui asjassepuutuv riik ei täida ettenähtud tähtaja jooksul komisjoni otsust, võib komisjon või mõni teine huvitatud riik erandina artiklite 226 ja 227 sätetest anda asja otse Euroopa Kohtusse.

Liikmesriigi avalduse põhjal võib nõukogu ühehäälselt otsustada, et abi, mida see riik annab või kavatseb

anda, tuleb erandina artikli 87 sätetest või artiklis 89 sätestatud eeskirjadest pidada ühisturuga kokkusobivaks, kui sellist otsust õigustavad erandlikud asjaolud. Kui komisjon on kõnesoleva abi küsimuses juba algatanud käesoleva lõike esimeses lõigus ettenähtud menetluse, siis tõsiasi, et asjassepuutuv riik on esitanud nõukogule avalduse, peatab nimetatud menetluse selle ajani, kuni nõukogu on oma seisukoha teatavaks teinud.

Kui nõukogu ei ole kolme kuu jooksul alates nimetatud avalduse esitamisest oma seisukohta teatanud, teeb asja kohta oma otsuse komisjon.

3. Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse. Kui komisjon arvab, et mingi selline plaan ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi, algatab ta viivitamata lõikes 2 ettenähtud menetluse. Asjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus.

Artikkel 89 (endine artikkel 94)

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga anda asjakohaseid määrusi artiklite 87 ja 88 kohaldamiseks, eelkõige võib ta määrata need tingimused, mille puhul kehtib artikli 88 lõige 3, ja sellest menetlusest vabastatud abi liigid.

2. PEATÜKK

Maksusätted

Artikkel 90 (endine artikkel 95)

Ükski liikmesriik ei kehtesta teiste liikmesriikide toodetele mingeid otseseid ega kaudseid riigimakse, mis on suuremad samasugustele kodumaistele toodetele kehtestatud otsestest või kaudsetest maksudest.

Liiatigi ei kehtesta ükski liikmesriik teiste liikmesriikide toodetele selliseid riigimakse, mis võimaldaksid teiste toodete kaudset kaitset.

Artikkel 91 (endine artikkel 96)

Toodete eksportimisel mingi liikmesriigi territooriumile ei tohi riigimaksude tagasimaksed ületada nendele kehtestatud otseseid või kaudseid riigimakse.

Artikkel 92 (endine artikkel 98)

Peale käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude ei või muude maksude puhul anda maksuvabastust ega teha tagasimakseid ekspordi puhul teistesse liikmesriikidesse, samuti ei või kehtestada tasakaalustusmaksu impordile teistest liikmesriikidest, kui nõukogu ei ole kavandatavaid meetmeid eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega piiratud ajaks heaks kiitnud.

Artikkel 93 (endine artikkel 99)

Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu ühehäälselt vastu sätted käibemaksu, aktsiisi ja teisi kaudseid makse käsitlevate õigusaktide ühtlustamiseks sel määral, mis on vajalik siseturu rajamise ja toimimise tagamiseks artiklis 14 ettenähtud tähtaja jooksul.

3. PEATÜKK

Õigusaktide ühtlustamine

Artikkel 94 (endine artikkel 100)

Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega annab nõukogu ühehäälselt direktiive liikmesriikide niisuguste õigus- ja haldusnormide ühtlustamiseks, mis otseselt mõjutavad ühisturu rajamist või toimimist.

Artikkel 95 (endine artikkel 100a)

1. Erandina artiklist 94 ning kui käesolevas lepingus ei ole ette nähtud teisiti, kohaldatakse artiklis 14 seatud eesmärkide saavutamiseks järgmisi sätteid. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning

pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu liikmesriikides nii õigus- kui ka haldusnormide ühtlustamiseks meetmed, mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine.

2. Lõiget 1 ei kohaldata maksusätete, isikute vaba liikumist käsitlevate sätete ega nende sätete suhtes, mis käsitlevad töötajate õigusi ja huviseid.

3. Lõikes 1 ettenähtud tervishoidu, ohutust, keskkonnakaitset ja tarbijakaitset käsitlevates ettepanekutes võtab komisjon aluseks kaitstuse kõrge taseme, eriti võttes arvesse kõiki uusi teaduslikel faktidel põhinevaid suundumusi. Oma vastavate volituste piires püüavad ka Euroopa Parlament ja nõukogu saavutada sama eesmärgi.

4. Kui pärast seda, kui nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 30 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile.

5. Lisaks sellele ja ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, kui pärast ühtlustamismeetme võtmist nõukogus või komisjonis liikmesriik peab vajalikuks ühtlustamismeetme võtmise järel ainuomaselt selles liikmesriigis ilmneva probleemi tõttu kehtestada keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel põhinevaid siseriiklikke norme, teatab ta kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest komisjonile.

6. Komisjon kinnitab kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast lõigetes 4 ja 5 osutatud teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

Kui komisjon selles ajavahemikus otsust ei tee, loetakse lõigetes 4 ja 5 osutatud siseriiklikud normid kinnitatuks.

Kui seda õigustab küsimuse keerukus ja kui puudub oht inimeste tervisele, võib komisjon asjaomasele liikmesriigile teatada, et käesolevas lõikes osutatud ajavahemikku võidakse pikendada veel kuni kuus kuud.

7. Kui liikmesriik on vastavalt lõikele 6 volitatud säilitama või kehtestama siseriiklikke norme, mis erinevad ühtlustamismeetmest, uurib komisjon kohe, kas teha ettepanek selle meetme kohandamiseks.

8. Kui liikmesriik tõstatab rahvatervisega seotud konkreetse küsimuse valdkonnas, kus varem on võetud ühtlustusmeetmeid, juhib ta sellele komisjoni tähelepanu, kes siis viivitamata uurib, kas teha nõukogule ettepanek sobivate meetmete kohta.

9. Erandina artiklites 226 ja 227 osutatud menetlusest võib komisjon või liikmesriik anda asja otse Euroopa Kohtusse, kui ta arvab, et mõni teine liikmesriik kasutab käesolevas artiklis ettenähtud volitusi väärilt.

10. Asjakohastel juhtudel on eespool märgitud ühtlustamismeetmetes kaitseklausel, mis volitab liikmesriike ühel või mitmel artiklis 30 osutatud majandusvälisel põhjusel võtma ühenduse kontrollimenetlusele alluvaid ajutisi meetmeid.

Artikkel 96 (endine artikkel 101)

Kui komisjon leiab, et liikmesriikide õigus- või haldusnormide erinevus kahjustab konkurentsitingimusi ühisturus ja et sellest tulenev kahjustus tuleb kõrvaldada, konsulteerib ta asjassepuutuvate liikmesriikidega.

Kui sellise konsultatsiooni tulemusena ei jõuta kokkuleppele kõnesoleva kahjustuse kõrvaldamise üle, annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega vajalikud direktiivid. Komisjon ja nõukogu võivad võtta muidki käesolevas lepingus sätestatud asjakohaseid meetmeid.

Artikkel 97 (endine artikkel 102)

1. Kui on alust eeldada, et õigus- või haldusnormi vastuvõtmine või muutmine võib põhjustada artiklis 96 märgitud kahjustusi, konsulteerib normi vastu võtta kavatses liikmesriik komisjoniga. Olles konsulteerinud liikmesriikidega, soovib komisjon asjassepuutuvatele riikidele kõnesoleva kahjustuse vältimiseks kohaseid meetmeid.

2. Kui mingi liikmesriik, soovides kehtestada või muuta oma norme, ei täida temale adresseeritud komis-

joni soovitus, ei pea teised liikmesriigid artiklist 96 lähtudes oma norme sellise kahjustuse kõrvaldamiseks muutma. Kui komisjoni soovitus eiranud liikmesriik põhjustab kahjustuse ainult endale, siis artikli 96 sätteid ei kohaldata.

VII JAOTIS (endine VI JAOTIS)

MAJANDUS- JA RAHAPOLIITIKA

1. PEATÜKK

Majanduspoliitika

Artikkel 98 (endine artikkel 102a)

Liikmesriigid teostavad oma majanduspoliitikat nii, et aidata kaasa ühenduse eesmärkide saavutamisele, nagu need on määratletud artiklis 2, ning pidades silmas artikli 99 lõikes 2 märgitud üldsuuniseid. Liikmesriigid ja ühendus tegutsevad kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega, soodustades ressursside efektiivset jaotumist ning järgides artiklis 4 esitatud põhimõtteid.

Artikkel 99 (endine artikkel 103)

1. Liikmesriigid käsitlevad oma majanduspoliitikat kui ühise huvi küsimust ning kooskõlastavad selle nõukogus vastavalt artikli 98 sätetele.
2. Komisjoni soovitusel ja kvalifitseeritud häälteenamusega otsust tehakse sõnastab nõukogu liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuuniste eelnõu ning esitab Euroopa Ülemkogule aruande. Nõukogu aruandest lähtudes arutab Euroopa Ülemkogu järeldust liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuuniste kohta.

Selle järelduse alusel võtab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega vastu soovitusel, milles esitatakse nimetatud üldsuunised. Nõukogu informeerib oma soovitusel Euroopa Parlamenti.

3. Et tagada liikmesriikide majanduspoliitika tihedam kooskõlastamine ning majandusliku suutlikkuse püsiv vastastikune lähenemine, jälgib nõukogu komisjoni esitatud aruannete põhjal iga liikmesriigi ja ühenduse majandusarengut ning nende majanduspoliitika ühtsust lõikes 2 nimetatud üldsuunistega ning annab korrapäraselt üldhinnanguid.

Sellise mitmepoolse järelevalve tagamiseks saavad liikmesriigid komisjonile informatsiooni oma majanduspoliitika valdkonnas võetud tähtsate meetmete kohta ning muud vajalikku informatsiooni.

4. Kui lõikes 3 sätestatud menetluse kohaselt tehakse kindlaks, et liikmesriigi majanduspoliitika ei vasta lõikes 2 märgitud üldsuunistele või et see võib ohustada majandus- ja rahaliidu laitmatut toimimist, võib nõukogu komisjoni soovitusel ja kvalifitseeritud häälteenamusega anda asjassepuutuvale liikmesriigile vajalikke soovitusi. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada oma soovitusel avaldada.

Nõukogu eesistuja ja komisjon esitavad Euroopa Parlamendile aruande mitmepoolse järelevalve tulemuste kohta. Kui nõukogu on oma soovitusel avaldanud, võidakse nõukogu eesistuja kutsuda Euroopa Parlamendi pädeva komitee ette.

5. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele võib nõukogu vastu võtta üksikasjaliku eeskirja käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 märgitud mitmepoolse järelevalve menetluse kohta.

Artikkel 100 (endine artikkel 103a)

1. Ilma et see piiraks muude käesolevas lepingus sätestatud menetluste kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt teha otsuseid majandusolukorrale vastavate meetmete suhtes, eriti kui tekib tõsisid raskusi teatud toodetega varustamises.
2. Kui mõni liikmesriik on raskustes või kui tal on tõsine oht sattuda suurtesse raskustesse, mida põhjustavad temast olenematud erandlikud juhtumid, võib nõukogu teatud tingimustel komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt anda asjassepuutuvale liikmesriigile ühenduse finantsabi. Kui tõsisid raskused on põhjustatud loodusõnnetustest, teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti vastuvõetud otsusest.

Artikkel 101 (endine artikkel 104)

1. Keelatud on EKP või liikmesriikide keskpankade (edaspidi "riikide keskpangad") arvelduslaenuid või mingit muud tüüpi laenuvõimalused ühenduse institutsioonidele või asutustele, liikmesriikide keskvalitsustele, regionaalsetele, kohalikele või muudele avaliku võimu organitele, teistele avalik-õiguslikele isikutele või riigi osalusega äriühingutele, samuti on keelatud EKP-I või riikide keskpangadel osta neilt otse võlakohustusi.

2. Lõiget 1 ei kohaldata avaliku sektori krediidasutuste suhtes, mida riikide keskpangad ja EKP kohtlevad keskpangapoolse reservidega varustamise seisukohalt võrdsetel alustel erakrediidasutustega.

Artikkel 102 (endine artikkel 104a)

1. Kõik ühenduse institutsioonidele või asutustele, liikmesriikide keskvalitsustele, regionaalsetele, kohalikele või muudele avaliku võimu organitele, teistele avalik-õiguslikele isikutele või riigi osalusega äriühingutele rahaasutustes eesõigusi andvad meetmed on keelatud, kui need ei põhine usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve kaalutlustel.

2. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele, täpsustab nõukogu enne 1. jaanuari 1994 määratlused lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamiseks.

Artikkel 103 (endine artikkel 104b)

1. Ühendus ei kanna vastutust ega võta enda peale liikmesriikide keskvalitsuste, regionaalsete, kohalike või muude avaliku võimu organite, teiste avalik-õiguslike isikute või riigi osalusega äriühingute kohustusi; eelõeldu ei piira vastastikuste finantstagatiste andmist konkreetse projekti ühiseks teostamiseks. Liikmesriik ei kanna vastutust ega võta enda peale teiste liikmesriikide keskvalitsuste, regionaalsete, kohalike või muude avaliku võimu organite, teiste avalik-õiguslike isikute või riigi osalusega äriühingute kohustusi; eelõeldu ei piira vastastikuste finantstagatiste andmist konkreetse projekti ühiseks teostamiseks.

2. Vajaduse korral võib nõukogu, toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele, täpsustada artiklis 101 ning käesolevas artiklis sätestatud keelu kohaldamise määratlusi.

Artikkel 104 (endine artikkel 104c)

1. Liikmesriigid hoiduvad ülemäärasest riigieelarve puudujäägist.

2. Komisjon jälgib liikmesriikide eelarveseisundit ja riigivõla kujunemist, selleks et välja selgitada tõsised vead. Eelkõige kontrollib ta eelarvedistsipliini täitmist, võttes aluseks kaks kriteeriumi:

a) kas kavandatud või tegeliku eelarvepuudujäägi suhe sisemajanduse kogutoodangusse ületab kontrollväärtuse, välja arvatud juhul, kui:

- see suhe on oluliselt ja pidevalt langenud ning jõudnud kontrollväärtuse lähedasele tasemele;

- või kontrollväärtuse ületamine on ainult erandlik ja ajutine ning suhe on kontrollväärtuse lähedane;

b) kas riigivõla suhe sisemajanduse kogutoodangusse ületab kontrollväärtuse, välja arvatud juhul, kui see suhe väheneb piisavalt ning läheneb kontrollväärtusele rahuldava kiirusega.

Kontrollväärtused on esitatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse protokollis, mis on lisatud käesolevale lepingule.

3. Kui liikmesriik ei vasta ühele või kummalegi kriteeriumile, koostab komisjon ettekande. Komisjon võtab ettekandes arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund.

Komisjon võib koostada ettekande ka juhul, kui ta kriteeriumitingimuste täitmisest hoolimata on seisukohal, et liikmesriigis on ülemäärase eelarvepuudujäägi tekkimise oht.

4. Artiklis 114 ettenähtud komitee sõnastab komisjoni ettekande kohta arvamuse.

5. Kui komisjon on arvamusel, et liikmesriigis on või võib tekkida ülemäärane eelarvepuudujääk, esitab komisjon arvamuse nõukogule.

6. Olles kaalunud kõiki asjassepuutuvat liikmesriigi võimalikke märkusi ja pärast üldhinnangut otsustab

nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni soovitusel põhjal, kas ülemäärane eelarvepuudujääk eksisteerib.

7. Kui lõike 6 kohaselt tunnistatakse ülemäärane eelarvepuudujäägi olemasolu, esitab nõukogu asjassepuutuvale liikmesriigile soovitusi niisuguse olukorra lõpetamiseks määratud tähtaja jooksul. Kui lõikest 8 ei tulene teisiti, siis niisuguseid soovitusi ei avalikustata.

8. Kui nõukogu teeb kindlaks, et kehtestatud tähtaja jooksul ei ole tema soovitudele reageeritud tõhusate meetmetega, võib ta oma soovitusel avalikustada.

9. Kui liikmesriik jätkuvalt ei rakenda nõukogu soovitusi, võib nõukogu otsustada liikmesriigile teatada, et tal tuleb ettenähtud tähtaja piires võtta eelarvepuudujäägi vähendamiseks meetmeid, mida nõukogu peab olukorra parandamiseks vajalikuks.

Niisugusel juhul võib nõukogu nõuda, et asjassepuutuv liikmesriik esitaks konkreetse ajakava kohaselt aruandeid, selleks et ta saaks jälgida selle liikmesriigi kohanemise pingutusi.

10. Artiklitega 226 ja 227 ettenähtud hagemisõigust ei või kasutada käesoleva artikli lõigete 1-9 raames.

11. Niikaua kui liikmesriik ei ole asunud täitma lõike 9 kohaselt vastuvõetud otsust, võib nõukogu otsustada kohaldada või vajaduse korral karmistada üht järgmistest meetmetest:

- taotleda, et asjassepuutuv liikmesriik avaldaks enne võlakirjade ja väärtpaberite emissiooni lisa-informatsiooni, mille sisu määrab kindlaks nõukogu;

- taotleda, et Euroopa Investeeringuspank vaataks läbi oma laenupoliitika asjassepuutuva riigi suhtes;

- taotleda, et asjassepuutuv liikmesriik annaks sobiva suurusega intressivaba tagatise ühendusele, kuni ülemäärane eelarvepuudujääk on nõukogu arvates korrigeeritud;

- määrata vajaliku suurusega trahve.

Nõukogu eesistuja informeerib vastuvõetud otsustest Euroopa Parlamenti.

12. Nõukogu tühistab mõned või kõik oma lõigete 6-9 ja 11 alusel vastuvõetud otsused sedavõrd, kui võrd ülemäärane eelarvepuudujääk asjassepuutuvas liikmesriigis on nõukogu arvates korrigeeritud. Kui nõukogu on soovitusel eelnevalt avalikustanud, teeb ta niipea, kui lõike 8 kohaselt vastuvõetud otsus on tunnistatud kehtetuks, avalduse, et asjassepuutuvas liikmesriigis ei ole enam ülemäärast eelarvepuudujääki.

13. Lõigetes 7-9, 11 ja 12 nimetatud otsused teeb nõukogu komisjoni soovitusel põhjal oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega, mis on arvestatud vastavalt artikli 205 lõikele 2, jättes arvesse võtmata asjassepuutuva liikmesriigi esindaja hääled.

14. Käesolevas artiklis kirjeldatud menetluse kohaldamist käsitlevad täiendavad sätted on esitatud käesolevale lepingule lisatud ülemäärane eelarvepuudujäägi menetluse protokollis.

Tehes otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja EKPSga, võtab nõukogu vastu asjakohased sätted, millega nimetatud protokoll seejärel asendatakse.

Nõukogu kehtestab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga enne 1. jaanuari 1994 üksikasjaliku eeskirja ja määratlused nimetatud protokollis sätete kohaldamiseks, arvestades käesoleva lõike teisi sätteid.

2. PEATÜKK

Rahapoliitika

Artikkel 105 (endine artikkel 105)

1. EKPS esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus. Ilma et see piiraks eesmärki säilitada hindade stabiilsus, toetab EKPS ühenduse üldist majanduspoliitikat, selleks et kaasa aidata ühenduse eesmärkide saavutamisele, nagu need on esitatud artiklis 2. EKPS toimib kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega, soodustades ressursside efektiivset jaotumist ning järgides artiklis 4 esitatud põhimõtteid.

2. EKPS põhiülesanded on:

- määratleda ühenduse rahapoliitika ja rakendada seda;
- sooritada välisvaluutatehinguid vastavalt artikli 111 sätetele;
- hoida ja hallata liikmesriikide ametlikke välisvaluutareserve;
- edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist.

3. Lõike 2 kolmas taane ei piira liikmesriikide valitsuste õigust hoida ja hallata välisvaluuta jooksivaid saldosisid.

4. EKPga tuleb konsulteerida:

- iga tema pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu puhul;
- riikide ametiasutustel iga EKP pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu puhul, kuid nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu vastavalt artikli 106 lõikes 6 sätestatud menetlusele kindlaks määrab.

EKP võib tema pädevusse kuuluvates küsimustes esitada arvamusi vastavatele ühenduse institutsioonidele ja asutustele ning riikide ametiasutustele.

5. EKPS aitab kaasa krediitiasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve ning rahandussüsteemi stabiilsusega seotud pädevate asutuste poliitika tõrgeteta teostamisele.

6. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist EKPga ja Euroopa Parlamendi nõusolekul anda ühehäälselt EKP-le ülesandeid, mis käsitlevad krediitiasutuste ja muude rahaasutuste, välja arvatud kindlustusseltsid, usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvega seotud poliitikat.

Artikkel 106 (endine artikkel 105a)

1. EKP-l on ainuõigus anda luba pangatähtede emissiooniks ühenduse piires. Pangatähti võivad emitteerida EKP ja riikide keskpangad. EKP ja riikide keskpankade emitteeritud pangatähed on ühenduses ainsad seadusliku maksevahendi staatusega pangatähed.

2. Liikmesriigid võivad emitteerida münte tingimusel, et EKP on emissiooni mahu heaks kiitnud. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist EKPga võib nõukogu võtta meetmeid kõigi ringlusesse lastavate müntide nominaalväärtuse ja tehniliste tunnuste ühtlustamiseks nii võrd, kui võrd see on vajalik nende tõrgeteta ringluseks ühenduse piires.

Artikkel 107 (endine artikkel 106)

1. EKPS koosneb EKPst ja riikide keskpankadest.

2. EKP on juriidiline isik.

3. EKPSi juhivad EKP otsuseid tegevad organid, milleks on nõukogu ja juhatus.

4. EKPS põhikiri on käesolevale lepingule lisatud protokollis.

5. EKPS põhikirja artikleid 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, artikli 33.1 punkti a ja artiklit 36 võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega EKP soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist komisjoniga või ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga muuta. Mõlemal juhul on nõutav Euroopa Parlamendi nõusolek.

6. Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja EKPga või EKP soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga võtab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega vastu sätted, mis on märgitud EKPS põhikirja artiklites 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3.

Artikkel 108 (endine artikkel 107)

Kasutades volitusi ning täites ülesandeid ja kohustusi, mis on neile pandud käesoleva lepinguga ja EKPS põhikirjaga, ei taotle ega saa EKP ega ükski riigi keskpank ega ükski nende otsuseid tegeva organi liige mingeid juhiseid ühenduse institutsioonidelt või asutustelt, ühegi liikmesriigi valitsuselt ega üheltki teiselt organilt. Ühenduse institutsioonid ja asutused ning liikmesriikide valitsused kohustuvad seda põhimõtet austama ega püüa mõjutada EKP või riikide keskpankade otsuseid tegevate organite liikmeid nende ülesannete täitmisel.

Artikkel 109 (endine artikkel 108)

Iga liikmesriik tagab, et hiljemalt EKPS asutamise kuupäevaks on tema siseriiklikud õigusaktid, kaasa arvatud tema keskpanga põhikiri, vastavuses käesoleva lepinguga ja EKPS põhikirjaga.

Artikkel 110 (endine artikkel 108a)

1. EKPS-le antud ülesannete täitmiseks ja kooskõlas käesoleva lepingu sätetega ning EKPS põhikirjas esitatud tingimustega EKP:

- annab määrusi niivõrd, kuivõrd see on vajalik ülesannete täitmiseks, mis on määratletud EKPS põhikirja artikli 3.1 esimeses taandes, artiklites 19.1, 22 ja 25.2 ning juhtudel, mis esitatakse artikli 107 lõikes 6 märgitud nõukogu õigusaktides;
- võtab vastu otsuseid, mis on vajalikud EKPS-le käesoleva lepingu ja EKPS põhikirjaga antud ülesannete täitmiseks;
- esitab soovitusi ja avaldab arvamusi.

2. Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Soovitused ja arvamused ei ole siduvad.

Otsus on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud.

EKP vastuvõetud määruste ja otsuste suhtes kohaldatakse artikleid 253, 254 ja 256.

EKP võib otsustada oma otsused, soovitused ja arvamused avaldada.

3. Neis piirides ja tingimustel, mida nõukogu artikli 107 lõikes 6 sätestatud menetluse kohaselt kindlaks määrab, on EKP-l õigus määrata ettevõtjatele EKP määrustest ja otsustest tulenevate kohustuste täitmata jätmise eest trahve.

Artikkel 111 (endine artikkel 109)

1. Erandina artiklist 300 võib nõukogu, toimides ühehäälselt EKP või komisjoni soovituse põhjal, ja pärast EKPga konsulteerimist, selleks et jõuda hindade stabiilsuse eesmärgiga ühtivale konsensussele, pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja vastavalt korra kindlaksmääramise menetlusele lõikes 3 sõlmida ametlikke kokkuleppeid eküü vahetuskursisüsteemi kohta ühenduseväliste valuutade suhtes. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega EKP või komisjoni soovituse põhjal ning pärast EKPga konsulteerimist, selleks et jõuda hindade stabiilsuse eesmärgiga ühtivale konsensussele, võtta vastu või kohandada eküü keskkursse vahetuskursisüsteemi piires või neist loobuda. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti eküü keskkursside kinnitamisest, korrigeerimisest või neist loobumisest.

2. Lõikes 1 märgitud vahetuskursisüsteemi puudumisel ühe või mitme ühendusevälise valuuta suhtes võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kas komisjoni soovituse põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga või EKP soovituse põhjal sõnastada nende valuutade suhtes vahetuskursipoliitika üldsuunised. Need üldsuunised ei piira EKPS esmast eesmärki säilitada hindade stabiilsus.

3. Kui ühendusel on vaja pidada läbirääkimisi ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga raha- või välisvaluutarežiimi küsimusi käsitlevate kokkulepete puhul, siis erandina artiklist 300 otsustab läbirääkimiste korra ning niisuguste lepingute sõlmimise nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga. Selline kord tagab, et ühendus väljendab ühtset seisukohta. Komisjon on läbirääkimistesse täielikult kaasatud.

Lepingud, mis on sõlmitud kooskõlas käesoleva lõikega, on ühenduse institutsioonidele, EKP-le ja liikmesriikidele siduvad.

4. Kui lõikest 1 ei tulene teisiti, määrab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga kvalifitseeritud häälteenamusega ühenduse rahvusvaheliselt esitatava seisukoha majandus- ja rahaliidule eriti olulistest küsimustest ning ühehäälselt oma esindatuse, pidades kinni artiklitega 99 ja 105 kehtestatud volituste jagamisest.

5. Liikmesriigid võivad pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organisatsioonides ning sõlmida rahvusvahelisi lepinguid, ilma et see piiraks ühenduse pädevust ja ühenduse kokkuleppeid majandus- ja rahaliidu suhtes.

3. PEATÜKK

Institutsioonilised sätted

Artikkel 112 (endine artikkel 109a)

1. EKP nõukogu koosneb EKP juhatuse liikmetest ja riikide keskpankade juhatajatest.
 1. EKP juhatusse kuulub president, asepresident ja neli liiget.
 2. EKP juhatuse president, asepresident ja neli liiget nimetatakse raha- või pangandusküsimustes tunnustatud ja vastavate erialaste kogemustega isikute hulgast liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ning nõukogu soovitusel, kes on eelnevalt konsulteerinud Euroopa Parlamendi ja EKP nõukoguga.

Nende ametiaeg on kaheksa aastat ja neid ei saa ametisse tagasi nimetada.

EKP juhatuse liikmeks võib olla ainult liikmesriigi kodanik.

Artikkel 113 (endine artikkel 109b)

1. Nõukogu eesistuja ja üks komisjoni liige võivad EKP nõukogu istungitest osa võtta ilma hääleõiguseta.

Nõukogu eesistuja võib EKP nõukogule esitada arutamiseks ettepanekuid.

2. EKP president kutsutakse osa võtma nõukogu istungitest, kui nõukogu arutab EKPS eesmärkide ja ülesannetega seotud küsimusi.
3. EKP saadab Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile ning samuti Euroopa Ülemkogule iga-aastase EKPS eelmise ja jooksva aasta tegevust ning rahapoliitikat käsitleva aruande. EKP president esitab selle aruande nõukogule ja Euroopa Parlamendile, kes võivad aruande alusel korraldada üldise mõttevahetuse.

Euroopa Parlamendi taotlusel või nende eneste algatusel võivad EKP presidenti või teisi EKP juhatuse liikmeid ära kuulata Euroopa Parlamendi pädevad komiteed.

Artikkel 114 (endine artikkel 109c)

1. Selleks et edendada liikmesriikide poliitika kooskõlastamist siseturu toimimiseks vajalikul määral, luuakse nõuandva staatusega valuutakomitee.

Komiteel on järgmised ülesanded:

-jälgida liikmesriikide ning ühenduse rahaturu ja finantsolukorda ning liikmesriikide üldist maksesüsteemi ja esitada nende kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt ettekandeid;

- nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel esitada neile institutsioonidele arvamusi;

- ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu tööd, millele on viidatud artiklites 59 ja 60, artikli 99 lõigetes 2-5, artiklites 100, 102, 103, 104, artikli 116 lõikes 2, artikli 117 lõikes 6, artiklites 119 ja 120, artikli 121 lõikes 2 ja artikli 122 lõikes 1;

- tutvuda vähemalt kord aastas kapitali liikumise ja maksete vabaduse olukorraga, mis tuleneb käesoleva lepingu ja nõukogu võetud meetmete rakendamisest; see tutvumine hõlmab kõiki kapitali liikumise ja maksetega seotud meetmeid; komitee esitab komisjonile ja nõukogule tutvumise tulemuste kohta aruande.

Liikmesriigid ja komisjon määravad valuutakomiteesse igaüks kaks liiget.

2. Kolmanda etapi alguses luuakse majandus- ja rahanduskomitee. Lõikes 1 ettenähtud valuutakomitee saadetakse laiali.

Majandus- ja rahanduskomitee ülesanded on järgmised:

- nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel esitada neile institutsioonidele arvamusi;

-jälgida liikmesriikide ning ühenduse majandus- ja rahandusolukorda ning esitada selle kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt aruandeid, eriti rahandussuhete kohta kolmandate riikide ja rahvusvaheliste

institutsioonidega;

-ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu tööd, millele on viidatud artiklites 59 ja 60, artikli 99 lõigetes 2-5, artiklites 100, 102, 103, 104, artikli 105 lõikes 6, artikli 106 lõikes 2, artikli 107 lõigetes 5 ja 6, artiklites 111 ja 119, artikli 120 lõigetes 2 ja 3, artikli 122 lõikes 2, artikli 123 lõigetes 4 ja 5, ning täita muid nõuandvaid ja ettevalmistavaid ülesandeid, mis nõukogu talle on andnud;

-tutvuda vähemalt kord aastas kapitali liikumise ja maksete vabaduse olukorraga, mis tuleneb käesoleva lepingu ja nõukogu võetud meetmete rakendamisest; see tutvumine hõlmab kõiki kapitali liikumise ja maksetega seotud meetmeid; komitee esitab komisjonile ja nõukogule tutvumise tulemuste kohta aruande.

Liikmesriigid, komisjon ja EKP määravad igaüks kuni kaks komitee liiget.

3. Nõukogu kehtestab komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist EKPga ja käesolevas artiklis nimetatud komiteega kvalifitseeritud häälteenamusega üksikasjalikud sätted majandus- ja rahanduskomitee koosseisu kohta. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti niisugusest otsusest.

4. Lisaks lõikes 2 seatud ülesannetele jälgib komitee, kuni on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud artiklites 122 ja 123 märgitud erand, nende liikmesriikide rahaturu olukorda ja finantsolukorda ning üldist maksesüsteemi ning esitab selle kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt ettekandeid.

Artikkel 115 (endine artikkel 109d)

Küsimustes, mida hõlmavad artikli 99 lõige 4, artikkel 104, välja arvatud lõige 14, artiklid 111, 121, 122 ning artikli 123 lõiked 4 ja 5, võib nõukogu või liikmesriik taotleda komisjoni soovitusi või ettepanekut, nagu vastaval juhul asjakohane. Komisjon vaatab taotluse läbi ja esitab viivitamata nõukogule oma järeldused.

4. PEATÜKK

Üleminekusätted

Artikkel 116 (endine artikkel 109e)

1. Majandus- ja rahaliidu loomise teine etapp algab 1. jaanuaril 1994.

2. Enne seda kuupäeva

a) võtab iga liikmesriik:

- vajaduse korral kohased meetmed, et kinni pidada keeldudest, mis on kehtestatud artiklis 56 ning artiklis 101 ja artikli 102 lõikes 1;

- vajaduse korral vastu punktis b ettenähtud hindamise võimaldamiseks mitmeaastased programmid, selleks et tagada majandus- ja rahaliidu saavutamiseks vajalik kestev vastastikune lähenemine, arvestades eriti hindade stabiilsust ja riigi kindlat rahandust;

b) hindab nõukogu komisjoni ettekande alusel edusamme, mis on saavutatud majandus- ja valuutaalases lähenemises, eriti hindade stabiilsuse ja riigi kindla rahanduse alal, ning siseturgu käsitlevate ühenduse õigusaktide rakendamisel saavutatud edusamme.

3. Artiklite 101, 102 lõike 1, 103 lõike 1 ja 104, välja arvatud selle lõiked 1, 9, 11 ja 14, sätteid kohaldatakse alates teise etapi algusest.

Artiklite 100 lõike 2, 104 lõike 1, 9 ja 11, 105, 106, 108, 111, 112, 113 ja 114 lõike 2 ja 4 sätteid kohaldatakse alates kolmanda etapi algusest.

4. Teise etapi jooksul püüavad liikmesriigid vältida ülemäärast eelarvepuudujääki.

5. Teise etapi jooksul alustab iga liikmesriik asjakohasel viisil protsessi, mis kooskõlas artikliga 109 viib tema keskpanga iseseisvumisele.

Artikkel 117 (endine artikkel 109f)

1. Teise etapi alguses luuakse Euroopa Rahainstituut (edaspidi "ERI"), mis asub oma kohustusi täitma; ERI on juriidiline isik ning seda suunab ja juhivad ERI nõukogu, mis koosneb presidendist ja riikide keskpankade juhatajatest, kellest üks on asepresident.

President nimetatakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ERI nõukogu soovitusel ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja nõukoguga. President valitakse rahandus- või pangandusküsimustes tunnustatud ja vastavate erialaste kogemustega isikute hulgast. ERI presidendiks võivad olla ainult liikmesriikide kodanikud. ERI nõukogu määrab asepresidendi.

ERI põhikiri on käesolevale lepingule lisatud protokollis.

2. ERI:

- tugevdab koostööd riikide keskpankade vahel;
- tugevdab liikmesriikide rahapoliitika koordineerimist, et tagada hindade stabiilsus;
- jälgib Euroopa Rahasüsteemi funktsioneerimist;
- peab konsultatsioone küsimustes, mis kuuluvad riikide keskpankade pädevusse ning mõjutavad rahaasutuste ja -turgude stabiilsust;
- võtab üle laialisaadetava Euroopa Valuutakoostöö Fondi ülesanded; laialisaatmise üksikasjad on esitatud ERI põhikirjas;
- hõlbustab eküü kasutamist ning jälgib selle arengut, sealhulgas eküü kliiringarvelduste süsteemi tõrgeteta toimimist.

3. Kolmanda etapi ettevalmistamiseks ERI:

- valmistab ette vahendid ja menetlused, mis on vajalikud ühtse rahapoliitika elluviimiseks kolmandal etapil;
- soodustab vajaduse korral nende eeskirjade ja tavade ühtlustamist, mis reguleerivad tema pädevuses olevates valdkondades statistiliste andmete kogumist, koondamist ja levitamist;
- töötab välja eeskirjad riikide keskpankade toiminguteks EKPS raames;
- soodustab välismaale tehtavate maksete tõhusust;
- juhendab eküü pangatähtede tehnilist ettevalmistust.

Hiljemalt 31. detsembriks 1996 täpsustab ERI üksikasjalise reguleeriva, organisatsioonilise ja logistilise raamistiku, mida EKPS vajab oma kohustuste täitmiseks kolmandal etapil. See raamistik esitatakse otsuse saamiseks EKP-le selle asutamise kuupäeval.

4. Tehes otsuse oma nõukogu liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega, võib ERI:

- sõnastada arvamusi või soovitusi raha- ja vahetuskursipoliitika üldise orientatsiooni ning nendega seotud meetmete kohta, mida liikmesriigid on kasutusele võtnud;
- esitada valitsustele ja nõukogule arvamusi ja soovitusi meetmete kohta, mis võiksid mõjutada ühenduse sisemist ja välist valuutaolukorda ning eriti Euroopa Rahasüsteemi toimimist;
- anda soovitusi liikmesriikide rahandusorganitele nende rahapoliitika elluviimise kohta.

5. ERI võib ühehäälselt otsustada oma arvamused ja soovitused avaldada.

6. Nõukogu konsulteerib ERIga iga viimase pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu suhtes.

Nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu on kvalifitseeritud häälteenamusega kehtestanud komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja ERIga, konsulteerivad liikmesriikide ametiasutused ERIga iga viimase pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu suhtes.

7. Nõukogu võib ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja ERIga anda ERI-le muid ülesandeid kolmandaks etapiks valmistumisel.

8. Juhtudel, kui käesolev leping näeb EKP-le ette nõuandva osa, loetakse kuni EKP asutamiseni viiteid

EKP-le kui viiteid ERI-le.

9. Teise etapi jooksul loetakse mõistet "EKP" artiklites 230, 232, 233, 234, 237 ja 288 kui ERI.

Artikkel 118 (endine artikkel 109g)

Eküükorvi valuutakoosseisu ei muudeta.

Alates kolmanda etapi algusest määratakse eküü väärtus lõplikult kindlaks kooskõlas artikli 123 lõikega 4.

Artikkel 119 (endine artikkel 109h)

1. Kui liikmesriik on raskustes või teda ähvardab tõsine oht sattuda raskustesse seoses maksebilansiga kas maksebilansi üldise tasakaalustamatuse tõttu või tema käsutuses oleva valuuta tõttu, eriti kui sellised raskused võivad ohustada ühisturu toimimist või ühise kaubanduspoliitika järkjärgulist rakendamist, uurib komisjon viivitamata kõnealuse riigi olukorda ning abinõusid, mida see riik kõigi tema käsutuses olevate vahenditega on kasutusele võtnud või võib kasutusele võtta kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Komisjon teatab, missuguseid meetmeid ta asjassepuutuval riigil soovitab võtta.

Kui liikmesriigi kasutuselevõetud abinõud ja komisjoni soovitatud meetmed ei osutu piisavaks tekkinud või võimalikest raskustest ülesaamiseks, soovitab komisjon, olles eelnevalt konsulteerinud artiklis 114 märgitud komiteega, nõukogule vastastikuse abi andmist ning selleks kohaseid meetodeid.

Komisjon informeerib nõukogu regulaarselt olukorrast ja selle arengust.

2. Nõukogu otsustab niisuguse vastastikuse abi andmise kvalifitseeritud häälteenamusega; nõukogu võtab vastu direktiivid ja otsused niisuguse abi tingimuste ja üksikasjade sätestamiseks. Abi vormid võivad olla järgmised:

1. kooskõlastatud tegevus mis tahes muus rahvusvahelises organisatsioonis, mille poole liikmesriigid võivad pöörduda;
2. meetmed, mis on vajalikud kaubavahetuse häirete vältimiseks, kui raskustes olev liikmesriik säilitab või taaskehtestab koguselised piirangud kolmandate riikide suhtes;
3. piiratud krediitide võimaldamine teiste liikmesriikide poolt nende nõusolekul.

3. Kui nõukogu ei anna komisjoni poolt soovitatud vastastikust abi või kui antud vastastikusest abist ja kasutuselevõetud meetmetest ei piisa, annab komisjon raskustes olevale riigile loa võtta kaitsemeetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega niisuguse loa tühistada ning niisuguseid tingimusi ja üksikasju muuta.

4. Kui artikli 122 lõikest 6 ei tulene teisiti, lõpetatakse käesoleva artikli kohaldamine kolmanda etapi alguses.

Artikkel 120 (endine artikkel 109i)

1. Kui esineb ootamatu maksebilansi kriis ega tehta viivitamata artikli 119 lõikes 2 märgitud otsust, siis võib asjassepuutuval liikmesriik ettevaatusabinõuna võtta vajalikud kaitsemeetmed. Niisugused meetmed võivad põhjustada ühisturu toimimises võimalikult väikesi häireid ega tohi olla ulatuslikumad, kui on hädavajalik ootamatult tekkinud raskustest ülesaamiseks.

2. Komisjoni ja teisi liikmesriike informeeritakse niisugustest kaitsemeetmetest hiljemalt nende jõustumisel. Komisjon võib nõukogule soovitada vastastikuse abi andmist artikli 119 alusel.

3. Pärast seda, kui komisjon on esitanud arvamuse ja on konsulteeritud artiklis 114 märgitud komiteega, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, et asjassepuutuval riigil tuleb eespool märgitud kaitsemeetmed muuta, peatada või tühistada.

4. Kui artikli 122 lõikest 6 ei tulene teisiti, lõpetatakse käesoleva artikli kohaldamine kolmanda etapi alguses.

Artikkel 121 (endine artikkel 109j)

1. Komisjon ja ERI annavad nõukogule aru liikmesriikide edusammudest nende kohustuste täitmisel, mis

on seotud majandus- ja rahaliidu loomisega. Nendes aruannetes vaadeldakse iga liikmesriigi siseriiklike õigusaktide, sealhulgas tema keskpanga põhikirja ühtivust käesoleva lepingu artiklitega 108 ja 109 ning EKPS põhikirjaga. Aruannetes vaadeldakse ka püsiva vastastikuse lähenemise kõrge taseme saavutamist selle alusel, kuidas liikmesriik on täitnud järgmisi kriteeriume:

- hindade stabiilsuse kõrge taseme saavutamine; see nähtub inflatsioonimäärast, mis on hindade stabiilsuse mõttes lähedane kolme kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi omale;
- riigi rahanduse stabiilsus; see nähtub niisuguse eelarveseisundi saavutamisest, kus puudub eelarvepuudujääk, mis artikli 104 lõike 6 kohaselt on ülemäärane;
- kinnipidamine Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismiga ettenähtud normaalsetest kõikumispiiridest vähemalt kahe aasta jooksul, devalveerimata oma vääringut ühegi teise liikmesriigi vääringu suhtes;
- liikmesriigi poolt saavutatud vastastikuse lähenemise ja tema Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis osalemise püsikindlus, mis peegeldub tema pikaajaliste intressimäärade tasemes.

Käesolevas lõikes märgitud nelja kriteeriumi ning vastavaid perioode, mille jooksul neid kriteeriume tuleb arvesse võtta, käsitletakse põhjalikumalt käesolevale lepingule lisatud protokollis. Komisjoni ja ERI aruannetes võetakse arvesse ka eküü arengut, turgude integratsiooni tulemusi, jooksvate maksebilansside seisundit ja arengut ning ühiku tööjõukulude arengu ja muude hinnaindeksite uuringuid.

2. Nende ettekannete alusel hindab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni soovitusel põhjal:

- iga liikmesriigi puhul, kas see täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi;
- kas enamik liikmesriike täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi,

ning teatab oma soovitustest nõukogule, kes tuleb kokku riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil. Samuti konsulteeritakse Euroopa Parlamendiga, kes edastab oma arvamuse riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulevatele nõukogule.

3. Võttes nõutavalt arvesse lõikes 1 märgitud ettekandeid ning lõikes 2 märgitud Euroopa Parlamendi arvamust, otsustab riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega hiljemalt 31. detsembril 1996:

- kas lõikes 2 märgitud nõukogu soovitusel põhjal enamik liikmesriike täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi;
- kas ühendusel on otstarbekas astuda kolmandasse etappi,

ja kui nii arvatakse, siis

- kolmanda etapi alguse kuupäeva.

4. Kui 1997. aasta lõpuks ei ole kolmanda etapi alguse kuupäeva määratud, algab kolmas etapp 1. jaanuaril 1999. Enne 1. juulit 1998 kinnitab riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu, olles korranud menetlust, mis on ette nähtud lõigetes 1 ja 2, välja arvatud lõike 2 teine taane, ning võttes arvesse lõikes 1 märgitud aruandeid ja Euroopa Parlamendi arvamust, kvalifitseeritud häälteenamusega ja lõikes 2 märgitud nõukogu soovitusel põhjal, millised liikmesriigid täidavad ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi.

Artikkel 122 (endine artikkel 109K)

1. Kui kooskõlas artikli 121 lõikega 3 on vastu võetud otsus kuupäeva kindlaksmääramise kohta, otsustab nõukogu artikli 121 lõikes 2 märgitud soovitusel ja komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega, kas mõnele liikmesriikidele - ja kui, siis millisele - lubatakse käesoleva artikli lõikes 3 määratletud erand. Niisugustele liikmesriikidele viidatakse käesolevas lepingus kui "liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand".

Kui nõukogu on kooskõlas artikli 121 lõikega 4 kindlaks teinud, millised liikmesriigid täidavad ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi, siis neile liikmesriikidele, kes tingimusi ei täida, lubatakse käesoleva artikli lõikes 3 määratletud erand. Niisugustele liikmesriikidele viidatakse käesolevas lepingus kui "liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand".

2. Vähemalt kord iga kahe aasta jooksul või selle liikmesriigi taotlusel, mille suhtes on kehtestatud erand, annavad komisjon ja EKP aru nõukogule vastavalt artikli 121 lõikes 1 sätestatud menetlusele. Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja pärast arutelu riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulnud nõukogus otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal, millised liikmesriigid, mille suhtes on kehtestatud erand, täidavad vajalikke tingimusi artikli 121 lõikes 1 esitatud kriteeriumide alusel, ja tühistab asjassepuutuvatele liikmesriikidele kehtestatud erandid.

3. Lõikes 1 märgitud erand tähendab, et asjassepuutuva liikmesriigi suhtes ei kohaldata järgmisi artikleid: 104 lõiked 9 ja 11, 105 lõiked 1-3 ja 5, 106, 110, 111 ja 112 lõike 2 punkt b. Niisuguse liikmesriigi ja tema keskpanga ilmajätmine õigustest ja kohustustest EKPS raames on sätestatud EKPS põhikirja IX peatükis.

4. Artikli 105 lõigetes 1-3, artiklites 106, 110 ja 111, artikli 112 lõike 2 punktis b tähendavad "liikmesriigid" "liikmesriike, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit".

5. Nende liikmesriikide hääleõigus, mille suhtes on kehtestatud erand, peatatakse nende nõukogu otsuste puhul, millele on osutatud käesoleva lepingu artiklites, mis on loetletud lõikes 3. Erandina artiklist 205 ja artikli 250 lõikest 1 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamust sel juhul kui kaht kolmandikku nende liikmesriikide esindajate häältest, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, ja neid arvestatakse vastavalt artikli 205 lõikele 2, ning ühehäälsust nõudva õigusakti puhul on nõutav nende liikmesriikide ühehäälsus.

6. Liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand, kohaldatakse jätkuvalt artikleid 119 ja 120.

Artikkel 123 (endine artikkel 109l)

1. Viivitamata pärast otsuse vastuvõtmist kolmanda etapi alguse kuupäeva kohta kooskõlas artikli 121 lõikega 3 või, olenevalt asjaoludest, viivitamata pärast 1. juulit 1998:

- võtab nõukogu vastu artikli 107 lõikes 6 märgitud sätted;

- nimetavad nende liikmesriikide valitsused, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, vastavalt EKPS põhikirja artiklis 50 sätestatud menetlusele ametisse EKP presidendi, asepresidendi ja teised juhatuse liikmed. Kui on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud erand, võib juhatuse liikmete arv olla väiksem, kui on ette nähtud EKPS põhikirja artiklis 11.1, kuid see ei või mingil juhul olla väiksem kui 4.

Niipea kui juhatuse ametisse nimetatud, asutatakse EKPS ja EKP, kes valmistuvad käesolevas lepingus ja EKPS põhikirjas kirjeldatud täieulatuslikuks tegevuseks. Oma volitusi hakkavad nad täielikult kasutama alates kolmanda etapi esimesest päevast.

2. Niipea kui EKP on asutatud, võtab ta vajaduse korral üle ERI ülesanded. EKP asutamisel alustatakse ERI likvideerimist; likvideerimise üksikasjad on esitatud ERI põhikirjas.

3. Kuni on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud erand, ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu artikli 107 lõike 3 kohaldamist, moodustatakse EKPS põhikirja artiklis 45 märgitud EKP üldnõukogu kui kolmas EKP otsuseid tegev organ.

4. Kolmanda etapi alguskuupäeval võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga nende liikmesriikide ühehäälsel toetusel, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, vastu vahetuskursid, mis kehtestatakse nende liikmesriikide valuutade jaoks lõplikult ja mille alusel need valuutad asendatakse eküüga ning eküü muutub iseseisvaks valuutaks. See meede iseenesest ei muuda eküü väärtust teiste valuutade suhtes. Toimides vastavalt samale menetlusele, võtab nõukogu ka muid meetmeid, mis on vajalikud eküü kui nende liikmesriikide ühisraha kiireks kasutuselevõtmiseks.

5. Kui vastavalt artikli 122 lõikes 2 sätestatud menetlusele on otsustatud erand tühistada, siis võtab nende liikmesriikide, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, ja asjassepuutuva liikmesriigi ühehäälsuse pehmõttel toimiv nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga vastu kursi, mille alusel eküü hakkab asendama asjassepuutuva liikmesriigi valuutat, ja võtab muud meetmed, mis on vajalikud eküü kui ühisraha kasutuselevõtmiseks asjassepuutuvas riigis.

Artikkel 124 (endine artikkel 109m)

1. Kuni kolmanda etapi alguseni käsitleb iga liikmesriik oma vahetuskursipoliitikat kui ühise huvi küsimust. Seda tehes võtavad liikmesriigid arvesse Euroopa Rahasüsteemiga seotud koostöös ja eküü arendamise käigus omandatud kogemused ning respektivad selles valdkonnas kehtivaid volitusi.

2. Alates kolmanda etapi algusest ja niikaua kui liikmesriigi suhtes kehtib erand, kohaldatakse selle riigi

vahetuskursipoliitika suhtes analoogia põhjal lõiget 1.

VIII JAOTIS (endine VIA JAOTIS)

TÖÖHÕIVE

Artikkel 125 (endine artikkel 109n)

Liikmesriigid ja ühendus püüavad käesoleva jaotise kohaselt välja arendada kooskõlastatud tööhõivestrateegiat, eelkõige edendada kvalifitseeritud, koolitatud ja kohanemisvõimelist tööjõudu ning majanduslikele muudatustele reageerivaid tööturget, pidades silmas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja käesoleva lepingu artiklis 2 määratletud eesmärkide saavutamist.

Artikkel 126 (endine artikkel 109o)

1. Liikmesriigid aitavad oma tööhõivepoliitikaga kaasa artiklis 125 osutatud eesmärkide saavutamisele viisil, mis on kooskõlas artikli 99 lõike 2 kohaselt vastuvõetud liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuunistega.

2. Võttes arvesse riikide tööturu osapoolte kohustustega seotud siseriiklike tavasid, käsitlevad liikmesriigid tööhõive edendamist üldist huvi pakkuva probleemina ja kooskõlastavad nõukogus oma sellealased meetmed vastavalt artikli 128 sätetele.

Artikkel 127 (endine artikkel 109p)

1. Ühendus aitab kaasa kõrge tööhõivetaseme saavutamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning toetades ja vajaduse korral täiendades nende meetmeid. Seejuures respektieritakse liikmesriikide pädevust.

2. Ühenduse poliitika ja meetmete sõnastamisel ning rakendamisel võetakse arvesse eesmärki saavutada kõrge tööhõivetaseme.

Artikkel 128 (endine artikkel 109q)

1. Euroopa Ülemkogu arutab igal aastal tööhõive olukorda ühenduses ja teeb selle kohta järeldusi nõukogu ja komisjoni ühise aastaaruande põhjal.

2. Euroopa Ülemkogu järeldustest lähtudes koostab kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse tegev nõukogu igal aastal komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, majandus- ja sotsiaalkomitee, regioonide komitee ning artiklis 130 nimetatud tööhõivekomiteega suunised, mida liikmesriigid oma tööhõivepoliitikas arvesse võtavad. Need suunised on kooskõlas artikli 99 lõike 2 kohaselt vastuvõetud üldsuunistega.

3. Iga liikmesriik esitab nõukogule ja komisjonile aastaaruande põhimeetmete kohta, mis võetakse tema tööhõivepoliitika rakendamiseks vastavalt lõikes 2 osutatud tööhõivesuunistele.

4. Lõikes 3 osutatud aruannete põhjal ja olles ära kuulunud tööhõivekomitee arvamuse, kontrollib nõukogu igal aastal liikmesriikide tööhõivepoliitika elluviimist vastavalt tööhõivesuunistele. Nõukogu võib komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega anda liikmesriikidele soovitusi, kui ta seda kontrollimise põhjal vajalikuks peab.

5. Kontrollimise tulemuste põhjal teevad nõukogu ja komisjon tööhõive olukorrast ühenduses ja tööhõivesuuniste rakendamisest ühise aastaaruande Euroopa Ülemkogule.

Artikkel 129 (endine artikkel 109r)

Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega võib nõukogu võtta stimuleerivaid meetmeid, mis on kavandatud riikidevahelise koostöö soodustamiseks ning nende tööhõivealase tegevuse toetamiseks algatuste abil, mille eesmärk on teabe ja parimate tavade vahetuse arendamine, võrdleva analüüsi ja nõuannete pakkumine, samuti uudse lähenemise soodustamine ja kogemustele hinnangu andmine, eriti kasutades katseprojekte.

Need meetmed ei hõlma liikmesriikide õigusnormide ühtlustamist.

Artikkel 130 (endine artikkel 109s)

Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga asutab nõukogu nõuandva tööhõivekomitee, et edendada

liikmesriikide tööhõive- ja tööturupoliitika kooskõlastamist. Komitee ülesanneteks on:

- jälgida tööhõive olukorda ja tööhõivepoliitikat liikmesriikides ja ühenduses;

- sõnastada arvamusi nõukogu või komisjoni palvel või omal algatusel, ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, ja aidata kaasa artiklis 128 osutatud nõukogu menetluste ettevalmistamisele.

Oma ülesannet täites konsulteerib komitee tööturu osapooltega.

Iga liikmesriik ja komisjon määrab komiteesse kaks liiget.

IX JAOTIS (endine VII JAOTIS)

ÜHINE KAUBANDUSPOLIITIKA

Artikkel 131 (endine artikkel 110)

Omavahelise tolliliidu rajamisega soovivad liikmesriigid ühistes huvides kaasa aidata maailmakaubanduse harmoonilisele arengule, rahvusvahelises kaubanduses kehtivate piirangute järkjärgulisele kaotamisele ja tollitõkete alandamisele.

Ühine kaubanduspoliitika võtab arvesse soodsat mõju, mida tollimaksude kaotamine liikmesriikide vahel võib avaldada ettevõtjate konkurentsivõime kasvule nendes riikides.

Artikkel 132 (endine artikkel 112)

1. Ilma et see piiraks teiste rahvusvaheliste organisatsioonide raames võetud kohustusi, ühtlustavad liikmesriigid järk-järgult süsteemid, mille kaudu nad toetavad ekspordi kolmandatesse riikidesse, sel määral, kui see on vajalik, et ei kahjustataks konkurentsivõime ühenduse ettevõtjate vahel.

Nõukogu annab selleks komisjoni ettepaneku põhjal vajalikud direktiivid, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

2. Eelnevad sätted ei kehti niisuguse tollimaksude või samaväärse toimega maksude tagastamise ega niisuguse kaudsete maksude, sealhulgas käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude tagastamise kohta, mis on lubatud kaupade ekspordimisel mingist liikmesriigist kolmandasse riiki, kui sellised tagasimaksud ei ületa eksporditavatelt toodetelt otseselt või kaudselt võetud maksusummat.

Artikkel 133 (endine artikkel 113)

1. Ühine kaubanduspoliitika rajaneb ühtsetel põhimõtetel, eriti mis puutub tariifimäärade muutmisel, tolli- ja kaubanduskokkulepete sõlmimisel, liberaliseerimismeetmete ühtlustamisel, ekspordipoliitikasse ning kaubanduse kaitsemeetmetesse, näiteks nendesse, mis on vajalikud dumpingu või subsiidiumide puhul.

2. Komisjon teeb nõukogule ettepanekuid ühise kaubanduspoliitika rakendamise kohta.

3. Kui ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitavate lepingute üle on vaja pidada läbirääkimisi, annab komisjon soovitusi nõukogule, kes volitab komisjoni alustama vajalikke läbirääkimisi.

Komisjon peab läbirääkimisi, konsulteerides erikomiteega, mille nõukogu on määranud komisjoni selle ülesande täitmisel abistama, ning niisuguste direktiivide raames, mida nõukogu peab vajalikuks komisjonile adresseerida.

Kohaldatavad on artikli 300 asjakohased sätted.

4. Käesoleva artikliga talle antud volituste kasutamisel teeb nõukogu otsused kvalifitseeritud häälteenamusega.

5. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt laiendada lõigete 1-4 kohaldamist rahvusvahelistele läbirääkimistele ja lepingutele teenuste ja intellektuaalomandi valdkonnas niivõrd, kuivõrd nimetatud lõiked neid ei hõlma.

Artikkel 134 (endine artikkel 115)

Selleks et kaubandushäired ei takistaks mis tahes liikmesriigil käesoleva lepingu kohaselt võetud kaubanduspoliitika meetmete elluviimist, või kui selliste meetmete erinevused põhjustavad majanduslikke raskusi ühes või mitmes liikmesriigis, soovib komisjon meetodeid nõutavaks koostööks liikmesriikide

vahel. Kui sellest ei piisa, võib komisjon anda liikmesriikidele loa võtta vajalikke kaitsemeetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Kiireloomulistel juhtudel taotlevad liikmesriigid komisjonilt luba võtta ise vajalikke meetmeid; komisjon teeb otsuse nii kiiresti kui võimalik; seejärel teatavad asjassepuutuvad liikmesriigid meetmetest teistele liikmesriikidele. Komisjon võib igal ajal teha otsuse, et asjassepuutuvatel riikidel tuleb kõnesolevaid meetmeid muuta või need tühistada.

Selliste meetmete valikul eelistatakse neid, mis põhjustavad ühisturu toimimises kõige väiksemaid häireid.

X JAOTIS (endine VIIA JAOTIS)

TOLLIKOOSTÖÖ

Artikkel 135 (endine artikkel 116)

Käesoleva lepingu kohaldamisalas võtab nõukogu kooskõlas artiklis 251 osutatud menetlusega meetmed tollikoostöö tugevdamiseks liikmesriikide ning liikmesriikide ja komisjoni vahel. Need meetmed ei käsitle siseriikliku kriminaalõiguse kohaldamist ega siseriiklikku õigusemõistmist.

XI JAOTIS (endine VIII JAOTIS)

SOTSIAALPOLIITIKA, HARIDUS, KUTSEÕPE JA NOORSUGU

1. PEATÜKK

Sotsiaalsätted

Artikkel 136 (endine artikkel 117)

Pidades silmas sotsiaalseid põhiõigusi, nagu need on määratletud 18. oktoobril 1961 Torinos allakirjutatud Euroopa sotsiaalhartas ja ühenduse 1989. aasta hartas töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta, võtavad ühendus ja liikmesriigid oma eesmärgiks tööhõive edendamise ning parandatud elamis- ja töötingimused, et võimaldada nende ühtlustamist samal ajal jätkuva parandamisega, piisava sotsiaalkaitse, tööturu osapoolte dialoogi, inimressursside arendamise, pidades silmas kestvat kõrget tööhõivet ja tööturulult väljatõrjumise tõkestamist.

Sel eesmärgil rakendavad ühendus ja liikmesriigid meetmeid, mis võtavad arvesse riigiti kehtivate tavade mitmekesisust, eriti lepinguliste suhete vallas, ja vajadust säilitada ühenduse majanduse konkurentsivõime.

Nad usuvad, et niisugune areng ei tulene ainult ühisturu toimimisest, mis soodustab sotsiaalsüsteemide ühtlustamist, vaid ka käesoleva lepinguga sätestatud menetlustest ning õigus- ja haldusnormide ühtlustamisest.

Artikkel 137 (endine artikkel 118)

1. Pidades silmas artikli 136 eesmärkide saavutamist, toetab ja täiendab ühendus liikmesriikide meetmeid järgmistes valdkondades:

- eelkõige töökeskkonna parandamine, et kaitsta töötajate tervist ja turvalisust;
- töötingimused;
- töötajate teavitamine ja ärakuulamine;
- tööturulult väljatõrjutud isikute integreerimine, ilma et see piiraks artikli 150 kohaldamist;
- meeste ja naiste võrdõiguslikkus seoses nende võimalustega tööturul ja kohtlemisega tööl.

2. Sel eesmärgil võib nõukogu direktiivide abil vastu võtta miinimumnõuded järkjärguliseks rakendamiseks, arvestades igas liikmesriigis kehtivaid tingimusi ja tehnilisi eeskirju. Sellised direktiivid hoiduvad haldus-, finants- ja õiguslike piirangute kehtestamisest viisil, mis pidurdaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist ja arengut.

Nõukogu teeb otsused vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Sama menetluse kohaselt võib nõukogu võtta meetmeid, mis on kavandatud liikmesriikidevahelise koostöö ergutamiseks algatuste abil, mille eesmärk on teadmiste täiendamine, teabe ja parimate tavade vahetuse arendamine, uudse lähenemise soodustamine ja kogemustele hinnangu andmine sotsiaalse tõrjutuse tõkestamiseks.

3. Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga, majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega teeb nõukogu ühehäälselt otsuse siiski järgmistes valdkondades:

- töötajate sotsiaalkindlustus ja sotsiaalkaitse;
- töötajate kaitse, kui nende tööleping lõpetatakse;
- töötajate ja tööandjate huvide esindatus ja kollektiivne kaitse, sealhulgas töötajate osavõtt ettevõtte juhtimisest, kui lõige 6 ei sätesta teisiti;
- seaduslikult ühenduse territooriumil elavate kolmandate riikide kodanike tööhõive tingimused;
- rahalised toetused tööhõive ja töökohtade loomise edendamiseks, ilma et see piiraks sotsiaalfondiga seotud sätete kohaldamist.

4. Liikmesriik võib tööturu osapooltele nende ühise taotluse põhjal usaldada lõigete 2 ja 3 kohaselt vastuvõetud direktiivide rakendamise.

Sel juhul tagab liikmesriik, et hiljemalt selleks ajaks, mil kooskõlas artikliga 249 peab direktiiv olema üle võetud, on tööturu osapooled kokkuleppel kehtestanud vajalikud meetmed, kusjuures asjaomane liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, mis võimaldavad tal igal ajal tagada selle direktiiviga ettenähtud tulemusi.

5. Käesoleva artikli alusel vastuvõetud sätted ei takista liikmesriike säilitamast või kehtestamast rangemaid kaitsemeetmeid, mis on kooskõlas käesoleva lepinguga.

6. Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata tasustamise, ühinemisõiguse, streigiõiguse ega töösuluõiguse suhtes.

Artikkel 138 (endine artikkel 118a)

1. Komisjoni ülesandeks on edendada tööturu osapooltega konsulteerimist ühenduse tasandil ja ta võtab kõik vastavasisulised meetmed nende dialoogi hõlbustamiseks, tagades osapooltele tasakaalustatud toetuse.

2. Sel eesmärgil konsulteerib komisjon enne sotsiaalpoliitiliste ettepanekute tegemist tööturu osapooltega ühenduse meetmete võimaliku suuna üle.

3. Kui komisjon pärast sellist konsulteerimist peab ühenduse meetmeid soovitavaks, konsulteerib ta tööturu osapooltega kavandatava ettepaneku sisu üle. Tööturu osapooled edastavad komisjonile arvamuse või vajaduse korral soovitusi.

4. Niisuguse konsultatsiooni korral võivad tööturu osapooled teatada komisjonile oma soovist algatada artiklis 139 sätestatud menetlus. Menetluse kestus ei ületa üheksat kuud, kui asjaomased tööturu osapooled koos komisjoniga ei otsusta ühiselt seda pikendada.

Artikkel 139 (endine artikkel 118b)

1. Kui tööturu osapooled soovivad, võib nendevaheline dialoog ühenduse tasandil tuua kaasa lepingu suhtes, kaasa arvatud kokkulepete sõlmimine.

2. Ühenduse tasandil sõlmitud kokkuleppeid rakendatakse tööturu osapoolte ja liikmesriikide kehtivate menetluste või tavade kohaselt, artiklis 137 käsitletud küsimustes aga allakirjutanute ühisel taotlusel nõukogu otsusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega, välja arvatud juhul, kui kõnealuses kokkuleppes on üks või mitu sätet, mis käsitlevad artikli 137 lõikes 3 osutatud valdkondi, mille puhul nõukogu otsustab ühehäälselt.

Artikkel 140 (endine artikkel 118c)

Pidades silmas artikli 136 eesmärkide saavutamist ja ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, edendab komisjon liikmesriikide koostööd ja hõlbustab nende meetmete kooskõlastamist kõigis käesoleva peatükiga hõlmatud sotsiaalpoliitika valdkondades, eriti küsimustes, mis käsitlevad:

- tööhõivet;
- tööõigust ja töötingimusi;
- põhi- ja täiendkurseõpet;
- sotsiaalkindlustust;
- tööõnnetuste ja kutsehaiguste vältimist;
- tööhügieeni;
- ühinemisõigust ning tööandjate ja töötajate vahelisi kollektiivläbirääkimisi.

Selle nimel tegutseb komisjon tihedas kontaktis liikmesriikidega, tehes uuringuid, esitades arvamusi ja korraldades konsultatsioone nii riigi tasandil tekkivates kui ka rahvusvaheliste organisatsioonidega seotud küsimustes.

Enne käesolevas artiklis ettenähtud arvamuste esitamist konsulteerib komisjon majandus- ja sotsiaalkomiteega.

Artikkel 141 (endine artikkel 119)

1. Iga liikmesriik tagab meestele ja naistele võrdse või võrdväarse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte rakendamise.

2. Käesolevas artiklis mõistetakse tasu all harilikku põhi- või miinimumpalka või mõnd muud tasumoodust kas rahas või loonusena, mida töötaja tööandjalt oma töö eest otseselt või kaudselt saab.

Võrdne tasu ilma soolise diskrimineerimiseta tähendab, et:

a) ühe ja sama tükitööna tehtava töö eest arvestatakse tasu ühe ja sama mөөtühiku alusel;

b) ajatöö eest ühel ja samal töökohal on ühesugune tasu.

3. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu meetmeid, et tagada meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte, sealhulgas võrdse või võrdväarse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamine tööhõive ja elukutse küsimustes.

4. Pidades silmas meeste ja naiste täieliku ja tegeliku võrdõiguslikkuse tagamist tööasjus, ei takista võrdse kohtlemise põhimõtte ühtki liikmesriiki säilitamast või võtmast meetmeid, mis sätestavad erilised eelised, et hõlbustada alaesindatud sool tegutsemist oma kutsealal ja ära hoida või heastada halvemusi tööalases karjääris.

Artikkel 142 (endine artikkel 119a)

Liikmesriigid püüavad säilitada tasustatavate puhkuste süsteemide olemasolevat võrdväarsust.

Artikkel 143 (endine artikkel 120)

Komisjon koostab igal aastal aruande edusammude kohta artikli 136 eesmärkide saavutamisel, kaasa arvatud ühenduse demograafiline olukord. Selle aruande edastab ta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele.

Euroopa Parlament võib kutsuda komisjoni koostama aruandeid konkreetsete probleemide kohta sotsiaalse olukorra vallas.

Artikkel 144 (endine artikkel 121)

Nõukogu võib ühehäälselt ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega anda komisjonile ülesandeid seoses ühismeetmete rakendamisega, eelkõige artiklites 39-42 osutatud võõrtöötajate sotsiaalkindlustust käsitlevates küsimustes.

Artikkel 145 (endine artikkel 122)

Komisjon lülitab oma aastaaruandesse Euroopa Parlamendile eraldi peatüki sotsiaalse arengu kohta ühenduse piires.

Euroopa Parlament võib taotleda, et komisjon koostaks aruandeid konkreetsete sotsiaalprobleemide kohta.

2. PEATÜKK

Euroopa Sotsiaalfond

Artikkel 146 (endine artikkel 123)

Et parandada töötajate tööhõivevõimalusi siseturul ja aidata niiviisi kaasa elatustaseme tõusule, luuakse käesolevaga Euroopa Sotsiaalfond vastavalt allpool esitatud sätetele; selle eesmärk on kergendada töötajate rakendamist ja suurendada nende geograafilist ja ametialast liikuvust ühenduse piires ning soodustada nende kohanemist tööstuse muudatuste ja tootmissüsteemide muutumisega, seda eelkõige kutseõppe ja ümberõppe kaudu.

Artikkel 147 (endine artikkel 124)

Fondi haldab komisjon.

Selle ülesande täitmisel abistab komisjoni komitee, mille eesotsas on komisjoni liige ja mis koosneb valitsuste, ametiühingute ja töandjate organisatsioonide esindajatest.

Artikkel 148 (endine artikkel 125)

Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, võtab nõukogu vastu Euroopa Sotsiaalfondiga seotud rakendusotsused.

3. PEATÜKK

Haridus, kutseõpe ja noorsugu

Artikkel 149 (endine artikkel 126)

1. Ühendus aitab kaasa kvaliteetse hariduse arendamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning vajaduse korral toetades ja täiendades nende tegevust, samal ajal täiel määral respektides liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja haridussüsteemide korralduse eest ning nende kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.

2. Ühenduse tegevusega püütakse:

- arendada Euroopa-möödet hariduses, iseäranis liikmesriikide keelte õpetamise ja levitamise kaudu;
- ergutada õppijate ja õpetajate liikuvust, muu hulgas kaasa aidates diplomite ja õpiaja akadeemilisele tunnustamisele;
- soodustada haridusasutustevahelist koostööd;
- tõhustada informatsiooni ja kogemuste vahetamist liikmesriikide haridussüsteemidele ühistes küsimustes;
- soodustada noorsoovahetust ja juhendajate vahetust sotsiaalhariduse alal;
- ergutada kaugõppe arengut.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad hariduse valdkonnas koostööd kolmandate riikidega ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.

4. Selleks et aidata kaasa käesolevas artiklis märgitud eesmärkide saavutamisele, nõukogu:

-võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine;

- annab soovitusi, tehes otsuse kvalifitseeritud hääلteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 150 (endine artikkel 127)

1. Ühendus rakendab kutseõppepoliitikat, mis toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid, samal ajal täiel määral respektoides liikmesriikide vastutust kutseõppe sisu ja korralduse eest.

2. Ühenduse tegevusega püütakse:

- hõlbustada tööstuse muudatustega kohanemist, eriti kutse- ja ümberõppe kaudu;
- parandada esialgset ja täiendkutseõpet, et hõlbustada kutsealale pääsu ja naasmist tööturule;
- soodustada kutseõppe kättesaadavust ning ergutada koolitajate ja koolitavate ning eriti noorte liikuvust;
- stimuleerida koolitusala koostööd haridus- ja koolitusasutuste ning ettevõtjate vahel;
- arendada informatsiooni ja kogemuste vahetamist liikmesriikide koolitussüsteemidele ühistes küsimustes.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad kutseõppe valdkonnas koostööd kolmandate riikidega ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, võtab nõukogu meetmed selleks, et kaasa aidata käesolevas artiklis esitatud eesmärkide saavutamisele, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine.

XII JAOTIS (endine IX JAOTIS)

KULTUUR

Artikkel 151 (endine artikkel 128)

1. Ühendus aitab kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule, ühtlasi respektoides nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning samal ajal rõhutades ühist kultuuripärandit.

2. Ühenduse meetmetega püütakse ergutada liikmesriikidevahelist koostööd ning vajaduse korral toetada ja täiendada nende tegevust järgmistel aladel:

- Euroopa rahvaste kultuuri ja ajaloo alaste teadmiste parandamine ja levitamine;
- üleeuroopalise tähtsusega kultuuripärandi säilitamine ja kaitsmine;
- mitteäriline kultuurivahetus;
- kunsti- ja kirjanduslooming, kaasa arvatud audiovisuaalne sektor.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad kultuuri valdkonnas koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.

4. Käesoleva lepingu teiste sätete kohaselt tegutsedes võtab ühendus arvesse erinevaid kultuuriaspekte eriti selleks, et respektoida ja edendada oma kultuuride mitmekesisust.

5. Selleks et aidata kaasa käesolevas artiklis märgitud eesmärkide saavutamisele, nõukogu:

- võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist regioonide komiteega stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt kogu artiklis 251 sätestatud menetluse puhul;
- annab soovitusi, tehes otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal.

XIII JAOTIS (endine X JAOTIS)

RAHVATERVIS

Artikkel 152 (endine artikkel 129)

1. Kogu ühenduse poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

Ühenduse meetmed, mis täiendavad liikmesriikide poliitikat, on suunatud rahvatervise parandamisele, inimeste haiguste ennetamisele ja inimeste tervist ohustavate tegurite kõrvaldamisele. Sellised meetmed hõlmavad võitlust olulisemate tervisehäirete vastu, edendades nende põhjuste, leviku ja vältimise uurimist, samuti tervishoiualast selgitus- ja kasvatustööd.

Ühendus täiendab uimastitest tulenevate tervisekahjustuste vähendamiseks liikmesriikide meetmeid, kaasa arvatud teavitamine ja tõkestamine.

2. Ühendus soodustab liikmesriikidevahelist koostööd käesoleva artikliga hõlmatud valdkondades ja toetab vajaduse korral nende meetmeid.

Koostöös komisjoniga kooskõlastavad liikmesriigid oma poliitikat ja programme lõikega 1 hõlmatud valdkondades. Komisjon võib tihedas kontaktis liikmesriikidega teha kõiki kasulikke algatusi, et sellist kooskõlastamist edendada.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad rahvatervise alal koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, aitab nõukogu kaasa käesolevas artiklis viidatud eesmärkide saavutamisele, võttes:

a) meetmeid, millega kehtestatakse inimpäritoluga organitele ja ainetele, verele ja veresaadustele kõrged kvaliteedi- ja ohutusnõuded; need meetmed ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast karmimaid kaitsemeetmeid;

b) erandina artiklis 37 sätestatud veterinaaria- ja fütosanitaaralal meetmeid, mille otsene eesmärk on rahvatervise kaitse;

c) inimeste tervise kaitseks ja parandamiseks kavandatud stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine.

Komisjoni ettepaneku põhjal võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega võtta vastu ka soovitusi käesolevas artiklis loetletud eesmärkidel.

5. Ühenduse tervishoiumeetmed võtavad täiel määral arvesse liikmesriikide vastutust tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ning kättesaadavaks muutmisel. Eriti lõike 4 alapunktis a osutatud meetmed ei mõjuta organite ja vere annetamise või meditsiinilise kasutamise siseriiklikke norme.

XIV JAOTIS (endine XI JAOTIS)

TARBIJAKAITSE

Artikkel 153 (endine artikkel 129a)

1. Tarbijate huvide edendamiseks ja kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamiseks aitab ühendus kaitsta tarbijate tervist, turvalisust ja majanduslikke huve, samuti edendada nende õigust teavitamisele, koolitamisele ja organiseerumisele oma huvide kaitseks.

2. Ühenduse ülejäänud poliitika ja meetmete määratlemisel ning rakendamisel võetakse arvesse tarbijakaitse nõudeid.

3. Ühendus aitab kaasa lõikes 1 osutatud eesmärkide saavutamisele:

1. meetmetega, mis on võetud artikli 95 põhjal seoses siseturu väljakujundamisega;

2. meetmetega, mille abil toetatakse, täiendatakse ja jälgitakse liikmesriikide poliitikat.

4. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu lõike 3 punktis b osutatud meetmed.

5. Lõike 4 kohaselt võetud meetmed ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või võtmast rangemaid kaitsemeetmeid. Niisugused meetmed peavad olema kooskõlas käesoleva lepinguga. Neist teatatakse komisjonile.

XV JAOTIS (endine XII JAOTIS)

ÜLEEUROOPALISED VÕRGUD

Artikkel 154 (endine artikkel 129b)

1. Selleks et aidata saavutada artiklites 14 ja 158 märgitud eesmärgid ning võimaldada liidu kodanikel, majandustegevuses osalejatel ning regionaalsetel ja kohalikel kogukondadel saada täit kasu sisepiirideta ala rajamisest, aitab ühendus kaasa üleeuroopaliste võrkude rajamisele ja arendamisele transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika infrastruktuuri valdkonnas.

2. Avatud ja konkurentsile rajatud turgude süsteemis on ühenduse meetmed suunatud kaasa aitama üksikriikide võrkude omavahelisele ühendamisele ja koostoimimisvõimele, samuti niisuguste võrkude kasutamise võimalusele. Eelkõige võetakse arvesse vajadust siduda saared, raskesti ligipääsetavad ja perifeersed piirkonnad ühenduse keskregioonidega.

Artikkel 155 (endine artikkel 129c)

1. Selleks et saavutada artiklis 154 seatud eesmärgid, ühendus:

-sätestab suunised, mis hõlmavad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas kavandatud eesmärgid, prioriteete ja üldmeetmeid; need suunised määravad kindlaks ühist huvi pakkuvad projektid;

- rakendab kõiki meetmeid, eriti tehnilise standardimise valdkonnas, mis võivad osutada tarvilikuks niisuguste võrkude koostoimimisvõime tagamiseks;

- võib toetada eelkõige teostatavusuuringute, laenu tagatiste või intressitoetuste näol liikmesriikide rahastatavaid ühist huvi pakkuvaid projekte, mis on kindlaks määratud esimeses taandes märgitud suuniste raames; ühendus võib samuti kaasa aidata transpordi infrastruktuuri alaste eriprojektide rahastamisele liikmesriikides artikli 161 kohaselt loodud Ühtekuuluvusfondi kaudu.

Ühenduse tegevus võtab arvesse projektide potentsiaalset majanduslikku elujõulisust.

2. Koostöös komisjoniga kooskõlastavad liikmesriigid omavahel riigi tasandil järgitavat poliitikat, millel võib olla oluline mõju artiklis 154 seatud eesmärkide saavutamisele. Tihedas koostöös liikmesriikidega võib komisjon teha kasulikke algatusi sellise kooskõlastamise edendamiseks.

3. Ühendus võib otsustada teha koostööd kolmandate riikidega vastastikust huvi pakkuvate projektide edendamiseks ning võrkude koostoimimisvõime tagamiseks.

Artikkel 156 (endine artikkel 129d)

Nõukogu võtab vastu artikli 155 lõikes 1 märgitud suunised ja muud meetmed, toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Suuniste ja ühist huvi pakkuvate projektide puhul, mis on seotud mingi liikmesriigi territooriumiga, on nõutav asjassepuutuva liikmesriigi heakskiit.

XVI JAOTIS (endine XIII JAOTIS)

TÖÖSTUS

Artikkel 157 (endine artikkel 130)

1. Ühendus ja liikmesriigid tagavad ühenduse tööstuse konkurentsivõimelisuseks vajalikud tingimused.

Sel eesmärgil ning kooskõlas avatud ja konkurentsile rajatud turgude süsteemiga püüavad nad:

-kiirendada tööstuse kohanemist struktuurimuudatustega;

- ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks algatuslikkust ja ettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut kogu ühenduse ulatuses;

- ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks ettevõtjatevahelist koostööd;

-edendada innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitika tööstusliku potentsiaali paremat ära kasutamist.

2. Koostöös komisjoniga konsulteerivad liikmesriigid omavahel ja kooskõlastavad vajaduse korral oma tegevust. Komisjon võib teha kasulikke algatusi sellise kooskõlastamise edendamiseks.

3. Ühendus aitab kaasa lõikes 1 seatud eesmärkide saavutamisele poliitika ja tegevuse kaudu, mida ta järgib käesoleva lepingu teiste sätete kohaselt. Nõukogu võib komisjoni ettepanekul ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ning majandus- ja sotsiaalkomiteega ühehäälselt otsustada võtta erimeetmeid, et toetada liikmesriikides algatatud tegevust lõikes 1 seatud eesmärkide saavutamiseks.

Käesolev jaotis ei anna ühendusele alust võtta meetmeid, mis võiksid viia konkurentsi kahjustamisele.

XVII JAOTIS (endine XIV JAOTIS)

MAJANDUSLIK JA SOTSIAALNE ÜHTEKUULUVUS

Artikkel 158 (endine artikkel 130a)

Selleks et edendada oma igakülgset harmoonilist arengut, töötab ühendus välja ja rakendab meetmeid majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks.

Iseäranis taotleb ühendus eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkonnad.

Artikkel 159 (endine artikkel 130b)

Liikmesriigid teostavad ja koordineerivad oma majanduspoliitikat niisugusel viisil, et saavutada ka artiklis 158 seatud eesmärgid. Ühenduse poliitika ja meetmete kavandamisel ja rakendamisel ning siseturu rajamisel võetakse arvesse artiklis 158 seatud eesmärgid ning aidatakse kaasa nende saavutamisele. Ühendus toetab nende eesmärkide saavutamist struktuurifondide (Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusosakond; Euroopa Sotsiaalfond; Euroopa Regionaalarengu Fond), Euroopa Investeerimispanka ja teiste olemasolevate rahastamisvahendite kaudu võetavate meetmetega.

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule, majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele iga kolme aasta järel ettekande edusammude kohta, mida on tehtud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisel, ning selle kohta, kuidas sellele on kaasa aidanud mitmesugused käesolevas artiklis sätestatud abinõud. Vajaduse korral lisatakse ettekandele kohased ettepanekud.

Kui osutuvad vajalikuks fondidevälised konkreetsete meetmed, võib nõukogu, ilma et see piiraks ühenduse muu poliitika raames otsustatud abinõude kohaldamist, komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega võtta ühehäälselt niisuguseid meetmeid.

Artikkel 160 (endine artikkel 130c)

Euroopa Regionaalarengu Fond on mõeldud selleks, et olla abiks põhiliste regionaalsete ebavõrdsuste korvamisel ühenduse piires, võttes osa arengus mahajäävate regioonide arengulisest ja struktuurilisest kohandamisest ning taandarenguga tööstuspiirkondade ümberkorraldamisest.

Artikkel 161 (endine artikkel 130d)

Ilma et see piiraks artikli 162 kohaldamist, määrab nõukogu komisjoni ettepanekul pärast Euroopa Parlamendi nõusoleku saamist ning konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega ühehäälselt kindlaks struktuurifondide ülesanded, esmatähtsad eesmärgid ja ülesehituse, mis võib hõlmata fondide rühmitamist. Sama menetlust järgides määrab nõukogu kindlaks ka nende suhtes kohaldatavad üldeeskirjad ja sätted, mis on vajalikud nende efektiivsuse tagamiseks ning fondide koordineerimiseks üksteisega ja muude olemasolevate rahastamisvahenditega.

Sama menetluse kohaselt nõukogu asutatud Ühtekuuluvusfond annab rahalist abi keskkonnaprojektidele ning üleeuroopaliste võrkude projektidele transpordi infrastruktuuri valdkonnas.

Artikkel 162 (endine artikkel 130e)

Euroopa Regionaalarengu Fondi käsitlevad rakendusotsused võtab nõukogu vastu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusosakonna ja Euroopa Sotsiaalfondi suhtes

jäävad vastavalt kehtima artiklid 37 ja 148.

XVIII JAOTIS (endine XV JAOTIS)

TEADUSUURINGUD JA TEHNOLOOGIA ARENDAMINE

Artikkel 163 (endine artikkel 130f)

1. Ühenduse eesmärk on tugevdada ühenduse tööstuse teaduslikke ja tehnoloogilisi aluseid ning toetada selle muutumist konkurentsivõimelisemaks rahvusvahelisel tasandil, samal ajal edendades igasuguseid teadusuuringuid, mida peetakse vajalikuks käesoleva lepingu teiste peatükkide põhjal.

2. Sel eesmärgil toetab ta kogu ühenduses ettevõtjaid, kaasa arvatud väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, uurimiskeskusi ja ülikoole nende kõrgekvaliteedilises uurimis- ja tehnoloogia arendamise tegevuses; ühendus toetab nende jõupingutusi omavaheliseks koostööks ja taotleb eelkõige, et ettevõtjatel oleks võimalus täiel määral kasutada siseturu potentsiaali, iseäranis liikmesriigi riigihanke pakkumiste avamise, ühiste standardite määramise ja sellist koostööd takistavate õiguslike ning fiskaaltõkete kõrvaldamise kaudu.

3. Käesoleval lepingul põhinev kogu ühenduse uurimis- ja tehnoloogia arendamise tegevus, kaasa arvatud tutvustamisprojektid, otsustatakse ja viiakse ellu kooskõlas käesoleva jaotise sätetega.

Artikkel 164 (endine artikkel 130g)

Nende eesmärkide taotlemisel astub ühendus järgmisi liikmesriikide tegevust täiendavaid samme:

- a) uurimisprogrammide, tehnoloogia arendamis- ja tutvustamisprogrammide rakendamine, edendades koostööd ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolidega ning nende vahel;
- b) koostöö edendamine kolmandate riikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ühenduse teadusuuringute, tehnoloogia arendamise ja tutvustamise valdkonnas;
- c) ühenduse teadusuuringute, tehnoloogia arendamise ja tutvustamisalase tegevuse tulemuste levitamine ja kasutamine;
- d) ühenduse teadustöötajate koolituse ja liikuvuse stimuleerimine.

Artikkel 165 (endine artikkel 130h)

1. Ühendus ja liikmesriigid kooskõlastavad oma teadusuuringud ja tehnoloogia arendamise, et tagada liikmesriikide poliitika ja ühenduse poliitika vastastikune sobivus.

2. Olles tihedas koostöös liikmesriikidega, võib komisjon teha kasulikke algatusi, et edendada lõikes 1 märgitud kooskõlastamist.

Artikkel 166 (endine artikkel 130i)

1. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu vastu mitmeaastase raamprogrammi, milles esitatakse ühenduse kogu tegevus.

Raamprogrammis:

- seatakse teaduslikud ja tehnoloogilised eesmärgid, mis tuleb saavutada artiklis 164 ettenähtud tegevusega, ja määratakse kindlaks asjakohased prioriteedid;

- näidatakse niisuguse tegevuse üldsuunad;

- määratakse maksimaalne üldmaht ja üksikasjalikud eeskirjad ühenduse finantsosaluseks raamprogrammis ning vastavad osad, mis on nähtud ette iga tegevuse puhul.

2. Olukorra muutudes raamprogrammi kohandatakse või täiendatakse.

3. Raamprogramm viiakse ellu eriprogrammide kaudu, mis arendatakse välja iga tegevuse piires. Iga eriprogrammis määratakse kindlaks selle rakendamise üksikasjalikud eeskirjad ja selle kestus ning nähakse ette vajalikud vahendid. Eriprogrammides fikseeritud vajalike vahendite summa ei või ületada maksimaalset üldmahtu, mis on määratud raamprogrammi ja iga tegevuse jaoks.

4. Nõukogu võtab eriprogrammid vastu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega.

Artikkel 167 (endine artikkel 130j)

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimiseks määrab nõukogu kindlaks:

- ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide osavõtu eeskirjad;
- uurimistulemuste levitamise eeskirjad.

Artikkel 168 (endine artikkel 130k)

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võidakse otsustada vastu võtta lisaprogrammid, milles osalevad ainult teatud liikmesriigid, kes rahastavad neid sõltuvalt võimalikust ühenduse osavõtust.

Nõukogu võtab vastu eeskirjad lisaprogrammide kohta, eriti teadmiste levitamise ja teiste liikmesriikide juurdepääsu kohta nendele programmidele.

Artikkel 169 (endine artikkel 130l)

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võib ühendus kokkuleppel asjassepuutuvate liikmesriikidega sätestada osavõtu mitme liikmesriigi algatatud uurimis- ja arenguprogrammidest, kaasa arvatud osavõtt nende programmide elluviimiseks loodud struktuuridest.

Artikkel 170 (endine artikkel 130m)

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võib ühendus sätestada ühenduse teadusuuringud, tehnoloogia arendamise ja tutvustamisprojektide alase koostöö kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Sellise koostöö üksikasjalik korraldus võib olla ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingute objektiks, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Artikkel 171 (endine artikkel 130n)

Ühendus võib asutada ühissettevõtteid või luua muid struktuure, mis on vajalikud ühenduse uurimisprogrammide, tehnoloogia arengu- või tutvustamisprogrammide edukaks elluviimiseks.

Artikkel 172 (endine artikkel 130o)

Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega kvalifitseeritud häälteenamusega vastu artiklis 171 märgitud sätted.

Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu vastu artiklites 167, 168 ja 169 märgitud sätted. Lisaprogrammide vastuvõtmiseks on nõutav asjassepuutuvate liikmesriikide nõusolek.

Artikkel 173 (endine artikkel 130p)

Iga aasta alguses saadab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruanne sisaldab informatsiooni uurimistegevuse ja tehnoloogia arendamise ning tulemuste levitamise kohta eelmise aasta jooksul ning jooksva aasta tööprogrammi.

XIX JAOTIS (endine XVI JAOTIS)

KESKKOND

Artikkel 174 (endine artikkel 130r)

1. Ühenduse keskkonnapoliitika aitab kaasa järgmiste eesmärkide taotlemisele:

- keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine;
- inimese tervise kaitsmine;
- loodusressursside kaalutletud ja mõistlik kasutamine;
- meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, selleks et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete

keskkonnaprobleemidega.

2. Ühenduse keskkonnapoliitika, võttes arvesse ühenduse eri piirkondade olukorra mitmekesisust, seab eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme. See rajaneb ettevaatusprintsibil ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, saastaja peab aga maksma.

Sellega seoses sisaldavad keskkonnakaitse nõuetele vastavad ühtlustamismeetmed vajaduse korral kaitseklauslit, mis lubab liikmesriikidel majandusvälistel keskkonnakaitsetel põhjustel võtta ühenduse kontrollimenetlusele alluvaid ajutisi meetmeid.

3. Oma keskkonnapoliitikat ette valmistades võtab ühendus arvesse:

- kättesaadavaid teaduslikke ja tehnilisi andmeid;
- ühenduse eri piirkondade keskkonnatingimusi;
- meetme võtmise või võtmata jätmise potentsiaalseid tulusid ja kulusid;
- ühenduse kui terviku majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning tema piirkondade tasakaalustatud arengut.

4. Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Eelmine lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

Artikkel 175 (endine artikkel 130s)

1. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, otsustab nõukogu, missuguseid meetmeid tuleb ühendusel võtta, et saavutada artiklis 174 seatud eesmärgid.

2. Erandina lõikes 1 ettenähtud otsustamismenetlusest ja ilma et see piiraks artikli 95 kohaldamist, võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega ühehäälselt vastu:

- peamiselt fiskaalset laadi sätteid;
- meetmeid, mis käsitlevad asulaplaneerimist, maa kasutamist, välja arvatud jäätmemajandus ja üldised meetmed, ning veeressursside majandamist;
- meetmeid, mis mõjutavad oluliselt liikmesriigi valikut energiaallikate vahel ning tema energiavarustuse üdstruktuuri.

Esimeses lõigus esitatud tingimustel võib nõukogu määratleda need käesolevas lõikes märgitud küsimused, mille puhul otsused tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega.

3. Muudes valdkondades võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega vastu üldised tegevusprogrammid, milles määratakse kindlaks esmatähtsad eesmärgid.

Toimides olenevalt juhtumist kas lõike 1 või 2 tingimuste kohaselt, võtab nõukogu vajalikud meetmed nende programmide elluviimiseks.

4. Ilma et see piiraks teatavate ühendust puudutavate meetmete võtmist, rahastavad ja rakendavad keskkonnapoliitikat liikmesriigid.

5. Kui lõike 1 sätetel rajanev meede tekitab liikmesriigi ametiasutustele ebaproportsionaalseks peetavaid kulusid, siis kehtestab nõukogu, ilma et see piiraks võimalust kohaldada põhimõtet, et saastajal tuleb maksta, selle meetme vastuvõtmise õigusaktis asjakohased sätted:

- ajutiste eranditena ja/või

- rahaliste toetustena artikli 161 kohaselt loodud Ühtekuuluvusfondist.

Artikkel 176 (endine artikkel 130t)

Artikli 175 kohaselt võetud kaitsemeetmed ei takista liikmesriiki säilitamast või kasutusele võtmast rangemaid kaitsemeetmeid. Niisugused meetmed peavad olema kooskõlas käesoleva lepinguga. Neist teatatakse komisjonile.

XX JAOTIS (endine XVII JAOTIS)

ARENGUKOOSTÖÖ

Artikkel 177 (endine artikkel 130u)

1. Ühenduse poliitika arengukoostöö alal, mis täiendab liikmesriikide poliitikat, edendab:

- arengumaade, eriti kõige ebasoodsamas olukorras olevate arengumaade püsivat majanduslikku ja sotsiaalset arengut;
- arengumaade tõrgeteta ja järkjärgulist integreerumist maailmamajandusse;
- võitlust vaesuse vastu arengumaades.

2. Ühenduse poliitika sel alal aitab kaasa üldisele eesmärgile austada demokraatia ja õigusriigi arendamist ja tugevdamist ning inimõigusi ja põhivabadusi.

3. Ühendus ja liikmesriigid täidavad neid kohustusi ning arvestavad neid eesmärke, mis nad on heaks kiitnud Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ja teistes pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides.

Artikkel 178 (endine artikkel 130v)

Ühendus võtab arvesse artiklis 177 seatud eesmärke poliitika puhul, mida ta rakendab ja mis tõenäoliselt mõjutab arengumaid.

Artikkel 179 (endine artikkel 130w)

1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele vastu meetmed, mis on vajalikud artiklis 177 seatud eesmärkide saavutamiseks. Niisuguseid meetmeid võib võtta mitmeaastaste programmidenä.

2. Euroopa Investeerimispank aitab oma põhikirjas esitatud tingimuste kohaselt kaasa lõikes 1 märgitud meetmete rakendamisele.

3. Käesoleva artikli sätted ei mõjuta koostööd Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega (AKV), mida tehakse AKV-EÜ konventsiooni raames.

Artikkel 180 (endine artikkel 130x)

1. Ühendus ja liikmesriigid kooskõlastavad oma arengukoostöö poliitikat ning konsulteerivad üksteisega abiprogrammide suhtes, seda ka rahvusvahelistes organisatsioonides ning rahvusvahelistel konverentsidel. Nad võivad algatada ühismeetmeid. Kui vaja, aitavad liikmesriigid kaasa ühenduse abiprogrammide elluviimisele.

2. Komisjon võib teha kasulikke algatusi, et edendada lõikes 1 märgitud kooskõlastamist.

Artikkel 181 (endine artikkel 130y)

Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Eelmine lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

NELJAS OSA

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine

Artikkel 182 (endine artikkel 131)

Liikmesriigid lepivad kokku assotsieerida ühendusega need Euroopa-välised maad ja territooriumid, millel on erisuhted Taani, Prantsusmaa, Madalmaade ja Ühendkuningriigiga. Need maad ja territooriumid (edaspidi "maad ja territooriumid") on loetletud käesoleva lepingu II lisas.

Assotsieerimise eesmärk on edendada nende maade ja territooriumide majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning sisse seada tihedad majandussidemed nende ja ühenduse kui terviku vahel.

Kooskõlas käesoleva lepingu preambulis esitatud põhimõtetega on assotsieerimise eesmärk eelkõige edendada nimetatud maade ja territooriumide elanike huve ja jõukust, et nad saavutaksid majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise arengu, mille poole nad püüdlevad.

Artikkel 183 (endine artikkel 132)

Assotsieerimisel on järgmised eesmärgid.

1. Liikmesriigid kohaldavad oma kaubavahetuses nende maade ja territooriumidega sama režiimi, mida nad käesolevast lepingust tulenevalt kasutavad üksteise suhtes.
2. Iga maa või territoorium kohaldab oma kaubavahetuses liikmesriikidega ning teiste maade ja territooriumidega sama režiimi, mida ta kasutab kaubavahetuses selle Euroopa riigiga, kellega tal on erisuhted.
3. Liikmesriigid annavad oma panuse nende maade ja territooriumide järjekindlaks arenguks vajalikesse investeringutesse.
4. Ühenduse rahastatavate investeringute puhul on osavõtt pakkumistest ja hangetest avatud võrdsetel tingimustel kõikidele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes on mõne liikmesriigi või kõnealuse maa või territooriumi kodanikud.
5. Liikmesriikide ning nende maade ja territooriumide vahelistes suhetes reguleeritakse kodanike ja äriühingute asutamisõigus kooskõlas asutamisõigust käsitlevas peatükis esitatud sätete ja menetlustega ning kedagi diskrimineerimata, kusjuures nende kohta kehtivad kõik artiklist 187 tulenevad erisätted.

Artikkel 184 (endine artikkel 133)

1. Nendelt maadelt ja territooriumidelt pärinevate liikmesriikidesse imporditavate kaupade tollimaksud keelatakse vastavalt liikmesriikidevaheliste tollimaksude keelamisele kooskõlas käesoleva lepingu sätetega.
 2. Liikmesriikidest või teistelt kõnealustelt maadelt või territooriumidelt mingile maale või territooriumile imporditavate kaupade tollimaksud keelatakse kooskõlas artikli 25 sätetega.
 3. Kõnealused maad ja territooriumid võivad siiski võtta tollimakse, mis vastavad nende arengu ja industrialiseerimise vajadustele või annavad nende eelarvesse tulu.
- Eelnevas lõigus märgitud tollimaksud ei või ületada sama taset, mis kehtib nende maade või territooriumidega erisuhetes olevast liikmesriigist imporditavate toodete kohta.
4. Lõiget 2 ei kohaldata nende maade ja territooriumide suhtes, kus juba kehtivad mittediskrimineerivad tollitariifid seetõttu, et nad on seotud eriliste rahvusvaheliste kohustustega.
 5. Nendele maadele ja territooriumidele imporditavate kaupade suhtes kehtestatavad tollimaksud või nende muudatused ei või põhjustada juriidiliselt ega tegelikult mingit otsest ega kaudset diskrimineerimist eri liikmesriikidest imporditavate kaupade suhtes.

Artikkel 185 (endine artikkel 134)

Kui maale või territooriumile mingist kolmandast riigist imporditavatelt kaupadelt võetavate tollimaksude tase võib põhjustada artikli 184 lõike 1 sätete kohaldamisel kaubandushäireid mingi liikmesriigi kahjuks, võib viimane taotleda, et komisjon teeks teistele liikmesriikidele ettepaneku meetmete kohta, mis on vajalikud olukorra parandamiseks.

Artikkel 186 (endine artikkel 135)

Järgides rahvatervist, avalikku julgeolekut või avalikku korda puudutavaid sätteid, reguleeritakse nende maade ja territooriumide töötajate liikumisvabadus liikmesriikide piires ning liikmesriikide töötajate

liikumisvabadus nende maade ja territooriumide piires lepingutega, mis järgnevalt tuleb sõlmida liikmesriikide ühehäälsel heakskiidul.

Artikkel 187 (endine artikkel 136)

Nõukogu määrab maade ja territooriumide ühendusega assotsieerimisel omandatud kogemuste ja käesolevas lepingus esitatud põhimõtete alusel ühehäälselt kindlaks sätted, mis käsitlevad maade ja territooriumide ühendusega assotsieerimise üksikasjalikke eeskirju ja menetlusi.

Artikkel 188 (endine artikkel 136a)

Artiklite 182-187 sätteid kohaldatakse Gröönimaa suhtes nii, nagu näevad ette Gröönimaa käsitlevad erisätted Gröönimaa kohta kehtiva erikorra protokollis, mis on lisatud käesolevale lepingule.

VIIES OSA

Ühenduse institutsioonid

I JAOTIS

SÄTTED INSTITUTSIOONIDE KOHTA

1. PEATÜKK

Institutsioonid

1. jagu

Euroopa Parlament

Artikkel 189 (endine artikkel 137)

Euroopa Parlament, mis koosneb ühenduseks liitunud riikide rahvaste esindajatest, kasutab talle käesoleva lepinguga antud volitusi.

Euroopa Parlamendi liikmete arv ei saa olla suurem kui seitsesada.

Artikkel 190 (endine artikkel 138)

1. Ühenduseks liitunud riikide rahvaste esindajad valitakse Euroopa Parlamenti otsestest ja üldistel valimistel.

2. Igast liikmesriigist valitavate esindajate arv on järgmine:

Belgia	25
Taani	16
Saksamaa	99
Kreeka	25
Hispaania	64
Prantsusmaa	87
Iiri	15
Itaalia	87
Luksemburg	6
Madalmaad	31
Austria	21
Portugal	25
Soome	16
Rootsi	22
Ühendkuningriik	87

Käesoleva lõike muutmisel peab igast liikmesriigist valitavate esindajate arv tagama ühenduseks liitunud riikide rahvaste vajaliku esindatuse.

3. Esindajad valitakse viieaastaseks tähtajaks.

4. Euroopa Parlament koostab ettepaneku otsesteks ja üldisteks valimisteks ühtse menetluse kohaselt kõikides liikmesriikides või kõikidele liikmesriikidele ühistel põhimõtetel.

Saanud nõusoleku Euroopa Parlamendilt, kes teeb otsuse oma liikmete häälteenamusega, määrab nõukogu ühehäälselt asjakohased sätted, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhi-seadusest tulenevate nõuetega.

5. Euroopa Parlament sätestab pärast komisjoni arvamuse küsimist ja nõukogu ühehäälsel heakskiidul määrused ja üldtingimused, mis reguleerivad tema liikmete tegevust.

Artikkel 191 (endine artikkel 138a)

Erakonnad Euroopa tasandil on tähtis integratsioonitegur liidu piires. Nad aitavad kaasa eurooplaseks olemise teadvustumisele ning liidu kodanike poliitilise tahte väljendamisele.

Artikkel 192 (endine artikkel 138b)

Niivõrd, kui võrd see on ette nähtud käesoleva lepinguga, võtab Euroopa Parlament osa ühenduse õigusaktide vastuvõtmisest, kasutades oma volitusi artiklites 251 ja 252 sätestatud menetluste kohaselt ja andes oma nõusoleku või esitades nõuandvaid arvamusi.

Euroopa Parlament võib oma liikmete häälteenamusega taotleda, et komisjon esitaks asjakohased ettepanekud küsimuste kohta, mille puhul ta peab käesoleva lepingu rakendamisel vajalikuks ühenduse õigusakti vastuvõtmist.

Artikkel 193 (endine artikkel 138c)

Ilma et see piiraks käesoleva lepinguga teistele institutsioonidele või asutustele antud volitusi, võib Euroopa Parlament oma kohustusi täites liikmete ühe neljandiku nõudmisel asutada ajutise uurimiskomisjoni, et uurida väidetavaid rikkumisi või halduslikku omavoli ühenduse õiguse rakendamisel, välja arvatud juhul, kui väidetavaid fakte uurib kohus ja kui asi on alles kohtumenetluses.

Ajutine uurimiskomisjon lakkab olemast oma aruande esitamise järel.

Üksikasjalikud sätted, mis reguleerivad uurimisõiguse kasutamist, määratakse kindlaks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisel kokkuleppel.

Artikkel 194 (endine artikkel 138d)

Igal liidu kodanikul ning igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus kas üksikult või koos teiste kodanike või isikutega pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole küsimuses, mis kuulub ühenduse tegevusvaldkondadesse ja mis teda otseselt puudutab.

Artikkel 195 (endine artikkel 138e)

1. Euroopa Parlament määrab ombudsmani, kes on volitatud igalt liidu kodanikult või igalt füüsiliselt või juriidiliselt isikult, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, vastu võtma kaebusi haldusliku omavoli juhtude kohta ühenduse institutsioonide või asutuste tegevuses; välja arvatud Euroopa Kohus ja esimese astme kohus, kui need tegutsevad õigusemõistjana.

Kooskõlas oma kohustustega korraldab ombudsman kas omal algatusel, otseselt talle või siis Euroopa Parlamendi liikme kaudu esitatud kaebuste põhjal uurimise, kui ta leiab selleks olevat alust, välja arvatud juhul, kui väidetavad faktid on või on olnud kohtumenetluse objektiks. Kui ombudsman tuvastab haldusliku omavoli juhtumit, esitab ta asja vastavale institutsioonile, kellel on aega kolm kuud, et ombudsmani oma seisukohast informeerida. Seejärel saadab ombudsman ettekande Euroopa Parlamendile ja vastavale institutsioonile. Kaebuse esitanud isikut informeeritakse uurimise tulemustest.

Ombudsman esitab igal aastal Euroopa Parlamendile aruande oma uurimiste tulemustest.

2. Ombudsman nimetatakse iga Euroopa Parlamendi valimise järel viimasega samaks ametiajaks. Ombudsmani võib ametisse tagasi nimetada.

Euroopa Kohus võib Euroopa Parlamendi taotlusel ombudsmani ametist tagandada, kui ta ei vasta enam tingimustele, mis on nõutavad tema kohustuste täitmiseks, või kui ta on süüdi raskes üleastumises.

3. Ombudsman on oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatu. Nende kohustuste täitmisel ta ei taotle ega saa juhiseid ühelgi asutuselt. Ametisoleku ajal ei tohi ombudsman töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal.

4. Euroopa Parlament määrab pärast komisjoni arvamuse taotlemist ja kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse tegeva nõukogu heakskiidul kindlaks tegevusjuhendi ja üldised tingimused, mis reguleerivad ombudsmani kohustuste täitmist.

Artikkel 196 (endine artikkel 139)

Euroopa Parlament peab iga-aastase istungjärgu. See tuleb kutsumiseta kokku märtsikuu teisel teisipäeval.

Euroopa Parlament võib kokku tulla erakorraliseks istungjärguks, kui seda taotleb parlamendiliikmete enamus või kui seda taotleb nõukogu või komisjon.

Artikkel 197 (endine artikkel 140)

Euroopa Parlament valib oma liikmete hulgast presidendi ja juhatuse.

Komisjoni liikmed võivad osa võtta kõikidest istungitest ning nende taotluse korral tuleb nad komisjoni nimel ära kuulata.

Komisjon vastab suuliselt või kirjalikult Euroopa Parlamendi või selle liikmete küsimustele.

Euroopa Parlament kuulab nõukogu ära kooskõlas tingimustega, mis nõukogu on sätestanud oma kodukorraga.

Artikkel 198 (endine artikkel 141)

Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, teeb Euroopa Parlament otsused antud häälte absoluutse enamusega.

Kvoorum määratakse kindlaks kodukorraga.

Artikkel 199 (endine artikkel 142)

Euroopa Parlament võtab vastu oma kodukorra, tehes otsuse oma liikmete häälteenamusega.

Euroopa Parlamendi dokumendid avaldatakse tema kodukorras ettenähtud viisil.

Artikkel 200 (endine artikkel 143)

Euroopa Parlament arutab komisjoni esitatud iga-aastast üldaruannet avalikul istungil.

Artikkel 201 (endine artikkel 144)

Kui Euroopa Parlamendi päevakorda esitatakse umbusaldusavaldus komisjoni tegevuse kohta, ei pane Euroopa Parlament seda hääletusele varem kui kolme päeva möödumisel selle päevakorda esitamisest ning umbusaldusavaldus otsustatakse ainult avalikul hääletusel.

Kui umbusaldusavalduse poolt on vähemalt kaks kolmandikku antud häältest, mis esindavad Euroopa Parlamendi liikmete enamust, siis astuvad komisjoni liikmed täies koosseisus tagasi. Nad jätkavad asjaajamist seni, kuni nad asendatakse kooskõlas artikliga 214. Sellisel juhul lõpeb nende asemele nimetatud komisjoni liikmete ametiaeg kuupäeval, mil oleks lõppenud täies koosseisus tagasi astuma sunnitud komisjoni liikmete ametiaeg.

2. jagu

Nõukogu

Artikkel 202 (endine artikkel 145)

Nõukogu, selleks et tagada käesolevas lepingus seatud eesmärkide saavutamine ning kooskõlas käesoleva lepingu sätetega:

- tagab liikmesriikide üldise majanduspoliitika kooskõlastamise;
- on volitatud võtma vastu otsuseid;
- annab komisjonile nõukogu vastuvõetavates õigusaktides volitused rakendada nõukogu kinnitatud eeskirju. Nõukogu võib kehtestada nimetatud volituste kasutamise kohta teatud nõudmisi. Samuti võib

nõukogu erijuhtudel jätta endale õiguse kasutada vahetult ise rakendamisvolitusi. Eespool märgitud menetlused peavad olema kooskõlas põhimõtete ja eeskirjadega, mis nõukogul tuleb eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist ühehäälselt kindlaks määrata.

Artikkel 203 (endine artikkel 146)

Nõukogu koosneb kõigi liikmesriikide esindajatest ministri tasandil, kellel on volitused võtta selle liikmesriigi valitsuse nimel siduvaid kohustusi.

Eesistuja ametikohta täidavad nõukogus kõik liikmesriigid kordamööda kuuekuulise tähtaja jooksul järjekorras, mille on ühehäälselt otsustanud nõukogu.

Artikkel 204 (endine artikkel 147)

Nõukogu tuleb kokku eesistuja kutsel kas eesistuja enda algatusel või ühe nõukogu liikme või komisjoni taotlusel.

Artikkel 205 (endine artikkel 148)

1. Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, teeb nõukogu otsused oma liikmete häälteenamusega.
2. Kui nõukogu otsuseks on nõutav kvalifitseeritud häälteenamus, siis arvestatakse tema liikmete hääli järgmiselt:

Belgia	5
Taani	3
Saksamaa	10
Kreeka	5
Hispaania	8
Prantsusmaa	10
Iiri	3
Itaalia	10
Luksemburg	2
Madalmaad	5
Austria	4
Portugal	5
Soome	3
Rootsi	4
Ühendkuningriik	10

Nõukogu otsuste vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt:

- 62 poolthäält, kui käesolevas lepingus on otsuste vastuvõtmine ette nähtud komisjoni ettepaneku põhjal;

- muudel juhtudel 62 poolthäält, mis on antud vähemalt kümne liikme poolt.

3. Isiklikult kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista nõukogu vastu võtmast otsuseid, mis nõuavad ühehäälsust.

Artikkel 206 (endine artikkel 150)

Hääletamisel võib iga nõukogu liige esindada peale enda veel ainult üht liiget.

Artikkel 207 (endine artikkel 151)

1. Liikmesriikide alalistest esindajatest koosnev komitee vastutab nõukogu töö ettevalmistamise ja talle nõukogu poolt antud ülesannete täitmise eest. Nõukogu kodukorras sätestatud juhtudel võib komitee vastu võtta otsuseid menetlusküsimustes.

2. Nõukogule on abiks peasekretariaat, mida juhatab peasekretär, ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, keda abistab asepeasekretär, kes vastutab peasekretariaadi töö eest. Peasekretäri ja asepeasekretäri määrab nõukogu ametisse ühehäälselt.

Nõukogu otsustab peasekretariaadi struktuuri.

3. Nõukogu võtab vastu oma kodukorra.

Artikli 255 lõike 3 kohaldamiseks täpsustab nõukogu kodukorras tingimused, mis sätestavad avalikkuse ligipääsu nõukogu dokumentidele. Käesoleva lõike kohaldamiseks määratleb nõukogu juhtumid, mil teda

tuleb lugeda toimivaks seadusandjana, pidades sellistel juhtudel silmas laiemat ligipääsu võimaldamist dokumentidele, säilitades samal ajal nõukogu otsustamisprotsessi tõhususe. Kui nõukogu toimib seadusandjana, avalikustatakse igal juhul hääletustulemused ja häälte selgitused nagu ka avaldused protokollides.

Artikkel 208 (endine artikkel 152)

Nõukogu võib komisjonilt taotleda uuringute korraldamist, mida nõukogu peab soovitavaks ühiste eesmärkide saavutamiseks, ning teha talle asjakohaseid ettepanekuid.

Artikkel 209 (endine artikkel 153)

Saanud komisjoni arvamuse, määrab nõukogu kindlaks käesoleva lepinguga ettenähtud komiteede tööd reguleerivad eeskirjad.

Artikkel 210 (endine artikkel 154)

Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks komisjoni presidendi ja liikmete, samuti Euroopa Kohtu presidendi, kohtunike, kohtujuristide ja kohtusekretäri palgad, hüvitised ning pensionid. Kvalifitseeritud häälteenamusega määrab nõukogu kindlaks ka kõik väljamaksed, mis tehakse töötasu asemel.

3. jagu

Komisjon

Artikkel 211 (endine artikkel 155)

Komisjon, pidades silmas ühisturu laitmatut toimimist ja arengut:

- tagab käesoleva lepingu sätete ja institutsioonide poolt käesoleva lepingu alusel võetud meetmete rakendamise;
- sõnastab soovitused või esitab arvamused käesolevas lepingus käsitletud küsimustes, kui leping seda selgesõnaliselt ette näeb või kui komisjon seda vajalikuks peab;
- omab iseseisvat otsustamisõigust ning võtab osa nõukogu ja Euroopa Parlamendi meetmete kujundamisest käesolevas lepingus ettenähtud viisil;
- kasutab talle nõukogu poolt antud volitusi viimase kinnitatud eeskirjade rakendamiseks.

Artikkel 212 (endine artikkel 156)

Komisjon avaldab igal aastal hiljemalt kuu aega enne Euroopa Parlamendi istungjärgu algust üldaruande ühenduse tegevuse kohta.

Artikkel 213 (endine artikkel 157)

1. Komisjon koosneb kahekümnest liikmest, kes valitakse nende üldisest asjatundlikkusest lähtudes ja kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust.

Komisjoni liikmete arvu võib nõukogu ühehäälselt muuta.

Komisjoni liikmeteks võivad olla ainult liikmesriikide kodanikud.

Komisjonis peab olema vähemalt üks kodanik igast liikmesriigist, aga mitte rohkem kui kaks ühe ja sama riigi kodakondsusega liiget.

2. Ühenduse üldistes huvides on komisjoni liikmed oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Oma kohustuste täitmisel ei taotle ega võta nad vastu juhiseid üheltki valitsuselt ega mingilt muult organilt. Nad hoiduvad kõigest, mis on kokkusobimatu nende kohustustega. Iga liikmesriik kohustub seda põhimõtet austama ega püüa komisjoni liikmeid nende ülesannete täitmisel mõjutada.

Oma ametiaja jooksul ei või komisjoni liikmed töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal. Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetselt teatud ametissenimetamiste suhtes või soodustuste vastuvõtmisel pärast oma ametiaja

lõppemist. Nende kohustuste rikkumise korral võib Euroopa Kohus nõukogu või komisjoni avalduse põhjal otsustada, et asjassepuutuv liige tuleb vastavalt asjaoludele kas ametist tagandada vastavalt artikli 216 sätetele või jätta ilma õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid soodustusi.

Artikkel 214 (endine artikkel 158)

1. Vastavalt lõikes 2 sätestatud menetlusele nimetatakse komisjoni liikmed ametisse viieks aastaks, arvestades vajaduse korral artiklis 201 sätestatud.

Komisjoni liikmeid võib ametisse tagasi nimetada.

2. Ühisel kokkuleppel nimetavad liikmesriikide valitsused isiku, kelle nad kavatsevad määrata komisjoni presidendiks; nimetamise kinnitab Euroopa Parlament.

Ühisel kokkuleppel presidendikandidaadiga nimetavad liikmesriikide valitsused teised isikud, keda nad kavatsevad määrata komisjoni liikmeteks.

Komisjoni presidendiks ja teisteks komisjoni liikmeteks niiviisi nimetatud isikud kiidetakse Euroopa Parlamendis heaks ühtse nimekirjana. Olles saanud Euroopa Parlamendi heakskiidu, nimetatakse president ja komisjoni teised liikmed ametisse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel.

Artikkel 215 (endine artikkel 159)

Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad komisjoni liikme kohustused ametist lahkumisel või tagandamisel.

Sel viisil tekkinud vabale ametikohale nimetatakse liikme ülejäänud ametiajaks liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel uus liige. Nõukogu võib ühehäälselt otsustada, et niisugust vaba ametikohta ei ole vaja täita.

Presidendi ametist lahkumise, tagandamise või surma korral täidetakse tema ametikoht ülejäänud ametiajaks. Presidendi asendamiseks kohaldatakse artikli 214 lõikes 2 sätestatud menetlust.

Kui tagandamine artikli 216 põhjal välja arvata, jäävad komisjoni liikmed ametisse seni, kuni nad on asendatud.

Artikkel 216 (endine artikkel 160)

Kui komisjoni liige ei vasta enam tingimustele, mis on nõutavad tema ametiülesannete täitmiseks, või kui ta on süüdi tõsises üleastumises, võib Euroopa Kohus ta nõukogu või komisjoni avalduse põhjal ametist tagandada.

Artikkel 217 (endine artikkel 161)

Komisjon võib oma liikmete hulgast nimetada asepresidendi või kaks asepresidenti.

Artikkel 218 (endine artikkel 162)

1. Nõukogu ja komisjon konsulteerivad omavahel ja otsustavad oma koostöömeetodid ühise kokkuleppe põhjal.

2. Komisjon võtab vastu oma kodukorra, selleks et tagada iseene ja oma talituste töö kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Komisjon tagab kodukorra avaldamise.

Artikkel 219 (endine artikkel 163)

Komisjon töötab oma presidendi poliitilisel juhtimisel.

Komisjon teeb otsused artiklis 213 sätestatud liikmete arvu häälteenamusega.

Komisjoni istung on otsustusvõimeline ainult siis, kui sellest võtab osa kodukorraga ettenähtud arv liikmeid.

4. jagu

Euroopa Kohus

Artikkel 220 (endine artikkel 164)

Euroopa Kohus tagab, et käesoleva lepingu tõlgendamisel ja kohaldamisel peetakse kinni seadusest.

Artikkel 221 (endine artikkel 165)

Euroopa Kohus koosneb viieteistkümnest kohtunikust.

Euroopa Kohus tuleb kokku täiskoguna. Ta võib moodustada ka kodasid, millest igaüks on kolm, viis või seitse kohtunikku, selleks et teha teatud ettevalmistavaid uurimistoiminguid või lahendada teatud liiki kohtuasju kooskõlas selleks kehtestatud eeskirjadega.

Euroopa Kohus tuleb kokku täiskoguna, kui menetluse pooleks olev liikmesriik või ühenduse institutsioon seda taotleb.

Euroopa Kohtu taotluse põhjal võib nõukogu ühehäälselt suurendada kohtunike arvu ning teha vajalikke kohandusi käesoleva artikli teises ja kolmandas lõigus ning artikli 223 teises lõigus.

Artikkel 222 (endine artikkel 166)

Kohut abistab kaheksa kohtujuristi. 1. jaanuarist 1995 kuni 6. oktoobrini 2000 nimetatakse siiski ametisse üheksas kohtujurist.

Kohtujuristi ülesanne on avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid Euroopa Kohtusse antud asjade lahendamiseks, selleks et abistada kohut temale artikliga 220 määratud ülesannete täitmisel.

Euroopa Kohtu taotluse põhjal võib nõukogu ühehäälselt suurendada kohtujuristide arvu ning teha vajalikke kohandusi artikli 223 kolmandas lõigus.

Artikkel 223 (endine artikkel 167)

Kohtunikud ja kohtujuristid valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kellel on oma riigi kõrgeimastes kohtunikuametitesse nimetamiseks nõutav kvalifikatsioon või kes on tunnustatud ja pädevad juristid; nad nimetatakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel kuueks aastaks.

Iga kolme aasta järel toimub kohtunike osaline asendamine. Vaheldumisi asendatakse kaheksa ja seitse kohtunikku.

Iga kolme aasta järel toimub kohtujuristide osaline asendamine. Iga kord asendatakse neli kohtujuristi.

Ametiaja lõppemisel võib kohtuniku ja kohtujuristi uueks ametiajaks tagasi nimetada.

Kohtunikud valivad endi seast kolmeks aastaks Euroopa Kohtu presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

Artikkel 224 (endine artikkel 168)

Euroopa Kohus nimetab oma kohtusekretäri ja koostab tema ametijuhendi.

Artikkel 225 (endine artikkel 168a)

1. Euroopa Kohtu juurde luuakse esimese astme kohus, kelle pädevuses on lahendada esimese astmena teatud liiki hagiid või menetlusi, mis on kindlaks määratud kooskõlas lõikes 2 esitatud tingimustega, ja kelle otsuste peale on õigus edasi kaevata Euroopa Kohtusse ainult õigusnormide väära kohaldamise tõttu ning kooskõlas põhikirjas esitatud tingimustega. Esimese astme kohus ei ole pädev lahendama küsimusi, mille suhtes artikli 234 järgi taotletakse eelotsust.

2. Euroopa Kohtu taotlusel ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga määrab nõukogu ühehäälselt kindlaks lõikes 1 märgitud hagide või menetluste liigid ja esimese astme kohtu koosseisu ning võtab vastu Euroopa Kohtu põhikirja vajalikud kohandused ja täiendused. Kui nõukogu ei otsusta teisiti, kohaldatakse esimese astme kohtu suhtes käesoleva lepingu sätteid Euroopa Kohtu kohta, eriti Euroopa Kohtu põhikirja protokollisätteid.

3. Esimese astme kohtu liikmed valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kes on kohtunikuametisse määramiseks pädevad; nad nimetatakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel kuueks aastaks. Liikmeskonda uuendatakse osaliselt iga kolme aasta järel. Ametiaja lõppemisel võib liikme tagasi nimetada.

4. Esimese astme kohus kehtestab oma kodukorra kokkuleppel Euroopa Kohtuga. Kodukorra puhul on

nõutav nõukogu ühehääline heakskiit.

Artikkel 226 (endine artikkel 169)

Kui komisjon on arvamusel, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, esitab ta selle kohta oma põhjendatud arvamuse, olles andnud asjassepuutuvale riigile võimaluse esitada oma seisukoht.

Kui asjassepuutuv riik ei järgi esitatud arvamust komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 227 (endine artikkel 170)

Liikmesriik, kes on arvamusel, et teine liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, võib anda asja Euroopa Kohtusse.

Enne kui mõni liikmesriik esitab hagi teise liikmesriigi vastu seoses käesolevast lepingust tuleneva kohustuse väidetava rikkumisega, annab ta asja arutamiseks komisjonile.

Kui mõlemale asjassepuutuvale riigile on antud võimalus esitada nii suuliselt kui ka kirjalikult oma seisukoht ning märkused vastaspoole väidete kohta, esitab komisjon oma põhjendatud arvamuse.

Kui komisjon ei ole esitanud oma arvamust kolme kuu jooksul alates küsimuse tema kätte andmise ajast, siis sellise arvamuse puudumine ei takista asja andmist Euroopa Kohtusse.

Artikkel 228 (endine artikkel 171)

1. Kui Euroopa Kohus leiab, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, siis nõutakse sellelt riigilt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

2. Kui komisjon on arvamusel, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole võtnud niisuguseid meetmeid, esitab ta pärast seda, kui on andnud sellele riigile võimaluse esitada oma seisukohad, põhjendatud arvamuse, milles täpsustatakse, missugustes punktides asjassepuutuv liikmesriik ei ole täitnud Euroopa Kohtu otsust.

Kui asjassepuutuv liikmesriik ei võta vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse. Seejuures näitab ta ära põhisumma või trahvi suuruse, mida ta asjaolusid arvestades peab sobivaks lasta asjassepuutuval liikmesriigil maksta.

Kui Euroopa Kohus leiab, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole tema otsust täitnud, võib ta sellele määrata põhisumma või trahvi.

See menetlus ei piira artikli 227 kohaldamist.

Artikkel 229 (endine artikkel 172)

Käesoleva lepingu sätete alusel Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ühiselt vastuvõetud määrused ning nõukogu määrused võivad Euroopa Kohtule anda täieliku pädevuse selliste määrustega ettenähtud karistuste määramisel.

Artikkel 230 (endine artikkel 173)

Euroopa Kohus kontrollib Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud õigusaktide, nõukogu, komisjoni ja EKP õigusaktide seaduslikkust, välja arvatud soovitusel ja arvamused, ning nende Euroopa Parlamendi õigusaktide seaduslikkust, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele.

Selleks on Euroopa Kohtu pädevuses lahendada liikmesriigi, nõukogu või komisjoni hagsid, mille aluseks on pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, käesoleva lepingu või selle rakendusnormi rikkumine või võimu kuritarvitamine.

Samadel tingimustel on Euroopa Kohtu pädevuses Euroopa Parlamendi, kontrollikoja ja EKP poolt oma õiguste kaitseks esitatud hagrid.

Iga füüsiline või juriidiline isik võib samadel tingimustel algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele

isikule adresseeritud määrus või otsus.

Käesolevas artiklis sätestatud menetlus tuleb algatada kahe kuu jooksul vastavalt kas meetme avaldamisest või teatavakstegemisest hagejale või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja sellest teada sai.

Artikkel 231 (endine artikkel 174)

Kui hagi on põhjendatud, tunnistas Euroopa Kohus asjassepuutuva õigusakti tühiseks.

Määruse puhul märgib Euroopa Kohus siiski, kui ta seda vajalikuks peab, milliseid tühiseks tunnistatud määruse tagajärgi loetakse kehtivaks.

Artikkel 232 (endine artikkel 175)

Juhul kui Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon on käesolevat lepingut rikkudes toimingute tegemata jätnud, võivad liikmesriigid ja teised ühenduse institutsioonid esitada Euroopa Kohtusse hagi nimetatud rikkumise tuvastamiseks.

Hagi võib esitada ainult juhul, kui eelnevalt on asjassepuutuvat institutsiooni kutsutud üles toimingute tegema. Kui kahe kuu jooksul sellisest üleskutsesest alates ei ole asjassepuutuva institutsiooni oma seisukohta määratlenud, võib hagi esitada järgneva kahe kuu jooksul.

Iga füüsiline või juriidiline isik võib eelnevates lõikudes esitatud tingimuste kohaselt kaevata Euroopa Kohtule, et ühenduse institutsioon ei ole adresseerinud sellele isikule mingit õigusakti, välja arvatud soovitus või arvamus.

Samadel tingimustel on Euroopa Kohtu pädevuses hagid või menetlused, mille on algatanud EKP oma pädevusse kuuluvates valdkondades, ning EKP vastu algatatud hagid või menetlused.

Artikkel 233 (endine artikkel 176)

Institutsioonilt või institutsioonidelt, kelle õigusakt on tunnistatud tühiseks või kelle toimingute tegemata jätmine on tunnistatud käesoleva lepinguga vastuolus olevaks, nõutakse Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

See kohustus ei mõjuta artikli 288 teise lõigu kohaldamisest tuleneda võivaid kohustusi.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka EKP suhtes.

Artikkel 234 (endine artikkel 177)

Euroopa Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis käsitlevad:

- a) käesoleva lepingu tõlgendamist;
- b) ühenduse institutsioonide ja EKP õigusaktide kehtivust ja tõlgendamist;
- c) nõukogu õigusaktiga loodud asutuste põhikirjade tõlgendamist, kui nendes põhikirjades on nii sätestatud.

Kui selline küsimus antakse liikmesriigi kohtusse, võib see kohus, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, taotleda sellekohast eelotsust Euroopa Kohtult.

Kui mingi niisugune küsimus kerkib üles poolelioleva kohtuasja käigus liikmesriigi kohtus, mille otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, siis peab nimetatud kohus saatma asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 235 (endine artikkel 178)

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad vaidlused, mis on seotud kahjude hüvitamisega artikli 288 teise lõigu põhjal.

Artikkel 236 (endine artikkel 179)

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad ühenduse ning tema ametnike ja muude teenistujate vahelised vaidlused neis piirides ja neil tingimustel, mis on kindlaks määratud personalieeskirjades või teenistus-tingimustes.

Artikkel 237 (endine artikkel 180)

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad alljärgnevalt esitatud piirides vaidlused, mis käsitlevad:

1. Euroopa Investeerimispanka põhikirjast tulenevate liikmesriikide kohustuste täitmist. Sellega seoses on panga direktorite nõukogul samad volitused, mis artikli 226 põhjal on komisjonil;
2. Euroopa Investeerimispanka juhatajate nõukogu võetud meetmeid. Sellega seoses võib iga liikmesriik, komisjon või panga direktorite nõukogu algatada menetluse artiklis 230 ettenähtud tingimuste kohaselt;
3. Euroopa Investeerimispanka direktorite nõukogu võetud meetmeid. Nimetatud meetmete vastu võivad kohtuasja algatada ainult liikmesriigid või komisjon kooskõlas artikli 230 tingimustega ning ainult sel põhjusel, et panga põhikirja artikli 21 lõigetega 2, 5, 6 ja 7 ettenähtud menetlust ei ole järgitud;
4. käesolevast lepingust ja EKPS põhikirjast tulenevate riikide keskpankade kohustuste täitmist. Sellega seoses on EKP nõukogul riikide keskpankade suhtes samad volitused, mis on komisjonil liikmesriikide suhtes artikli 226 järgi. Kui Euroopa Kohus leiab, et riigi keskpank ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, nõutakse pangalt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

Artikkel 238 (endine artikkel 181)

Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuse tegemine ühenduse poolt või nimel sõlmitud era- või avalik-õiguslikus lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel.

Artikkel 239 (endine artikkel 182)

Euroopa Kohtu pädevusse kuulub iga käesoleva lepingu objekti käsitlev liikmesriikidevaheline vaidlus, kui see antakse Euroopa Kohtusse poolte erikokkuleppe alusel.

Artikkel 240 (endine artikkel 183)

Kui pädevus ei ole käesoleva lepinguga antud Euroopa Kohtule, ei loeta vaidlusküsimusi, mille üheks pooleks on ühendus, sel põhjusel väljaspool liikmesriikide kohtute pädevust olevaks.

Artikkel 241 (endine artikkel 184)

Olenemata artikli 230 viiendas lõigus ettenähtud tähtaja lõppemisest võib menetluses, kus arutamisele tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud määrus või nõukogu, komisjoni või EKP määrus, iga menetlusosaline taotleda Euroopa Kohtult artikli 230 teises lõigus esitatud alustel selle määruse kohaldamata jätmist.

Artikkel 242 (endine artikkel 185)

Euroopa Kohtusse hagi esitamine ei peata õigusakti toimet. Siiski võib Euroopa Kohus määrata, et vaidlusaluse õigusakti kohaldamine tuleb peatada, kui tema arvates asjaolud seda nõuavad.

Artikkel 243 (endine artikkel 186)

Euroopa Kohus võib igasuguse tema lahendada antud asja puhul ette kirjutada vajalikke ajutisi meetmeid.

Artikkel 244 (endine artikkel 187)

Euroopa Kohtu otsused pööratakse täitmisele artiklis 256 ettenähtud tingimustel.

Artikkel 245 (endine artikkel 188)

Euroopa Kohtu põhikiri on sätestatud eraldi protokollis.

Nõukogu võib Euroopa Kohtu taotlusel ning pärast konsulteerimist komisjoni ja Euroopa Parlamendiga teha ühehäälselt muudatusi põhikirja III jaotise sätetes.

Euroopa Kohus võtab vastu oma kodukorra. Kodukorra vastuvõtmisel on nõutav nõukogu ühehääline heakskiit.

Kontrollikoda

Artikkel 246 (endine artikkel 188a)

Auditeerimise tagab kontrollikoda.

Artikkel 247 (endine artikkel 188b)

1. Kontrollikoda koosneb 15 liikmest.

2. Kontrollikoja liikmed valitakse isikute hulgast, kes kodumaal kuuluvad või on kuulunud organisatsioonivälistes auditeerimisasutustesse või kes on eriti pädevad selle ametikoha jaoks. Nende sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust.

3. Kontrollikoja liikmed nimetab ühehäälselt kuueks aastaks ametisse nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

Kontrollikoja liikmeid võib ametisse tagasi nimetada.

Liikmed valivad enda seast kolmeks aastaks kontrollikoja presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

4. Ühenduse üldistes huvides on kontrollikoja liikmed oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Oma kohustuste täitmisel ei taotle ega võta nad vastu juhiseid üheltki valitsuselt ega mingilt muult organilt. Nad hoiduvad kõigest, mis on kokkusobimatu nende kohustustega.

5. Kontrollikoja liikmed ei või oma ametiaja jooksul töötada ühelgi teisel tasustataval ega mitte-tasustataval ametikohal. Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetselt teatud ametissenimetamiste suhtes või soodustuste vastuvõtmisel pärast oma ametiaja lõppemist.

6. Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad kontrollikoja liikme kohustused ametist lahkumisel või Euroopa Kohtu otsusega ametist tagandamisel lõike 7 alusel.

Sel viisil tekkinud vaba ametikoht täidetakse liikme ülejäänud ametiajaks.

Kui ametist tagandamine välja arvata, jäävad kontrollikoja liikmed ametisse kuni asendamiseni.

7. Kontrollikoja liiget võib ametist vabastada või ilma jätta õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid soodustusi ainult juhul, kui Euroopa Kohus kontrollikoja taotluse põhjal leiab, et ta ei vasta enam oma ametikoha nõuetele või ei täida sellest tulenevaid kohustusi.

8. Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks kontrollikoja presidendi ja liikmete teenistustingimused, eelkõige nende palgad, hüvitised ja pensionid. Sama häälteenamusega määrab ta kõik väljamaksed, mida tehakse töötasu asemel.

9. Euroopa ühenduste privileegide ja immuuniteetide protokollis sätteid, mida kohaldatakse Euroopa Kohtu kohtunike suhtes, kohaldatakse ka kontrollikoja liikmete suhtes.

Artikkel 248 (endine artikkel 188c)

1. Kontrollikoda kontrollib ühenduse kõigi tulude ja kulude raamatupidamiskontosid. Ta kontrollib ka kõigi ühenduse loodud asutuste tulude ja kulude raamatupidamiskontosid niivõrd, kui võrd asjassepuutuv asutamisakt sellist kontrolli ei välista.

Kontrollikoda teeb Euroopa Parlamendile ja nõukogule avalduse, mis kinnitab raamatupidamiskontode usaldatavust ja nende aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust ning avaldatakse Euroopa Ühenduste Teatajas.

2. Kontrollikoda kontrollib, kas kogu tulu on laekunud ning kõik kulutused on tehtud seaduslikult ja korrektselt ning kas finantshaldus on olnud usaldusväärne. Selle käigus teatab kontrollikoda üksikasjalikult kõigist eeskirjade eiramise juhtudest.

Tulusid kontrollitakse nii saadaolevate summade kui ka tegelikult ühendusele makstud summade alusel.

Kulusid kontrollitakse nii maksekohustuste kui ka tehtud väljamaksete alusel.

Need kontrollimised võivad toimuda enne kõnesoleva eelarveaasta raamatupidamiskontode sulgemist.

3. Auditeerimine põhineb dokumentidel ja vajaduse korral kontrollitakse kohapeal ühenduse muudes institutsioonides, ühenduse nimel tulusid või kulusid haldava mis tahes asutuse ruumides ja liikmesriikides, sealhulgas iga eelarvest makseid vastu võtva füüsilise või juriidilise isiku ruumides. Liikmesriikides kontrollitakse koostöös riigi auditeerimisasutustega või kui neil puuduvad vajalikud volitused, siis riigi pädevate talitustega. Kontrollikoda ja liikmesriikide auditeerimisasutused teevad usalduslikult koostööd, säilitades samal ajal oma sõltumatuse. Need asutused või talitused teatavad kontrollikoja, kas nad kavatsevad auditeerimisest osa võtta.

Ühenduse muud institutsioonid, ükskõik millised ühenduse nimel tulusid või kulusid haldavad organid, kõik eelarvest makseid vastu võtavad füüsilised või juriidilised isikud ja liikmesriikide auditeerimisasutused või kui neil puuduvad vajalikud volitused, siis riikide pädevad talitused annavad kontrollikoja viimase nõudmisel üle dokumendid või teabe, mida see oma ülesande täitmiseks vajab.

Euroopa Investeeringupanga tegevuse suhtes ühenduse tulude ja kulude haldamisel korraldatakse kontrollikoja ligipääs panga valduses olevale teabele kontrollikoja, panga ja komisjoni kokkuleppega. Kui kokkulepe puudub, on kontrollikoja ometi kättesaadav teave, mis on vajalik panga poolt hallatud ühenduse tulude ja kulude kontrollimiseks.

4. Iga eelarveaasta lõppemise järel koostab kontrollikoda aastaaruande. See saadetakse ühenduse muudele institutsioonidele ning avaldatakse koos nende institutsioonide vastustega kontrollikoja märkustele Euroopa Ühenduste Teatajas.

Kontrollikoda võib igal ajal teha märkusi, eelkõige eriettekannete vormis, konkreetsete küsimuste kohta ning esitada ühenduse mõne teise institutsiooni taotlusel arvamusi.

Oma aastaaruanded, eriettekanded või arvamused võtab kontrollikoda vastu oma liikmete hääletoetusega.

Ta aitab Euroopa Parlamendil ja nõukogul kasutada oma volitusi eelarve täitmise kontrollimisel.

2. PEATÜKK

Institutsioone käsitlevad ühissätted

Artikkel 249 (endine artikkel 189)

Oma ülesannete täitmiseks ja kooskõlas käesoleva lepingu sätetega võtavad Euroopa Parlament üheskoos nõukoguga ja nõukogu ning komisjon vastu määrusi, annavad direktiive, teevad otsuseid, annavad soovitusi või esitavad arvamusi.

Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Direktiiv on saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud, kuid jätab vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele.

Otsus on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud.

Soovitused ja arvamused ei ole siduvad.

Artikkel 250 (endine artikkel 189a)

1. Kui nõukogu teeb käesolevast lepingust lähtuvalt otsuse komisjoni ettepaneku põhjal, siis on õigusakti puhul, mis seda ettepanekut muudab, nõutav ühehäälsus, arvestades artikli 251 lõigetes 4 ja 5 sätestatut.

2. Niikaua kui nõukogu ei ole otsustanud, võib komisjon muuta oma ettepanekut ükskõik millal ühenduse õigusakti vastuvõtmisele viiva menetluse jooksul.

Artikkel 251 (endine artikkel 189b)

1. Kui käesolevas lepingus viidatakse õigusakti vastuvõtmise alusena käesolevale artiklile, siis kohaldatakse järgmist menetlust.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku.

Nõukogu, kes teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist:

- võib kavandatava õigusakti vastu võtta, kui ta kiidab heaks kõik Euroopa Parlamendi arvamuses leiduvad muudatused;
- võib kavandatava õigusakti vastu võtta, kui Euroopa Parlament ei soovita ühtki parandust;
- jõuab muul viisil ühisele seisukohale ja teeb selle teatavaks Euroopa Parlamendile. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti täielikult põhjustest, mis viisid ühise seisukoha vastuvõtmisele. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti täielikult oma seisukohast.

Kui kolme kuu jooksul pärast sellist teatavakstegemist:

- a) Euroopa Parlament kiidab ühise seisukoha heaks või pole otsust teinud, loetakse kõnesolev õigusakt kooskõlas selle ühise seisukohaga vastuvõetuks;
- b) Euroopa Parlament lükkab oma liikmete absoluutse häälteenamusega ühise seisukoha tagasi, loetakse kavandatav õigusakt vastuvõtmata jäetuks;
- c) Euroopa Parlament paneb oma liikmete absoluutse häälteenamusega ette ühise seisukoha muudatused, saadetakse muudetud tekst edasi nõukogule ja komisjonile, kes esitab nende muudatuste kohta oma arvamuse.

3. Kui kolme kuu jooksul pärast asja andmist tema otsustada kiidab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kõik Euroopa Parlamendi muudatused heaks, loetakse kõnesolev õigusakt niiviisi muudetud ühise seisukoha näol vastu võetuks; muudatuste puhul, mille kohta komisjon on esitanud eitava arvamuse, teeb nõukogu otsuse ühehäälselt. Kui nõukogu kõiki muudatusi heaks ei kiida, kutsub nõukogu eesistuja kokkuleppel Euroopa Parlamendi presidendiga kuue nädala jooksul kokku lepituskomitee koosoleku.

4. Nõukogu liikmetest või nende esindajatest ja võrdsest arvust Euroopa Parlamendi esindajatest koosneva lepituskomitee ülesanne on jõuda kokkuleppele ühise teksti suhtes, tehes otsuse nõukogu liikmete või nende esindajate kvalifitseeritud häälteenamusega ja Euroopa Parlamendi esindajate häälteenamusega. Komisjon võtab lepituskomitee menetlusest osa ning teeb kõik vajalikud algatused selleks, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohti lähendada. Seda ülesannet täites käsitleb lepituskomitee ühist seisukohta Euroopa Parlamendi ettepanud muudatuste alusel.

5. Kui lepituskomitee kiidab kokkukutsumisest alates kuue nädala jooksul heaks ühise teksti, on nii Euroopa Parlamendil antud häälte absoluutse enamusega kui ka nõukogul kvalifitseeritud häälteenamusega sellest heakskiitmisest alates kuus nädalat aega võtta kõnesolev õigusakt vastu ühise teksti kohaselt. Kui üks kahest institutsioonist kõnesolevat õigusakti selles ajavahemikus vastu ei võta, loetakse see vastuvõtmata jäetuks.

6. Kui lepituskomitee ühist teksti heaks ei kiida, loetakse kõnesolev õigusakt vastuvõtmata jäetuks.

7. Käesolevas artiklis märgitud kolmekuulisi ja kuuenädalasi tähtaegu võib Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendada maksimaalselt vastavalt ühe kuu ja kahe nädala võrra.

Artikkel 252 (endine artikkel 189c)

Kui käesolevas lepingus viidatakse õigusakti vastuvõtmise alusena käesolevale artiklile, siis kohaldatakse järgmist menetlust:

- a) tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist, võtab nõukogu vastu ühise seisukoha;
- b) nõukogu ühine seisukoht tehakse teatavaks Euroopa Parlamendile. Nõukogu ja komisjon informeerivad Euroopa Parlamenti täielikult nendest põhjendustest, mis viisid nõukogu ühise seisukoha vastuvõtmisele, ning samuti komisjoni seisukohast.

Kui sellest teatavakstegemisest alates kolme kuu jooksul Euroopa Parlament kiidab selle ühise seisukoha heaks või ei ole selle tähtaja jooksul otsust vastu võtnud, siis võtab nõukogu kõnesoleva õigusakti kooskõlas ühise seisukohaga lõplikult vastu;

c) Euroopa Parlament võib punktis b märgitud kolmekuulise tähtaja jooksul oma liikmete absoluutse häälteenamusega soovitada teha muudatusi nõukogu ühises seisukohas. Sama häälteenamusega võib Euroopa Parlament ka nõukogu ühise seisukoha tagasi lükata. Menetluse tulemus tehakse teatavaks nõukogule ja komisjonile.

Kui Euroopa Parlament on nõukogu ühise seisukoha tagasi lükanud, on teisel lugemisel otsuse tegemiseks nõutav nõukogu ühehäälsus;

d) ühekuulise tähtaja jooksul vaatab komisjon uuesti läbi ettepaneku, mille alusel nõukogu võttis vastu oma ühise seisukoha, ja võtab arvesse Euroopa Parlamendi soovitatud muudatusi.

Samal ajal oma uuesti läbivaadatud ettepanekuga saadab komisjon nõukogule Euroopa Parlamendi muudatused, mida ta ei ole vastu võtnud, ja avaldab nende kohta oma arvamuse. Nõukogu võib need muudatused ühehäälselt vastu võtta;

e) nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu komisjoni uuesti läbivaadatud ettepaneku.

Komisjoni poolt uuesti läbivaadatud ettepaneku muutmiseks on nõutav nõukogu ühehäälsus;

f) punktides c, d ja e märgitud juhtudel peab nõukogu tegema otsuse kolmekuulise tähtaja jooksul. Kui selle tähtaja jooksul ei ole otsust vastu võetud, loetakse komisjoni ettepanek vastuvõtmata jäetuks;

g) punktides b ja f märgitud tähtaegu võib nõukogu ja Euroopa Parlamendi ühisel kokkuleppel pikendada kõige rohkem ühe kuu võrra.

Artikkel 253 (endine artikkel 190)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud määrustes, direktiivides ja otsustes ning sama-sugustes nõukogu või komisjoni õigusaktides märgitakse põhjendused, millel need rajanevad, ning viidatakse kõikidele ettepanekutele ja arvamustele, mille saamist käesolevast lepingust tulenevalt tuli taotleda.

Artikkel 254 (endine artikkel 191)

1. Määrustele, direktiividele ja otsustele, mis on vastu võetud artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt, kirjutavad alla Euroopa Parlamendi president ja nõukogu eesistuja ning need avaldatakse Euroopa Ühenduste Teatajas. Need jõustuvad neis täpsustatud kuupäeval või selle puudumisel kahekümndal päeval pärast avaldamist.

2. Nõukogu ja komisjoni määrused ning nende direktiivid, mis on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele, avaldatakse Euroopa Ühenduste Teatajas. Need jõustuvad neis täpsustatud kuupäeval või selle puudumisel kahekümndal päeval pärast avaldamist.

3. Muud direktiivid ja otsused tehakse teatavaks neile, kellele need on adresseeritud, ning need jõustuvad sellisel teatavakstegemisel.

Artikkel 255 (endine artikkel 191a)

1. Igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus pääseda ligi Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele põhimõtete ning tingimuste alusel, mis määratletakse kooskõlas lõigetega 2 ja 3.

2. Nõukogu määrab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele kahe aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist kindlaks dokumentidele ligipääsu reguleerivad üldpõhimõtted ja piirangud, lähtudes avalikest ja erahuvidest.

3. Iga eespool nimetatud institutsioon täpsustab oma kodukorras konkreetsed sätted ligipääsu kohta tema dokumentidele.

Artikkel 256 (endine artikkel 192)

Nõukogu või komisjoni otsused, mis panevad rahalise kohustuse muudele isikutele peale riikide, saab pöörata täitmisele.

Täitmist reguleerivad selles riigis kehtivad tsiviilkohtumenetluse normid, mille territooriumil täitmine aset leiab. Korralduse otsuse täitmise tagamise kohta ilma muude formaalsusteta peale otsuse autentsuse tõestamise lisab otsusele riigi ametiasutus, kelle iga liikmesriigi valitsus selleks otstarbeks määrab ning

komisjonile ja Euroopa Kohtule teatavaks teeb.

Kui need formaalsused on asjassepuutuva poole avalduse põhjal lõpetatud, võib nimetatud pool taotleda täitmist kooskõlas siseriiklike õigusaktidega, saates küsimuse otse pädevale asutusele.

Täitmist võib peatada ainult Euroopa Kohtu otsusega. Asjassepuutuva riigi kohtute pädevusse kuuluvad siiski kaebused täitmise ebaõige viisi kohta.

3. PEATÜKK

Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Artikkel 257 (endine artikkel 193)

Käesolevaga asutatakse majandus- ja sotsiaalkomitee. Sellel on nõuandev staatus.

Komitee koosneb majandus- ja ühiskonnaelu eri alade esindajatest, eriti tootjate, talupidajate, vedajate, töötajate, vahendajate, käsitöölise, vabakutseliste ning üldsuse esindajatest.

Artikkel 258 (endine artikkel 194)

Majandus- ja sotsiaalkomitee liikmete arv on järgmine:

Belgia	12
Taani	9
Saksamaa	24
Kreeka	12
Hispaania	21
Prantsusmaa	24
Iiri	9
Itaalia	24
Luksemburg	6
Madalmaad	12
Austria	12
Portugal	12
Soome	9
Rootsi	12
Ühendkuningriik	24

Nõukogu nimetab komitee liikmed ühehäälselt neljaks aastaks. Neid võib nimetada uueks ametiajaks.

Komitee liikmeid ei või siduda mingite kohustuslike juhustega. Ühenduse üldistes huvides on nad oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks komitee liikmete hüvitised.

Artikkel 259 (endine artikkel 195)

1. Komitee liikmete ametissenimetamiseks annab iga liikmesriik nõukogule nimekirja, mis sisaldab kaks korda rohkem kandidaate, kui selle riigi kodanikele on määratud kohti.

Komitee koosseisu määramisel võetakse arvesse vajadust tagada majandus- ja ühiskonnaelu eri alade piisav esindatus.

2. Nõukogu konsulteerib komisjoniga. Ta võib hankida arvamusi Euroopa organisatsioonidelt, mis esindavad ühenduse tegevusega seotud majandus- ja sotsiaalsektoreid.

Artikkel 260 (endine artikkel 196)

Komitee valib oma liikmete hulgast kaheks aastaks presidendi ja juhatuse.

Ta võtab vastu oma kodukorra.

Komitee kutsub kokku selle president nõukogu või komisjoni taotlusel. Komitee võib kokku tulla ka omal algatusel.

Artikkel 261 (endine artikkel 197)

Komitees on eri osakonnad peamiste valdkondade jaoks, mida hõlmab käesolev leping.

Nimetatud osakonnad tegutsevad komitee üldise pädevuse all. Nendega ei või konsulteerida komiteest sõltumatult.

Komitee raames võib luua ka allkomiteesid, et konkreetsetes küsimustes või konkreetsetes valdkondades valmistada ette arvamuste eselnõusid, mis esitatakse komiteele kaalumiseks.

Osakondade ja allkomiteede loomise meetodid ja pädevus määratakse kodukorraga.

Artikkel 262 (endine artikkel 198)

Nõukogu või komisjon peavad konsulteerima komiteega käesolevas lepingus ettenähtud juhtudel. Need institutsioonid võivad konsulteerida komiteega kõikidel juhtudel, kui nad peavad seda asjakohaseks. Komitee võib omal algatusel avaldada arvamust juhul, kui ta peab niisugust sammu asjakohaseks.

Kui nõukogu või komisjon peab vajalikuks, määrab ta komiteele oma arvamuse esitamiseks tähtaja, mis ei tohi olla lühem kui üks kuu alates kuupäevast, millal asjast teatatakse komitee presidendile. Tähtaja möödumisel ei takista arvamuse puudumine edasist tegutsemist.

Komitee ja selle osakonna arvamus koos arutelu protokolliga edastatakse nõukogule ja komisjonile.

Komiteega võib konsulteerida Euroopa Parlament.

4. PEATÜKK

Regioonide Komitee

Artikkel 263 (endine artikkel 198a)

Käesolevaga asutatakse regionaal- ja kohalike organite esindajatest koosnev komitee, edaspidi "regioonide komitee", millel on nõuandev staatus.

Regioonide komitee liikmete arv on järgmine:

Belgia	12
Taani	9
Saksamaa	24
Kreeka	12
Hispaania	21
Prantsusmaa	24
Iiri	9
Itaalia	24
Luksemburg	6
Madalmaad	12
Austria	12
Portugal	12
Soome	9
Rootsi	12
Ühendkuningriik	24

Vastavate liikmesriikide ettepanekul nimetab nõukogu ühehäälselt neljaks aastaks komitee liikmed ja sama palju asendusliikmeid. Neid võib ametisse tagasi nimetada. Ükski komitee liige ei või samal ajal olla Euroopa Parlamendi liige.

Komitee liikmeid ei või siduda mingite kohustuslike juhustega. Ühenduse üldistes huvides on nad oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Artikkel 264 (endine artikkel 198b)

Regioonide komitee valib oma liikmete hulgast kaheks aastaks presidendi ja juhatuse.

Ta võtab vastu oma kodukorra.

Komitee kutsub kokku selle president nõukogu või komisjoni taotlusel. Komitee võib kokku tulla ka omal algatusel.

Artikkel 265 (endine artikkel 198c)

Nõukogu ja komisjon konsulteerivad regioonide komiteega käesolevas lepingus ettenähtud juhtudel ning

kõigil muudel, eriti piiriülese koostööga seotud juhtudel, kui üks neist kahest institutsioonist seda vajalikuks peab.

Kui nõukogu või komisjon vajalikuks peab, määrab ta komiteele oma arvamuse esitamiseks tähtja, mis ei tohi olla lühem kui üks kuu alates kuupäevast, millal asjast teatatakse komitee presidendile. Tähtja möödumisel ei takista arvamuse puudumine edasist tegutsemist.

Kui tulenevalt artiklist 262 konsulteeritakse majandus- ja sotsiaalkomiteega, siis informeerib nõukogu või komisjon niisuguse arvamuse taotlemisest regioonide komiteed. Kui see on seisukohal, et asi puudutab regionaalseid erihuve, võib ta selle küsimuse kohta avaldada arvamuse.

Regioonide komiteega võib konsulteerida Euroopa Parlament.

Regioonide komitee võib arvamuse avaldada omal algatusel juhul, kui ta peab niisugust sammu asjakohaseks.

Komitee arvamus koos arutelu protokolliga edastatakse nõukogule ja komisjonile.

5. PEATÜKK

Euroopa Investeerimispank

Artikkel 266 (endine artikkel 198d)

Euroopa Investeerimispank on juriidiline isik.

Euroopa Investeerimispanka liikmeteks on liikmesriigid.

Euroopa Investeerimispanka põhikiri on sätestatud käesolevale lepingule lisatud protokollis.

Artikkel 267 (endine artikkel 198e)

Euroopa Investeerimispanka ülesanne on kapitalituru vahenditega ja omavahendeid kasutades kaasa aidata ühisturu tasakaalustatud ja kindlale arengule ühenduse huvides. Sel eesmärgil annab pank kasumit taotlemata laene ja garantiisid, mis hõlbustavad järgmiste projektide rahastamist kõigis majandussektorites:

- a) projektid vähemarenenud piirkondade arendamiseks;
- b) projektid ettevõtjate moderniseerimiseks või reorganiseerimiseks või uute tegevusalade arendamiseks, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks loomiseks, kui need projektid on sellise ulatusega või sellist laadi, et neid ei saa täielikult rahastada üksikutes liikmesriikides kättesaadavate vahenditega;
- c) mitmele liikmesriigile ühist huvi pakkuvad projektid, mis on sellise ulatusega või sellist laadi, et neid ei saa täielikult rahastada üksikutes liikmesriikides kättesaadavate vahenditega.

Oma ülesannete täitmisel hõlbustab pank investeerimisprogrammide rahastamist koos struktuurifondidest ja ühenduse muudest rahastamisvahenditest saadava abiga.

II JAOTIS

RAHANDUSSÄTTED

Artikkel 268 (endine artikkel 199)

Kõik ühenduse tulu- ja kuluartiklid, kaasa arvatud need, mis on seotud Euroopa Sotsiaalfondiga, võetakse arvesse igaks eelarveaastaks koostatavates kalkulatsioonides ja näidatakse ära eelarves.

Eelarvesse arvatakse Euroopa Liidu lepingu ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning justiits- ja siseküsimuste alase koostöö sätetest tingitud institutsioonide halduskulud. Nimetatud sätete rakendamisega kaasnevad töökulud võib eelarvesse arvata vastavalt nendes esitatud tingimustele.

Eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

Artikkel 269 (endine artikkel 201)

Eelarvet rahastatakse täielikult omavahenditest, ilma et see piiraks muid tulusid.

Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga määrab nõukogu ühehääli-

selt kindlaks ühenduse omavahendite süsteemiga seotud sätted, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 270 (endine artikkel 201a)

Eelarvedistsipliini tagamiseks ei tee komisjon mingeid ettepanekuid ühenduse õigusaktide vastuvõtmiseks, ei muuda oma ettepanekuid ega võta mingeid rakendusmeetmeid, mille puhul on tõenäoline nende märgatav mõju eelarvele, andmata tagatist, et seda ettepanekut või seda meedet saab rahastada nendest ühenduse omavahenditest, mis tulenevad nõukogu poolt artikli 269 alusel kehtestatud sätetest.

Artikkel 271 (endine artikkel 202)

Eelarves näidatud kulud kinnitatakse üheks eelarveaastaks, kui artikli 279 alusel kehtestatud määrused ei näe ette teisiti.

Kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatavate tingimustega võib eelarveaasta lõpus kõik kasutamata assigneeringud peale personalikulutustega seotud assigneeringute üle kanda ainult järgmisse eelarveaastasse.

Assigneeringud liigendatakse peatükkidesse, rühmitades kuluartiklid vastavalt nende eesmärgile või iseloomule ja vajadust mööda alajaotuste kaupa kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määrustega.

Euroopa Parlamendi, nõukogu, komisjoni ja Euroopa Kohtu kulud esitatakse eelarves eraldi osadena, ilma et see piiraks erikorda teatud ühiste kuluartiklite suhtes.

Artikkel 272 (endine artikkel 203)

1. Eelarveaasta kestab 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini.

2. Iga ühenduse institutsioon koostab enne 1. juulit oma kulude kalkulatsiooni. Komisjon võtab need kalkulatsioonid kokku esialgses eelarveprojektis. Selle juurde lisab ta arvamuse, mis võib sisaldada erinevaid kalkulatsioone.

Esialgne eelarveprojekt sisaldab tulude kalkulatsiooni ja kulude kalkulatsiooni.

3. Komisjon esitab esialgse eelarveprojekti nõukogule hiljemalt selle aasta 1. septembril, mis eelneb aastale, mil eelarve tuleb täita.

Kui nõukogu kavatseb esialgses eelarveprojektist kõrvale kalduda, konsulteerib ta komisjoniga ja vajaduse korral teiste asjassepuutuvate institutsioonidega.

Nõukogu kiidab kvalifitseeritud häälteenamusega eelarveprojekti heaks ja edastab selle Euroopa Parlamendile.

4. Eelarveprojekt antakse Euroopa Parlamendile üle hiljemalt selle aasta 5. oktoobril, mis eelneb aastale, mil eelarve tuleb täita.

Euroopa Parlamendil on õigus oma liikmete häälteenamusega teha eelarveprojekti parandusi ning antud häälte absoluutse enamusega panna nõukogule ette muudatusi, mis on seotud käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest kohustuslikult tulenevate kuludega.

Kui 45 päeva jooksul pärast eelarveprojekti saamist on Euroopa Parlament selle heaks kiitnud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks. Kui Euroopa Parlament ei ole selle aja jooksul teinud eelarveprojektis parandusi ega pannud ette muudatusi, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks.

Kui selle aja jooksul on Euroopa Parlament teinud parandusi või pannud ette muudatusi, edastatakse eelarveprojekt koos paranduste või muudatusettepanekutega nõukogule.

5. Pärast eelarveprojekti arutamist komisjoniga ja vajaduse korral teiste asjassepuutuvate institutsioonidega teeb nõukogu otsuse järgmiselt:

a) nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega muuta Euroopa Parlamendi vastuvõetud parandusi;

b) muudatusettepanekute puhul:

-kui Euroopa Parlamendi muudatusettepaneku toimel mingi institutsiooni kulude kogumaht ei suurene eelkõige seetõttu, et kulude suurenemine tasakaalustatakse ühe või mitme muudatusettepanekuga, mis

vastavalt vähendavad kulusid, võib muudatusettepaneku kvalifitseeritud häälteenamusega tagasi lükata. Tagasilükkava otsuse puudumisel loetakse muudatusettepanek heakskiidetuks;

-kui Euroopa Parlamendi muudatusettepaneku toimel mingi institutsiooni kulude kogumaht suureneb, võib nõukogu selle muudatusettepaneku kvalifitseeritud häälteenamusega vastu võtta. Vastuvõtva otsuse puudumisel loetakse muudatusettepanek tagasilükatuks;

- kui ükskõik kummast eelnevast lõigust tulenevalt on nõukogu muudatusettepaneku tagasi lükanud, siis võib ta kvalifitseeritud häälteenamusega kas säilitada eelarveprojekti näidatud summa või kinnitada teise summa.

Eelarveprojekti muudetakse muudatusettepanekute alusel, mis nõukogu on heaks kiitnud.

Kui nõukogu ei ole 15 päeva jooksul pärast projekti saamist teinud muudatusi üheski Euroopa Parlamendi poolt vastuvõetud paranduses ja on viimase muudatusettepanekud heaks kiitnud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti sellest, et ta ei ole üheski paranduses muudatusi teinud ning et ta on muudatusettepanekud on heaks kiitnud.

Kui selle aja jooksul on nõukogu ühes või mitmes Euroopa Parlamendi poolt vastuvõetud paranduses teinud muudatusi või kui ta on viimase muudatusettepanekud tagasi lükanud või muudatusi teinud, siis saadetakse muudetud eelarveprojekt uuesti Euroopa Parlamendile. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti oma arutelu tulemustest.

6. 15 päeva jooksul pärast eelarveprojekti saamist võib Euroopa Parlament, kellele on teatatud tema muudatusettepanekute suhtes astunud sammudest, oma liikmete häälteenamusega ja kolme viiendikuga antud häälest parandada nõukogu poolt tema parandustes tehtud muudatusi või need tagasi lükata ning võtta eelarve vastu vastavalt sellele. Kui Euroopa Parlament ei ole selle aja jooksul otsust teinud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks.

7. Kui käesolevas artiklis ettenähtud menetlus on lõpule viidud, kuulutab Euroopa Parlamendi president eelarve lõplikult vastuvõetuks.

8. Kui selleks on kaalukaid põhjusi, võib Euroopa Parlament oma liikmete häälteenamusega ja kahe kolmandikuga antud häälest eelarveprojekti siiski tagasi lükata ja paluda, et talle esitataks uus projekt.

9. Muude kulude suhtes peale nende, mis kohustuslikult tulenevad käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest, kehtestatakse igal aastal kasvu piirmäär jooksva aasta sama tüüpi kulude suhtes.

Pärast konsulteerimist majanduspoliitika komiteega sedastab komisjon nimetatud piirmäära, mis tuleneb:

- rahvamajanduse kogutoodangu mahu arengutendentsist ühenduse piires,
- liikmesriikide eelarvete keskmisest muutumisest ja
- elukalliduse arengutendentsist eelneva eelarveaasta jooksul.

Piirmäär tehakse enne 1. maid teatavaks kõigile ühenduse institutsioonidele. Viimastel tuleb sellest eelarvemenetluse käigus kinni pidada, kui käesoleva lõike neljanda ja viienda lõigu sätteid ei tulene teisiti.

Kui muude kulude puhul peale nende, mis kohustuslikult tulenevad käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud aktidest, moodustab kasvu tegelik määr nõukogu poolt heakskiidetud eelarveprojekti piirmäärast rohkem kui poole, siis võib Euroopa Parlament oma parandamisõigust kasutades suurendada nimetatud kulude kogumahtu veel kuni poole piirmäära võrra.

Kui Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon on arvamisel, et ühenduse tegevus nõuab käesolevas lõikes ettenähtud menetluse kohaselt kinnitatud määra ületamist, siis võib kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu ning oma liikmete häälteenamuse ja kolme viiendikuga antud häälest otsustava Euroopa Parlamendi kokkuleppel kehtestada teise määra.

10. Iga institutsioon kasutab talle käesoleva artikliga antud volitusi, võttes vajalikul määral arvesse käesoleva lepingu sätteid ning sellega kooskõlas vastuvõetud õigusakte, eriti neid, mis käsitlevad ühenduste omavahendeid ning kulude ja tulude tasakaalu.

Artikkel 273 (endine artikkel 204)

Kui eelarveaasta alguses eelarvet ei ole veel kinnitatud, siis ei või üheski kuus kulutada suuremat summat kui üks kaheteistkümnendik eelneva eelarveaasta eelarveassigneeringutest ükskõik millise eelarvepeatüki või muu alajaotuse osas kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määruste sätetega; see kord ei anna siiski komisjoni käsutusse assigneeringuid üle ühe kaheteistkümnendiku nendest, mis on ette nähtud koostatavas eelarveprojekti.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega lubada kulutusi üle ühe kaheteistkümnendiku eeldusel, et peetakse kinni teistest esimeses lõigus esitatud tingimustest.

Kui otsus käsitleb kulusid, mis ei tulene kohustuslikult käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastu võetud õigusaktidest, edastab nõukogu selle viivitamata Euroopa Parlamendile; 30 päeva jooksul võib Euroopa Parlament oma liikmete enamusega ja kolme viiendikuga antud häälest võtta vastu teistsuguse otsuse kulude suhtes, mis ületavad esimeses lõigus märgitud üht kaheteistkümnendikku. See osa nõukogu otsusest peatatakse, kuni Euroopa Parlament on otsuse vastu võtnud. Kui Euroopa Parlament ei ole nimetatud aja jooksul vastu võtnud otsust, mis erineb nõukogu otsusest, siis loetakse viimane lõplikult vastuvõetuks.

Teises ja kolmandas lõigus märgitud otsustes nähakse ette vajalikud meetmed, mis käsitlevad rahalisi vahendeid käesoleva artikli kohaldamise tagamiseks.

Artikkel 274 (endine artikkel 205)

Komisjon täidab eelarvet omal vastutusel ja määratud assigneeringute piires kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määruste sätetega ning võttes arvesse usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, et tagada nende assigneeringute kasutamine usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete kohaselt.

Määrustes sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad, kuidas iga institutsioon osaleb oma kulutuste tegemisel.

Eelarve piires võib komisjon artikli 279 alusel kehtestatud määrustes sätestatud ulatuses ja tingimustel kanda assigneeringuid üle ühest peatükist teise või ühest alajaotusest teise.

Artikkel 275 (endine artikkel 205a)

Komisjon esitab igal aastal nõukogule ja Euroopa Parlamendile eelmise eelarveaasta eelarve täitmise aruande. Samuti saadab komisjon nendele ühenduse varade ja kohustuste bilansi.

Artikkel 276 (endine artikkel 206)

1. Kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu soovitusel põhjal annab Euroopa Parlament heakskiidu komisjoni tegevusele eelarve täitmisel. Selleks vaatavad nõukogu ja Euroopa Parlament kordamööda läbi artiklis 275 märgitud raamatupidamisaruande ja bilansi, kontrollikoja aastaaruande koos auditeeritud institutsioonide vastustega kontrollikoja märkustele, artikli 248 lõike 1 teises lõigus osutatud kinnitava avalduse ja kõik kontrollikoja esitatud asjassepuutuvad eriaruanded.

2. Enne komisjoni tegevusele heakskiidu andmist või mingil muul eesmärgil seoses oma volituste kasutamisega eelarve täitmisel võib Euroopa Parlament soovida komisjoni ära kuulata kulutuste tegemise või finantskontrollisüsteemide toimimise kohta. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile viimase taotlusel vajalikku informatsiooni.

3. Komisjon astub kõik vajalikud sammud, et reageerida märkustele heakskiitu andvates otsustes ja Euroopa Parlamendi muudele kulutuste tegemisega seotud märkustele, samuti kommentaaridele, mis kaasnevad nõukogu vastuvõetud soovitustega heakskiidu suhtes.

Euroopa Parlamendi või nõukogu taotlusel kannab komisjon ette nende märkuste ja kommentaaride põhjal võetud meetmetest ja eriti juhtnööridest, mis on antud eelarve täitmise eest vastutavatele ametiasutustele. Need ettekanded edastatakse ka kontrollikojale.

Artikkel 277 (endine artikkel 207)

Eelarve koostamisel kasutatakse arvestusühikut, mis määratakse kindlaks kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määrustega.

Artikkel 278 (endine artikkel 208)

Eeldusel, et komisjon teatab sellest asjassepuutuvate liikmesriikide pädevatele asutustele, võib ta oma

hoiused kanda ühe liikmesriigi valuutast üle teise liikmesriigi valuutasse sellises ulatuses, kui see on vajalik, et võimaldada hoiuste kasutamist käesolevas lepingus ettenähtud eesmärkidel. Komisjon hoidub niipalju kui võimalik niisuguste ülekannete tegemisest, kui ta valdab sularaha või likviidseid varasid talle vajalikes valuutades.

Komisjon suhtleb iga liikmesriigiga asjaomase liikmesriigi määratud ametiasutuse kaudu. Finants-tehingute tegemisel kasutab komisjon asjaomase liikmesriigi emissioonipanga või mõne teise selle riigi poolt heakskiidetud rahaasutuse teenuseid.

Artikkel 279 (endine artikkel 209)

Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja kontrollikoja arvamuse saamist ühehäälselt otsustav nõukogu:

- a) koostab finantsmääruse, milles täpsustatakse eelkõige eelarve koostamise ja täitmise ning aruannete esitamise ja auditeerimise kord;
- b) määrab meetodid ja menetluse, mille abil ühenduse omavahendeid käsitleva korraga ettenähtud eelarvetulud tehakse komisjonile kättesaadavaks, ning määrab meetmed, mida vajaduse korral võetakse sularahanõudluse rahuldamiseks;
- c) kehtestab eeskirjad finantskontrolöride, eelarvevahendite käsutaja ning peaarvepidaja vastutuse kohta ning asjakohase inspekteerimise korraldamiseks.

Artikkel 280 (endine artikkel 209a)

1. Ühendus ja liikmesriigid võitlevad kelmuste ja muu ühenduse finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu käesoleva artikli kohaselt võetavate meetmetega, mis toimivad tõkestavalt ja tagavad liikmesriikides tõhusa kaitse.
2. Liikmesriigid võtavad ühenduse finantshuve kahjustavate kelmuste vastu samu meetmeid, mida nad kasutavad omaenda finantshuve kahjustavate kelmuste vastu.
3. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, kooskõlastavad liikmesriigid oma meetmeid, mille eesmärk on kaitsta ühenduse finantshuve kelmuste eest. Selleks organiseerivad nad koos komisjoniga tiheda ja regulaarse koostöö pädevate asutuste vahel.
4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist kontrollikojaga võtab nõukogu vajalikud meetmed ühenduse finantshuve kahjustavate kelmuste ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks, pidades silmas tõhusa ja võrdväärse kaitse võimaldamist liikmesriikides. Need meetmed ei käsitle siseriikliku kriminaalõiguse kohaldamist või siseriiklikku õigusemõistmist.
5. Koostöös liikmesriikidega esitab komisjon igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva artikli rakendamiseks võetud meetmete kohta.

KUUES OSA

Üld- ja lõppsätted

Artikkel 281 (endine artikkel 210)

Ühendus on juriidiline isik.

Artikkel 282 (endine artikkel 211)

Ühendusel on igas liikmesriigis kõige laialdasem õigus- ja teovõime, mis vastavalt selle riigi seadustele antakse juriidilistele isikutele; eriti võib ühendus omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks ja kostjaks. Sel eesmärgil esindab ühendust komisjon.

Artikkel 283 (endine artikkel 212)

Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist teiste asjaomaste institutsioonidega kinnitab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusena Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ning ühenduste muude teenistujate teenistustingimused.

Artikkel 284 (endine artikkel 213)

Nõukogu poolt kooskõlas käesoleva lepingu sätetega kindlaksmääratud piirides ja tingimustel võib komisjon koguda informatsiooni ja korraldada kontrollimisi, mis on vajalikud temale antud ülesannete täitmiseks.

Artikkel 285 (endine artikkel 213a)

1. Ilma et see piiraks Euroopa Keskpangade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja käsitleva protokolliga artikli 5 kohaldamist, võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele meetmeid statistika koostamiseks, kui see on vajalik ühenduse tegevuseks.

2. Ühenduse statistika koostamine on kooskõlas erapooletuse, usaldusvääruse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatuse, tasuvuse ja andmete konfidentsiaalsusega; see ei too majandustegevuses osalejatele kaasa ülemäära koormat.

Artikkel 286 (endine artikkel 213b)

1. Alates 1. jaanuarist 1999 kohaldatakse käesoleva lepinguga või selle alusel asutatud institutsioonide ja organite suhtes ühenduse õigusakte, mis käsitlevad üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ja nende andmete vaba liikumist.

2. Enne lõikes 1 märgitud kuupäeva asutab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele sõltumatu järelevalveorgani, mis vastutab eespool nimetatud ühenduse õigusaktide ühenduse institutsioonide ja organite suhtes kohaldamise jälgimise eest ja võtab vajaduse korral kõik muud asjakohased meetmed.

Artikkel 287 (endine artikkel 214)

Ühenduse institutsioonide liikmed, komiteede liikmed ja ühenduse ametnikud ning muud teenistujad ei tohi isegi pärast oma ametikohustuste lõppemist avalikustada ametialaduse pidamise kohustuse alla kuuluvat informatsiooni, isäranis informatsiooni, mis puudutab ettevõtjaid, nende ärisuhteid või nende kulutuste komponente.

Artikkel 288 (endine artikkel 215)

Ühenduse lepinguliste kohustuste suhtes kehtib õigus, mida kohaldatakse vastava lepingu suhtes.

Lepinguvälise vastutuse korral heastab ühendus kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide seaduste ühisele üldprintsipiidele.

Eelmist lõiku kohaldatakse samadel tingimustel EKP või tema teenistujate poolt oma ülesannete täitmisel tekitatud kahju suhtes.

Teenistujate isiklik vastutus ühenduse ees on reguleeritud nende personalieeskirjade või nende suhtes kohaldatavate teenistustingimuste sätetega.

Artikkel 289 (endine artikkel 216)

Ühenduse institutsioonide asukoht määratakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel.

Artikkel 290 (endine artikkel 217)

Eeskirjad ühenduse institutsioonide keelte kohta määrab ühehäälselt kindlaks nõukogu, ilma et see piiraks Euroopa Kohtu kodukorras sisalduvate sätete kohaldamist.

Artikkel 291 (endine artikkel 218)

Ühendusel on liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immuuniteedid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud 8. aprilli 1965. aasta Euroopa ühenduste privileegide ja immuuniteedide protokollis. Seesama kehtib Euroopa Keskpanga, Euroopa Rahainstituudi ja Euroopa Investeerimispanka kohta.

Artikkel 292 (endine artikkel 219)

Liikmesriigid kohustuvad käesoleva lepingu tõlgendamist või kohaldamist käsitlevaid vaidlusi lahendama ainult käesolevas lepingus ettenähtud meetoditega.

Artikkel 293 (endine artikkel 220)

Liikmesriigid astuvad vajaduse korral üksteisega läbirääkimistesse, et tagada oma kodanike hüvanguks:

- isikute kaitse ning õiguste kasutamine ja kaitse samadel tingimustel, mida iga riik võimaldab oma kodanikele;
- topeltmaksustamise kaotamine ühenduse piires;
- artikli 48 teise lõigu tähendusele vastavate äriühingute vastastikune tunnustamine, juriidilise isiku staatuse säilitamine äriühingu asukoha üleviimisel ühest riigist teise ning eri riikide seadustega reguleeritavate äriühingute ühinemise võimalikkus;
- kohtu- ja vahekohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise formaalsuste lihtsustamine.

Artikkel 294 (endine artikkel 221)

Liikmesriigid annavad teiste liikmesriikide kodanikele õiguse osaleda artiklis 48 tähendatud äriühingute kapitalis samasugustel tingimustel kui oma kodanikele, ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist.

Artikkel 295 (endine artikkel 222)

Käesolev leping ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides.

Artikkel 296 (endine artikkel 223)

1. Käesoleva lepingu sätted ei välista järgmiste eeskirjade kohaldamist:

1. ükski liikmesriik ei ole kohustatud andma informatsiooni, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks;
2. iga liikmesriik võib võtta selliseid meetmeid, mida ta peab vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks ja mis on seotud relvade, laskemoona või sõjavarustuse tootmise või kaubandusega; need meetmed ei või avaldada ebasoovitavat mõju selliste toodete konkurentsitingimustele ühisturus, mis ei ole mõeldud spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks.

2. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt muuta nimekirja, mille ta koostas 15. aprillil 1958 niisugustest toodetest, mille suhtes kohaldatakse lõike 1 punkti b sätteid.

Artikkel 297 (endine artikkel 224)

Liikmesriigid konsulteerivad omavahel, et astuda koos vajalikke samme, selleks et takistada ühisturu toimimise kahjustamist meetmete tõttu, mida mõni liikmesriik võib olla sunnitud tarvitusele võtma tõsiste õiguskorda kahjustada võivate riigisiseste häirete puhul, sõja või endas sõjaohtu kätkeva tõsise rahvusvahelise pinge korral või selleks, et täita endale rahu ja rahvusvahelise julgeoleku säilitamiseks võetud kohustusi.

Artikkel 298 (endine artikkel 225)

Kui artiklites 296 ja 297 märgitud asjaoludel võetud meetmetest tulenevalt kahjustatakse konkurentsitingimusi ühisturus, siis uurib komisjon koos asjaomase riigiga, kuidas nimetatud meetmed viia vastavusse käesolevas lepingus sätestatud eeskirjadega.

Erandina artiklites 226 ja 227 sätestatud menetlusest võib komisjon või iga liikmesriik anda asja otse Euroopa Kohtusse, kui ta on arvamisel, et mingi teine liikmesriik kasutab ebaõigesti artiklites 296 ja 297 ettenähtud volitusi. Euroopa Kohus teeb oma otsuse kinnisel istungil.

Artikkel 299 (endine artikkel 227)

1. Käesolevat lepingut kohaldatakse Belgia Kuningriigi, Taani Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Iirimaa, Itaalia Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Soome Vabariigi, Rootsi Kuningriigi ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi suhtes.

2. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Prantsusmaa ülemeredepartemangude, Assooride, Madeira ja Kanaari saarte suhtes.

Võttes arvesse Prantsusmaa ülemeredepartemangude, Assooride, Madeira ja Kanaari saarte struktuurilist ühiskondlikku ja majanduslikku olukorda, mida tingivad nende kaugus, isoleeritus, väike pindala, rasked

looduslikud olud, majanduslik sõltuvus mõnest tootest, mille püsivus ja koosmõju piiravad nende arengut, võtab nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega erimeetmed, mis on suunatud eriti käesoleva lepingu kohaldamise tingimuste sätestamisele nendes piirkondades, kaasa arvatud ühine poliitika.

Teises lõigus osutatud kohaste meetmete võtmisel arvestab nõukogu selliseid valdkondi nagu tolli- ja kaubanduspoliitika, maksupoliitika, vabatsoonid, põllumajandus- ja kalanduspoliitika, toorainete ja häda- vajalike tarbekaupadega varustamise tingimused, riigiabi ning struktuurifondidele ja ühenduse horisontaalprogrammidele ligipääsu tingimused.

Nõukogu võtab teises lõigus osutatud meetmed, võttes arvesse äärepoolseimate piirkondade erilisi ise- ärasusi ja piiranguid, õonestamata ühenduse õiguskorra, sealhulgas siseturu ja ühise poliitika terviklikkust ja sidusust.

3. Käesoleva lepingu neljandas osas määratud assotsieerimise erikorda kohaldatakse käesoleva lepingu II lisas loetletud ülemeremaade ja -territooriumide suhtes.

Käesolevat lepingut ei kohaldata nende Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga erisuhetes olevate ülemeremaade ja -territooriumide suhtes, mis puuduvad eespool mainitud loetelust.

4. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Euroopa territooriumide suhtes, mille välissuhete eest vastutab liikmesriik.

5. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Ahvenamaa suhtes kooskõlas sätetega, mis on fikseeritud Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimuste aktile lisatud protokollis nr 2.

6. Eelnevatest lõigetest hoolimata:

a) ei kohaldata käesolevat lepingut Fääri saarte suhtes;

b) ei kohaldata käesolevat lepingut Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi suveräänsete baasi- piirkondade suhtes Küprosel;

c) kohaldatakse käesolevat lepingut Kanalisaarte ja Mani saare suhtes üksnes sel määral, kui see on vajalik, et tagada neid saari käsitlev kord, mis on esitatud 22. jaanuaril 1972 allakirjutatud lepingus uute liikmesriikide astumise kohta Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse.

Artikkel 300 (endine artikkel 228)

1. Kui käesolev leping näeb ette lepingute sõlmimise ühenduse ja ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel, esitab komisjon soovitusel nõukogule, kes volitab komisjoni avama vajalikud läbirääkimised. Komisjon peab neid läbirääkimisi, konsulteerides nõukogu poolt teda selle ülesande täitmisel abistama määratud erikomiteedega ning niisuguste direktiivide raames, mida nõukogu võib talle adresseerida.

Talle käesoleva lõikega antud volituste kasutamisel teeb nõukogu otsused kvalifitseeritud häälteenamusega, välja arvatud juhul, mille puhul lõike 2 esimene lõik näeb ette nõukogu ühehäälsel otsusel.

2. Kui komisjonile selles valdkonnas antud volitustest ei johtu teisiti, otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal lepingute allakirjutamise, millega võib kaasneda otsus ajutise kohaldamise kohta enne jõustumist, ja nende sõlmimise. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt, kui leping hõlmab valdkonda, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav ühehäälsus, ja artiklis 310 märgitud lepingute puhul.

Erandina lõikes 3 sätestatud eeskirjadest kohaldatakse sama menetlust lepingu kohaldamise peatamise otsuse puhul ja selleks et kehtestada seisukohti, mille ühenduse nimel võtab artikli 310 põhineva lepinguga loodud organ, kui seda organit kutsutakse tegema õiguslike tagajärgedega otsuseid, välja arvatud otsused, mis täiendavad või muudavad lepingu institutsioonilist raamistikku.

Euroopa Parlamenti teavitatakse viivitamata ja täielikult igast käesoleva lõike alusel tehtud otsusest, mis käsitleb lepingute ajutist kohaldamist või kohaldamise peatamist, või ühenduse seisukoha kehtestamisest artikli 310 põhineva lepinguga loodud organis.

3. Välja arvatud artikli 133 lõikes 3 märgitud lepingud, sõlmib nõukogu lepingud pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga, sealhulgas juhul, kui leping käsitleb valdkonda, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav artiklis 251 või 252 sätestatud menetlus. Euroopa Parlament esitab

oma arvamuse tähtaja jooksul, mille komisjon võib määrata sõltuvalt asja kiireloomulisusest. Kui selle tähtaja jooksul arvamust ei ole esitatud, võib nõukogu teha otsuse.

Erandina eelmisest lõigust sõlmitakse artiklis 310 märgitud lepingud, muud lepingud, mis kehtestavad koostöömenetluste korraldamisega spetsiifilise institutsioonilise raamistiku, lepingud, mis oluliselt mõjutavad ühenduse eelarvet, ja lepingud, mis tingivad artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt vastuvõetud õigusakti muutmise, pärast seda, kui on saadud Euroopa Parlamendi nõusolek.

Nõukogu ja Euroopa Parlament võivad kiireloomulise olukorra puhul kokku leppida nõusoleku andmise tähtaja suhtes.

4. Lepingut sõlmides võib nõukogu erandina lõikest 2 volitada komisjoni ühenduse nimel heaks kiitma muudatusi, kui leping näeb ette nende tegemise lihtsustatud menetlust järgides või lepingu põhjal loodud asutuse poolt; nõukogu võib niisugustele volitustele seada eritingimused.

5. Kui nõukogul on kavas sõlmida leping, mis nõuab käesoleva lepingu muutmist, siis tuleb kõigepealt vastu võtta muudatused vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklis 48 kehtestatud menetlusele.

6. Nõukogu, komisjon või liikmesriik võivad saada Euroopa Kohtu arvamuse selle kohta, kas kavas olev leping on kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Kui Euroopa Kohtu arvamus on eitav, võib leping jõustuda ainult kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 48.

7. Käesolevas artiklis kehtestatud tingimustel sõlmitud lepingud on ühenduse institutsioonidele ja liikmesriikidele siduvad.

Artikkel 301 (endine artikkel 228a)

Kui Euroopa Liidu lepingu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat käsitlevate sätetega kooskõlas vastu võetud ühises seisukohas või ühismeetmes on ette nähtud ühenduse tegutsemise selleks, et osaliselt või täielikult katkestada või piirata majandussuhteid ühe või mitme kolmanda riigiga, siis võtab nõukogu vajalikud kiireloomulised meetmed. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 302 (endine artikkel 229)

Komisjoni ülesandeks on tagada kõigi asjakohaste suhete säilimine Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni organite ja spetsialiseeritud asutustega.

Komisjon tagab ka asjakohaseks osutuvate suhete säilitamise kõigi rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Artikkel 303 (endine artikkel 230)

Ühendus seab sisse kõik kohased koostöövormid Euroopa Nõukoguga.

Artikkel 304 (endine artikkel 231)

Ühendus seab sisse tiheda koostöö Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga, koostöö üksikasjad määratakse kindlaks ühisel kokkuleppel.

Artikkel 305 (endine artikkel 232)

1. Käesoleva lepingu sätted ei mõjuta Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingu sätete kohaldamist, eelkõige liikmesriikide õigusi ja kohustusi, kõnealuse ühenduse institutsioonide volitusi ega nimetatud lepinguga sõe ja terase ühisturu toimimiseks ettenähtud eeskirju.

2. Käesoleva lepingu sätetega ei kalduta kõrvale Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu sätetest.

Artikkel 306 (endine artikkel 233)

Käesoleva lepingu sätted ei välista regionaalliitude olemasolu või süvendamist Belgia ja Luksemburgi vahel või Belgia, Luksemburgi ja Madalmaade vahel niivõrd, kuivõrd nende regionaalliitude eesmärgid ei ole saavutatavad käesoleva lepingu kohaldamise kaudu.

Artikkel 307 (endine artikkel 234)

Käesoleva lepingu sätted ei mõjuta õigusi ja kohustusi, mis tulenevad enne 1. jaanuari 1958 või

ühinevate riikide puhul enne nende ühinemise kuupäeva sõlmitud lepingutest ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahel.

Kui nimetatud lepingud ei ole kooskõlas käesoleva lepinguga, kasutavad asjassepuutuvad liikmesriigid kõiki vajalikke vahendeid kindlakstehtud vastuolude kõrvaldamiseks. Sel puhul abistavad liikmesriigid vajaduse korral üksteist ning kui see on põhjendatud, võtavad vastu ühise seisukoha.

Esimeses lõigus märgitud lepingute kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse tõsiasja, et käesoleva lepingu põhjal moodustavad iga liikmesriigi võimaldatud eelised ühenduse rajamise lahutamatu osa ning on seetõttu lahutamatuult seotud ühiste institutsioonide loomisega, nendele volituste andmisega ning kõikide liikmesriikide poolt ühesuguste eeliste andmisega.

Artikkel 308 (endine artikkel 235)

Kui ühisturu toimimise käigus peaks ühenduse mingi eesmärgi saavutamiseks osutama vajalikuks ühenduse meede, mille jaoks käesolev leping ei ole sätestanud vajalikke volitusi, siis võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu kohased meetmed.

Artikkel 309 (endine artikkel 236)

1. Kui vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõikele 2 on võetud otsus peatada ühe liikmesriigi valitsuse esindaja hääleõigus, peatatakse see hääleõigus ka käesoleva lepingu suhtes.

2. Lisaks sellele võib nõukogu, kui vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõikele 1 on tuvastatud selle lepingu artikli 6 lõikes 1 osutatud põhimõtete tõsine ja järjekindel rikkumine mõne liikmesriigi poolt, kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada peatada teatavate käesolevast lepingust tulenevate õiguste kohaldamise kõnealuse liikmesriigi suhtes. Seda tehes võtab nõukogu arvesse sellise peatamise võimalikke tagajärgi füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustele ja kohustustele.

Kõnealuse liikmesriigi käesolevast lepingust tulenevad kohustused jäävad igal juhul sellele riigile siduvaks.

3. Edaspidi võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada vastavalt lõikele 2 võetud meetmeid muuta või tühistada, kui nende kehtestamise tinginud olukord muutub.

4. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud otsuseid tehes jätab nõukogu arvesse võtmata asjassepuutuva liikmesriigi valitsuse esindaja hääled. Erandina artikli 205 lõikest 2 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamust kui sedasama võrdelist osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häältest, mis on sätestatud artikli 205 lõikes 2.

Samuti kohaldatakse käesolevat lõiget juhul, kui hääleõigus peatatakse vastavalt lõikele 1. Niisugustel juhtudel tehakse ühehäälsust nõudev otsus ilma kõnealuse liikmesriigi valitsuse esindaja häälleta.

Artikkel 310 (endine artikkel 238)

Ühendus võib ühe või mitme riigiga või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmida lepinguid, millega luuakse assotsiatsioon, mis hõlmab vastastikuseid õigusi ja kohustusi, ühismeetmeid ja erimenetlusi.

Artikkel 311 (endine artikkel 239)

Käesolevale lepingule liikmesriikide ühisel kokkuleppel lisatud protokollid moodustavad selle lahutamatu osa.

Artikkel 312 (endine artikkel 240)

Käesolev leping sõlmitakse määramata ajaks.

LÕPPSÄTTED

Artikkel 313 (endine artikkel 247)

Käesoleva lepingu ratifitseerivad kõrged lepinguosalised kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate

nõuetega. Ratifitseerimiskirjad antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsusele.

Käesolev leping jõustub viimase allakirjutanud riigi poolt ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel kuupäeval. Kui aga hoiuleandmine toimub vähem kui viisteist päeva enne järgmise kuu algust, ei jõustu käesolev leping enne kui nimetatud hoiuleandmisele järgneva teise kuu esimesel kuupäeval.

Artikkel 314 (endine artikkel 248)

Käesolev leping, mille originaal on koostatud hollandi, prantsuse, saksa ja itaalia keeles, kusjuures kõik neli teksti on võrdselt autentset, antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsuse arhiivi. Itaalia Vabariigi valitsus edastab tõestatud koopia kõigi teiste allakirjutanud riikide valitsustele.

Ühinemislepingute kohaselt on ka käesoleva lepingu hispaania-, iiri-, inglis-, kreeka-, portugali-, rootsi-, soome- ja taanikeelne tekst autentset.

SELLE KINNITUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.

Sõlmitud kahekümne viiendal märtsil tuhande üheksasaja viiekümne seitsmendal aastal Roomas.

P. H. SPAAK	J. Ch. SNOY ET D'OPPUERS
ADENAUER	HALLSTEIN
PINEAU	M. FAURE
Antonio SEGNI	Gaetano MARTINO
BECH	Lambert SCHAUS
J. LUNS	J. LINTHORST HOMAN

LISAD

I LISA

Asutamislepingu artiklis 32 osutatud nimekiri

Brüsseli nomenklatuuri rubriigi number	Toote kirjeldus
1. rühm	Elusloomad
2. rühm	Liha ja söödavad rupsid
3. rühm	Kalad, vähid ja molluskid
4. rühm	Piimatooted; linnunad; naturaalne mesi
5. rühm	
05.04	Loomade (v.a kalade) sooled, põied ja maod, terved või tükeldatud
05.15	Loomsed tooted, mujal nimetatamata; rühma 1 või 3 kuuluvad inimtoiduks kõlbmatud surnud loomad
6. rühm	Elavad puud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal
7. rühm	Köögivilid ning söödavad juured ja mugulad
8. rühm	Söödavad puuviljad ja söödavad pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor
9. rühm	Kohv, tee ja vürtsid, v.a mate (lahter 09.03)
10. rühm	Teravili
11. rühm	Jahutooted; linnased ja tärklis; liimvalk (gluteen); inuliin
12. rühm	Õliseemned ja -viljad; muud terad, seemned ja viljad; tööstuses kasutatavad ja ravimtaimed; õled ja koresööt
13. rühm	
ex 13.03	Pektiin
15. rühm	
15.01	Seapekk ja sulatatud searasv; sulatatud linnurasv
15.02	Veise-, lamba- või kitserasv, sulatamata; nendest rasvadest toodetud küünla- või seebirasv (sh premier jus)
15.03	Rasvasteariin, oleosteariin ja küünla- või seebisteariin; rasvaõli, oleoõli ja vedel küünla- või seebirasv, emulgeerimata, segamata vm viisil töötlemata
15.04	Kala- ja mereimetajate rasvad ja õlid; rafineeritud või rafineerimata
15.07	Taimerasvad, vedelad või tahked, toor-, rafineeritud või puhastatud
15.12	Looma- või taimerasvad ja -õlid; hüdrogeenitud, rafineeritud või rafineerimata, edasi töötlemata
15.13	Margariin, tehiskasv jm toidurasvad
15.17	Rasvainete või looma- või taimevahade töötlemise jäätmed
16. rühm	Liha-, kala-, vähi- ja molluskitooted

17. rühm	
17.01	Peedi- ja roosuhkur, tahke
17.02	Muu suhkur; suhkrusiirupid; kunstmesi (segatud naturaalse meega või mitte); karamell
17.03	Melass, värvainelisandiga või mitte
17.05 ¹	Lõhna- või värvainelisandiga suhkrud, siirupid ja melassid, v.a mis tahes koguses suhkrulisandiga puuviljamahlad
18. rühm	
18.01	Kakaooad, terved või purustatud, toored või röstitud
18.02	Kakaoobade kestad, kelmed, koored jms kakaojäägid
20. rühm	Köögi- ja puuviljast ning teistest taimeosadest tooted
22. rühm	
22.04	Viinamarjavirre, kääriv või mille käärimine on peatatud ilma alkoholi lisamata
22.05	Vein värsketest viinamarjadest; viinamarjavirre, mille käärimine on peatatud alkoholi lisades
22.07	Muud kääritatud joogid (näit õuna- ja pirnisiider, mödu)
ex 22.08 ²	Asutamislepingu I lisas nimetatud põllumajandustoodetest valmistatud etüülalkohol vm alkohol, denatureeritud või denatureerimata, mis tahes kangusega, v.a liköörid jm alkohoolsed joogid või kombineeritud alkoholitooted (kontsentraatekstraktid) jookide valmistamiseks
ex 22.092	Äädikas ja selle asendajad
22.102	Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad
23. rühm	
24. rühm	
24.01	Tubakas, töötlemata, tubakajäätmed
45. rühm	
45.01	Looduslik kork, töötlemata, purustatud, granuleeritud või jahvatatud; korgijäätmed
54. rühm	
54.01	Toor- või töödeldud lina, ketramata; linatakud ja -jäätmed (sh harutatud või kohestatud riidejäätmed)
57. rühm	
57.01	Toor- või töödeldud kanep (Cannabis sativa), ketramata; kanepitakud ja -jäätmed (sh harutatud ja kohestatud riidejäätmed ja köied).

II LISA

Ülemeremaad ja -territooriumid, mille puhul kehtivad asutamislepingu IV osa sätted

- Gröönimaa;
- Uus-Kaledoonia ja sõltkonnad;
- Prantsuse Polüneesia;
- Prantsuse Lõuna- ja Antarktika-territooriumid;
- Wallis ja Futuna;
- Mayotte;
- Saint-Pierre ja Miquelon;
- Aruba;
- Hollandi Antillid
- Bonaire;
- Curaçao;
- Saba;
- Sint Eustatius;
- Sint Maarten;
- Anguilla;
- Kaimanisaared;
- Falklandi saared;
- Lõuna-Georgia ja Lõuna-Sandwichi saared;
- Montserrat;
- Pitcairn;
- Saint Helena ja sõltkonnad;
- Briti Antarktise ala;
- Briti India ookeani ala;
- Turks ja Caicos;
- Briti Neitsisaared;
- Bermuda.

Amsterdami lepingu, millega muudetakse Euroopa Liidu lepingut,

Euroopa ühenduste asutamislepinguid ja teatavaid nendega seotud akte,

ALLAKIRJUTAMISE PROTOKOLL

(97/C 340/04)

Belgia Kuningriigi, Taani Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Iirimaa, Itaalia Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Soome Vabariigi, Rootsi Kuningriigi ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi täievolilised esindajad kirjutasid 2. oktoobril 1997. aastal Amsterdams alla Amsterdami lepingule, millega muudetakse Euroopa Liidu lepingut, Euroopa ühenduste asutamislepinguid ja teatavaid nendega seotud akte.

Sellega seoses lisas Belgia Kuningriigi täievoliline esindaja oma allkirja juurde järgmise teatise:

"Käesolev allkiri on siduv Belgia prantsuskeelsele kogukonnale, flaamikeelsele kogukonnale ja saksa-keelsele kogukonnale, vallooni regioonile, flaami regioonile ja Brüsseli regioonile."

Belgia Kuningriigi täievoliline esindaja deklareeris, et Belgia Kuningriik kui selline seob end kogu oma territooriumi ulatuses Amsterdami lepinguga ning et üksnes Belgia Kuningriik kui selline kannab täit vastutust lepingust tulenevate kohustuste täitmise eest.

Ülejäänud allakirjutanud riikide täievolilised esindajad võtsid selle teadmiseks.

Luxembourg, 22. oktoober 1997.

Valitsustevahelise konverentsi eesistuja

Jacques POOS

*Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär,
valitsustevahelise konverentsi sekretär*

Jürgen TRUMPF

DEKLARATSIOONID

Euroopa Liidu lepingu artikli K.7 kohta,
mida on muudetud Amsterdami lepinguga

(97/C 340/05)

Amsterdami lepingu allakirjutamisel 2. oktoobril 1997. aastal esitati Itaalia Vabariigile, lepingu hoiulevõtjale, vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile K.7, mida on muudetud Amsterdami lepinguga, järgmised deklaratsioonid:

"Amsterdami lepingu allakirjutamisel deklareerisid järgmised liikmesriigid, et nad aktsepteerivad artikli K.7 lõigetes 2 ja 3 sätestatud Euroopa Ühenduste Kohtu pädevust:

Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Kreeka Vabariik, Luksemburgi Suurhertsogiriik ja Austria Vabariik vastavalt lõike 3 punktile b.

Eespool esitatud deklaratsiooni tehes jätsid Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Luksemburgi Suurhertsogiriik ja Austria Vabariik endale õiguse kehtestada sätteid oma siseriiklikus õiguses selleks, et kui asja arutamise käigus kerkib artikli K.7 lõikes 1 osutatud akti kehtivuse või tõlgendamise küsimus sellises siseriiklikus kohtus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, nõutaks sellelt kohtult asja suunamist Euroopa Kohtusse."

Lisaks sellele deklareeris Madalmaade Kuningriik, et Madalmaad aktsepteerivad Euroopa Ühenduste Kohtu pädevust vastavalt eespool nimetatud artiklile K.7; Madalmaade valitsus kaalus samuti artikli K.7 lõikes 3 sätestatud võimalust anda muudele kohtutele, kui neile, kelle otsuste peale ei saa edasi kaevata, õigus suunata asi Euroopa Kohtusse.

1 Rubriik, mis on lisatud Euroopa Majandusühenduse nõukogu 18. detsembri 1959. aasta määruse 7a artikliga 1 (Euroopa Ühenduse Teataja 7, 30.01.1961, lk 71 - (inglisekeelne) eriväljaanne 1959-1962, lk 68).

2 Rubriik, mis on lisatud Euroopa Majandusühenduse nõukogu 18. detsembri 1959. aasta määruse 7a artikliga 1 (Euroopa Ühenduse Teataja 7, 30.01.1961, lk 71 - (inglisekeelne) eriväljaanne 1959-1962, lk 68).